Inspraak- en reactiebundel

Zienswijzen en reacties op Ontwerp-instemmingsbesluit 'WINNINGSPLAN LOON OP ZAND EN LOON OP ZAND-ZUID'

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten
http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF…… 3

KENNISGEVING…….. 4

MONDELINGE EN SCHRIFTELIJKE ZIENSWIJZEN :

OPZOEKTABEL

REGISTRATIENUMMER VERSUS REACTIE- EN ZIENSWIJZENUMMER……. 7

ALFABETISCH OVERZICHT ORGANISATIES EN REACTIES / ZIENSWIJZEN…… 8

REACTIENUMMER R009, R014, R017, R021, R022, R023, R031 EN R032……. 9

ZIENSWIJZENUMMER 1 TOT EN MET 34……. 39

Augustus 2018

Woord vooraf

Van donderdag 21 juni 2018 tot en met woensdag 1 augustus 2018 lag het ontwerp-instemmingsbesluit voor 'WINNINGSPLAN LOON OP ZAND EN LOON OP ZAND-ZUID' ter inzage. Een ieder kon naar aanleiding van het ontwerp-instemmingsbesluit een zienswijze inbrengen. Overheden konden een zienswijze in de vorm van een reactie geven.

Wat staat er in het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid?
Het door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid betreffen de gasvelden Loon op Zand, Loon op Zand-Zuid en het Loon op Zand prospect, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Waalwijk zoals verleend op basis van de Mijnbouwwet. Geografisch bezien ligt het gasveld in de provincie Noord-Brabant, in de gemeenten Loon op Zand en Tilburg en in het verzorgingsgebied van de waterschappen Brabantse Delta en De Dommel.

Sinds 1995 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Loon op Zand en sinds 2005 uit het gasveld Loon op Zand-Zuid. Het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor deze gaswinning. De redenen voor actualisering zijn dat de productie met bestaande putten langer zal doorgaan dan verwacht, Vermilion mogelijkheden ziet om de gasproductie van het voorkomen te verhogen door middel van wijzigingen in de bestaande put en stimulatiewerkzaamheden (fracken) en Vermilion voornemens is om het gasveld Loon op Zand-Zuid prospect aan te boren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie Loon op Zand-Zuid Vermilion geeft in het winningsplan een verwachte einddatum van productie in 2026 aan.

Ontwerp-instemmingsbesluit en onderliggende stukken
Het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid is, zoals voorgeschreven in de per 1 januari 2017 in werking getreden Mijnbouwwet, voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn Staatstoezicht op de Mijnen, de Technische commissie bodembeweging en de Mijnraad om advies gevraagd. Alle uitgebrachte adviezen zitten bij de onderliggende stukken die ter inzage lagen.

Zienswijzen en reacties
Op het ontwerp-instemmingsbesluit zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 31 zienswijzen binnengekomen (waarvan 26 uniek) en 8 reacties van overheden. Er zijn 377 handtekeningen binnengekomen via de handtekeningen acties (lijsten van actievoerders). De zienswijzen en reacties zijn integraal opgenomen in deze bundel. U kunt deze inspraak- en reactiebundel downloaden van http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage.

Registratie en verwerking
De ontvangen zienswijzen en reacties zijn geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel op pagina 7 kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende reactie- of zienswijzenummer worden opgezocht.

Verdere procedure
Bij het instemmingsbesluit in de antwoordnota op de zienswijzen en reacties wordt aangegeven of en hoe met de zienswijzen en reacties rekening is gehouden. Het moment waarop de ter visie legging plaatsvindt wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere lokale huis-aan-huis bladen en op http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage. Een belanghebbende die op het ontwerp van een instemmingsbesluit een zienswijze heeft ingebracht, kan later tegen dat besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 34472
20 juni
2018

Kennisgeving ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Van donderdag 21 juni 2018 tot en met woensdag 1 augustus 2018 ligt het ontwerpinstemmingsbesluit voor de gaswinning Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid ter inzage. Iedereen kan reageren op het ontwerpinstemmingsbesluit met een zienswijze. In deze kennisgeving staat hoe dat gaat.

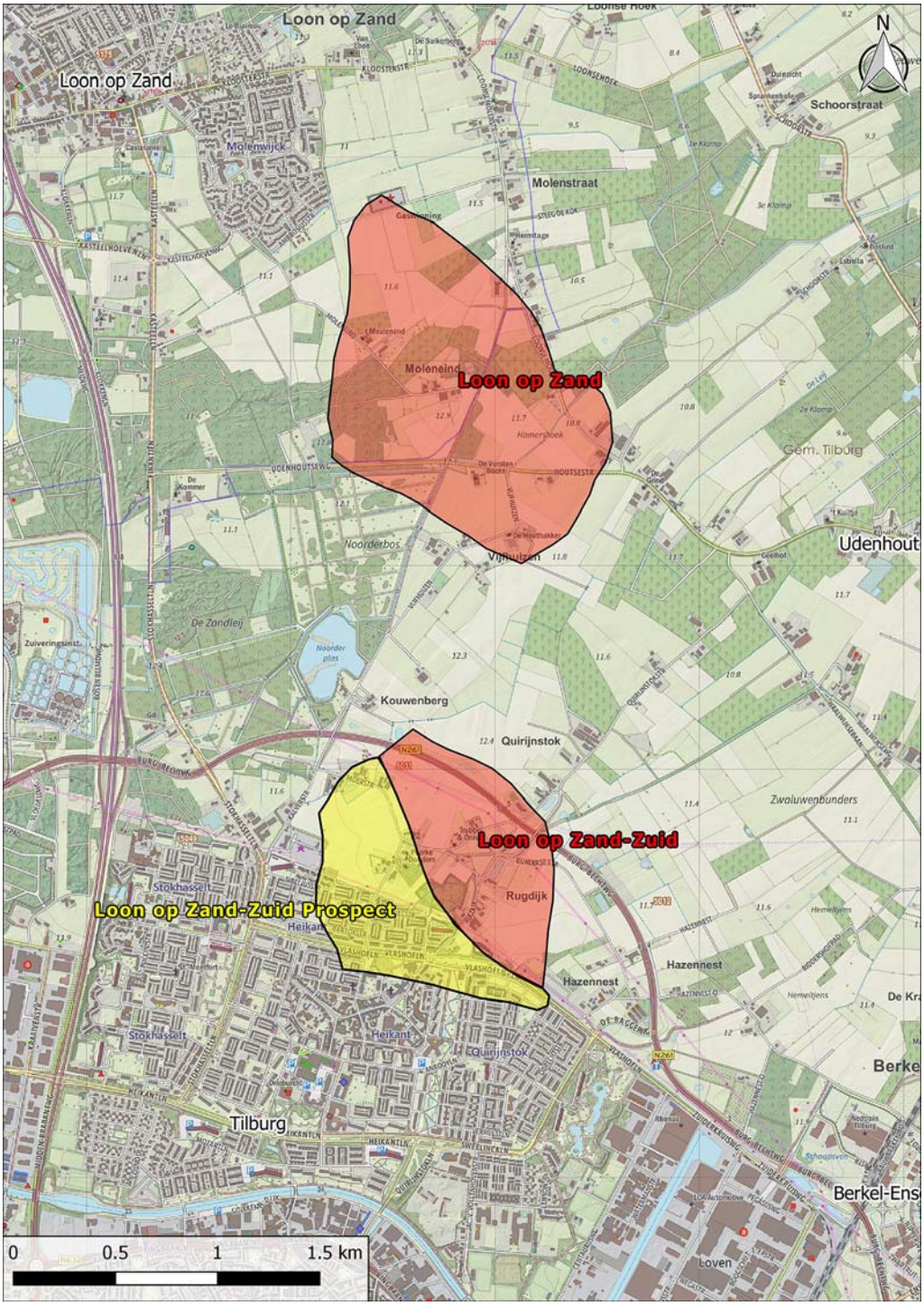

Wat staat er in het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid?

Het door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid betreffen de gasvelden Loon op Zand, Loon op Zand-Zuid en het Loon op Zand prospect, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Waalwijk zoals verleend op basis van de Mijnbouwwet. Geografisch bezien ligt het gasveld in de provincie Noord-Brabant, in de gemeenten Loon op Zand en Tilburg en in het verzorgingsgebied van de waterschappen Brabantse Delta en De Dommel.

Sinds 1995 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Loon op Zand en sinds 2005 uit het gasveld Loon op Zand-Zuid. Het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor deze gaswinning. De redenen voor actualisering zijn dat de productie met bestaande putten langer zal doorgaan dan verwacht, Vermilion mogelijkheden ziet om de gasproductie van het voorkomen te verhogen door middel van wijzigingen in de bestaande put en stimulatiewerkzaamheden (fracken) en Vermilion voornemens is om het gasveld Loon op Zand-Zuid prospect aan te boren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie Loon op Zand-Zuid Vermilion geeft in het winningsplan een verwachtte einddatum van productie in 2026 aan.

Ontwerpinstemmingsbesluit en onderliggende stukken

Het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid is, zoals voorgeschreven in de per 1 januari 2017 in werking getreden Mijnbouwwet, voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn Staatstoezicht op de Mijnen, de Technische commissie bodembeweging en de Mijnraad om advies gevraagd. Alle uitgebrachte adviezen zitten bij de onderliggende stukken die ter inzage liggen.

Waar kunt u de stukken inzien?

U kunt van donderdag 21 juni 2018 tot en met woensdag 1 augustus 2018 het ontwerpinstemmingsbesluit en de onderliggende stukken inzien op http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage en tijdens reguliere openingstijden op de volgende locaties:

- Gemeente Loon op Zand, Anton Pieckplein 1 te Kaatsheuvel;
- Gemeente Tilburg, Stadhuisplein 130 te Tilburg;
- Ministerie van Economische Zaken, Bezuidenhoutseweg 73 te Den Haag.

Uw mening geven?

U kunt donderdag 21 juni 2018 tot en met woensdag 1 augustus 2018 reageren op het ontwerpinstemmingsbesluit met het winningsplan en de onderliggende stukken.
In uw zienswijze kunt u ingaan op alle onderdelen van het ontwerpinstemmingsbesluit met het winningsplan en de onderliggende stukken. U kunt hierbij denken aan:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

U dient in uw zienswijze duidelijk aan te geven op welke onderdelen van het ontwerpinstemmingsbesluit u reageert en uw zienswijze te onderbouwen met argumenten.
Het is goed om te weten dat alleen personen of instanties die op het ontwerpinstemmingsbesluit een zienswijze hebben ingebracht, later tegen het instemmingsbesluit beroep kunnen instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Hoe kunt u reageren?

U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten.

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars.
Daarnaast kunt u bij de inloopbijeenkomst uw zienswijze mondeling geven. Zienswijzen per e-mail worden in deze procedure niet geaccepteerd.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij het definitieve instemmingsbesluit.

In een nota van antwoord wordt opgenomen of en op welke wijze de zienswijzen en reacties in het definitieve instemmingsbesluit zijn verwerkt. Het definitieve besluit wordt ter inzage gelegd. Hiertegen staat dan beroep open. Dit wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen.

Wilt u meer weten?

Voor nadere inlichtingen kunt u op maandag, woensdag en vrijdag tussen 14:00- 16:30 uur contact opnemen met dhr. M. Claasen (tel. 070 379 6132).

Opzoektabel mondelinge en schriftelijke reacties en zienswijzen

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de reactie of zienswijze opzoeken. De reacties zijn vanaf pagina 9 opgenomen. De zienswijzen vindt u vanaf pagina 39.

Zienswijzen en reacties op ontwerp-instemmingsbesluit 'WINNINGSPLAN LOON OP ZAND EN LOON OP ZAND-ZUID'

Registratienummer	Zienswijzenummer	Reactienummer
GW42-OIB-0001	0001 (+4 identiek)	
GW42-OIB-0002	0002	
GW42-OIB-0003	0003	
GW42-OIB-0004	0004	
GW42-OIB-0005	0005	
GW42-OIB-0006	0006	
GW42-OIB-0007	0007	
GW42-OIB-0008	0008	
GW42-OIB-0009		R009
GW42-OIB-0010	0010	
GW42-OIB-0011	0011	
GW42-OIB-0012	0012	
GW42-OIB-0013	0013	
GW42-OIB-0014		R014
GW42-OIB-0015	0015	
GW42-OIB-0016	0016	
GW42-OIB-0017		R017
GW42-OIB-0018	0018	
GW42-OIB-0019	0019 (+1 identiek)	
GW42-OIB-0020	0020	
GW42-OIB-0021		R021
GW42-OIB-0022		R022
GW42-OIB-0023		R023
GW42-OIB-0024	0024	
GW42-OIB-0025	0025	
GW42-OIB-0026	0026	
GW42-OIB-0027	0027	
GW42-OIB-0028	0028	
GW42-OIB-0029	0029	
GW42-OIB-0030	0030	
GW42-OIB-0031		R031
GW42-OIB-0032		R032
GW42-OIB-0033	0033	
GW42-OIB-0034	0034	

Alfabetisch overzicht organisaties en reacties / zienswijzen

Zienswijzen en reacties op ontwerp-instemmingsbesluit ‘WINNINGSPLAN LOON OP ZAND EN LOON OP ZAND-ZUID’

Zienswijze- / reactienummer	Organisatie
0030	Brabantse Milieufederatie, TILBURG, mede namens Vereniging Natuurmonumenten, ’S-GRAVELAND, mede namens 184 particulieren
0018	Burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon", LOON OP ZAND, mede namens 238 particulieren
0008	Casade, DONGEN
0016	Cees advocaten N.V., DELFT
R023	Gemeente Dongen, College van Burgemeester en Wethouders, DONGEN
R031	Gemeente Goirle, College van Burgemeester en Wethouders, GOIRLE
R022	Gemeente Loon op Zand, College van Burgemeester en Wethouders, KAATSHEUVEL
R009	Gemeente Tilburg, College van Burgemeester en Wethouders, TILBURG
R032	Gemeente Waalwijk, College van Burgemeester en Wethouders, WAALWIJK
0034	Huiseigenaren/bewoners van Centraal Wonen De Meenthe, TILBURG
0029	Kennedy Van der Laan, AMSTERDAM
0011	Petrochemical Pipeline Services B.V., GELEEN
R021	Provincie Noord-Brabant, Gedeputeerde Staten, 'S-HERTOGENBOSCH
0026	Stichting Schaliegasvrij Nederland, TILBURG, mede namens particulier
0033	Vereniging Natuurmonumenten, ’S-GRAVELAND, mede namens 2 particulieren
0012	Vermilion Energy Netherlands B.V., HARLINGEN
R017	Waterschap Brabantse Delta, Dagelijks Bestuur, BREDA
R014	Waterschap De Dommel, Dagelijks Bestuur, BOXTEL
0013	Wijkraad Noordraad, TILBURG, mede namens Wijkraad Stokhasselt; Samenwerkende Wijkraden Nieuw Noord
0028	ZLTO Dongen-Loon op Zand, ’S GRAVENMOER, mede namens ZLTO Hart van Brabant

Reactie R009, R014, R017, R021, R022, R023, R031 en R032

GEMEENTE TILBURG

Onderwerp
zienswijze
Ons kenmerk
WENAR01/MMO/14251455

Datum
4 juli 2018
Uw kenmerk
DGETM-EO/18108414
Doorkiesnummer
14 013

E-mail
college@tilburg.nl
Fax
013 542 93 96

Postadres
Postbus 90155
5000 LH Tilburg

Bezoekadres
Spoorlaan 181

AANTEKENEN
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zand en
Loon op Zand - Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

07 JUL 2018

Geachte minister,

De gemeente Tilburg heeft kennis genomen van uw ontwerp-instemmingsbesluit Actualisatie Winningsplan Loon op Zand & Loon op Zand-Zuid. Wij hebben u op 15 november 2017 per brief (ons kenmerk MENGE01 13895815) geadviseerd niet in te stemmen met het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid en de gaswinning te laten beëindigen. U heeft besloten ons advies van toen naast u neer te leggen. Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om onze zienswijze over uw ontwerp-instemmingsbesluit aan u kenbaar te maken.

Wij willen dat onze stad ook in de toekomst een fijne stad is om in te wonen. Daarom hebben we in Tilburg sinds jaar en dag een hart voor duurzaamheid en duurzaam handelen. Samen met onze inwoners, bedrijven, provincie, waterschappen en het rijk hebben we al veel gerealiseerd. Maar als we willen dat de aarde geen onbewoonbare planeet wordt, dan moet iedereen aan de slag. Wij voelen die urgentie en zien kansen om samen met uw kabinet versneld op zoek te gaan naar alternatieven voor fossiele brandstoffen. Uw ontwerp besluit past ons inziens niet in recentelijke kabinetsstandpunten om met aardgaswinning te stoppen en grootschalig in te zetten om de gebouwde omgeving voor 2050 aardgasvrij te krijgen. En zeker niet in de richting die wij in ons bestuursakkoord 2018-2022 "Gezond en gelukkig in Tilburg" hebben opgenomen. De volgende argumenten hebben wij hiervoor.

- Het winnen van fossiele brandstoffen draagt niet bij aan de doelstelling van Tilburg om in 2045 klimaatneutraal te zijn;
- Gaswinning draagt niet bij aan de nationale en internationale afspraken op het gebied van CO2-reductie, zoals verwoord in het SER energieakkoord en het klimaatakkoord van Parijs;
- Uw besluit zorgt niet voor de gewenste impuls naar verduurzaming van de energievoorziening in onze gemeente;
- De gemeenten Tilburg en Loon op Zand, de waterschappen De Dommel en Brabantse Delta, de Provincie Noord-Brabant, De Efteling, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, ZLTO en Vitaal Leisure Landschap hebben eind 2017 een koersdocument ondertekend waarmee zij richting geven aan de gewenste ontwikkeling van het landschapspark Pauwels. Het winningsgebied Loon op Zand en Loon op Zand Zuid valt voor een groot deel binnen dit landschapspark. Afgesproken in dit koersdocument is dat het landschapspark een waardevolle bijdrage levert aan de energietransitie door duurzame energieproductie op een innovatieve manier te integreren in het landschap. Uw besluit voldoet daar niet aan.
- Het risico op schade door bodemtrillingen of bodemdaling ontstaan door de gaswinning kan niet worden uitgesloten. De recente beving bij Warder op 5 juni 2018 leert dat ook bij relatief kleine winningslocaties het risico op trillingen reëel is.

- De constatering dat er geen schade aan bouwwerken en openbare infrastructuur sinds de start van de winning in 1995 uit de Loon op Zand gasvoorkomens bekend is, levert geen garantie dat dit zo zal blijven leert de ervaring op andere locaties;
- U legt de verantwoordelijkheid van de communicatie naar de samenleving volledig bij het mijnbouwbedrijf. Communicatie over een gevoelig onderwerp als deze dient zorgvuldig en in samenspraak met alle betrokkenen te gebeuren en kan ons inziens niet alleen bij het mijnbouwbedrijf worden neergelegd.

Mocht u nog vragen hebben over deze zienswijze dan kunt u contact opnemen met van de afdeling Ruimte. Te bereiken via telefoonnummer of e-mail

het college,

M.J.M. Meijs
gemeentesecretaris

drs. Th.L.N. Weterings
burgemeester

Waterschap De Dommel

24 JUL 2018

Postbus 10.001
5280 DA Boxtel
Bosscheweg 56
5283 WB Boxtel

Tel. (0411) 618 618
Fax (0411) 618 688
info@dommel.nl
www.dommel.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Boxtel	: 18 juli 2018	behandeld door	:
ons kenmerk	: Z50759 / U64251	doorkiesnummer	:
uw kenmerk	: DGETM-EO/18108414	e-mail adres	:
onderwerp	: zienswijze winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid	bijlagen	: -
		verzonden	: 23 JUL 2018

Geachte heer, mevrouw,

Sinds 21 juni 2018 ligt het Ontwerp-instemmingsbesluit Actualisatie Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid van Ministerie van Economische Zaken en Klimaat ter inzage. Tot 1 augustus 2018 kunnen zienswijzen op dit besluit worden ingediend. Het Dagelijks Bestuur van Waterschap De Dommel heeft op 17 juli 2018 besloten om een zienswijze op het winningsplan in te dienen.

In het winningsplan van Vermilion wordt beschreven dat de risico's voor het optreden van effecten op de omgeving als gevolg van de gaswinning in technische zin gering zijn. Dit is voor Waterschap De Dommel aanleiding geweest om geen negatief advies te geven op het winningsplan (advies van 2 november 2017). Hoewel de risico's gering zijn, kunnen deze niet geheel worden uitgesloten. In het ontwerp-instemmingsbesluit wordt verder niet ingegaan op de impact en beheersing van effecten op het bodem- en watersysteem die kunnen optreden bij een bepaald risico. Ook in de fase na de actieve gaswinning zijn deze risico's mogelijk nog aanwezig. Geconcludeerd wordt dat in het ontwerp-instemmingsbesluit de beheersing van risico's tijdens en na de gaswinning ontbreekt.

In het winningsplan van Vermilion wordt uiteengezet op welke wijze hydraulische stimulatie (fracken) wordt ingepast in de winning van aardgas. Pas in een later stadium, als Vermilion de benodigde winningsvergunning heeft verkregen, wordt in een nog op te stellen werkprogramma inzicht gegeven in wijze waarop de stimulatie wordt uitgevoerd en wat de mogelijke effecten zijn voor de onder- en bovengrond en het grond- en oppervlaktewater. Het winningsplan is niet duidelijk over het aantal benodigde stimulaties per winningsput, terwijl dit wel invloed heeft op de kans dat een bepaald risico zich gaat voordoen, met bijbehorende effecten naar de omgeving. Geconcludeerd wordt dat de beheersing van risico's door hydraulische stimulatie en de impact op het bodem- en watersysteem in het ontwerp-instemmingsbesluit onvoldoende zijn uitgewerkt.

Verder willen wij opmerken dat klimaatverandering vraagt om transitie naar duurzame vormen van energie. De voorgenomen winning van fossiele brandstoffen in Loon op Zand is in die zin strijdig met deze transitie.

Resumerend is het Dagelijks Bestuur van Waterschap De Dommel van mening dat het Ontwerp-instemmingsbesluit van het Ministerie onvoldoende basis biedt om de gaswinning in Loon op Zand uit te breiden en door te zetten. Als regionale waterbeheerder zijn we van mening dat de beheersing van risico's voor het bodem- en watersysteem (grondwater en oppervlaktewater), tijdens en na afronding van de gaswinning, onvoldoende inzichtelijk zijn gemaakt. Wij verzoeken u dan ook om het Ontwerp-instemmingsbesluit van 19 juni 2018 in te trekken.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur,

mr. drs. P.C.G. Glas
watergraaf

drs. A.G. Dekker
secretaris

Waterschap Brabantse Delta

25 JUL 2018

Ministerie van Economische zaken, Landbouw Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Uw schrijven van : n.v.t.
Uw kenmerk : n.v.t.
Zaaknummer : 18.ZK04284
Ons kenmerk : 18UT009001
Barcode :
Behandeld door :
Doorkiesnummer :
Datum : 24 juli 2018
Verzenddatum : 24 JULI 2018

Onderwerp: zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid

Geachte Minister,

Op 20 juni 2018 is de Kennisgeving ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid gepubliceerd in de Staatscourant. Naar aanleiding van deze publicatie en de bespreking van gaswinning in West-Brabant die op 13 juni 2018 in het Algemeen Bestuur van waterschap Brabantse Delta heeft plaatsgevonden, dienen wij een zienswijze in op het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Deze zienswijze is tevens afgestemd met Waterschap De Dommel.

Waterschap Brabantse Delta staat als regionale overheid midden in de maatschappij. Wij dragen zorg voor veilige dijken en kades, zuiveren rioolwater, verbeteren en bewaken de kwaliteit van het oppervlaktewater en regelen de hoogte van het water in ons werkgebied in Midden- en West-Brabant. Hierbij werken wij nauw samen met maatschappelijke partners en andere overheidsorganisaties, waardoor wij veel waarde hechten aan de belangen van onze partners. Bovendien hebben wij naast genoemde kerntaken een verbindende en versterkende rol wanneer het gaat om thema's als klimaatverandering en klimaatadaptatie.

Op basis van het ontwerp-instemmingsbesluit Actualisatie Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid zien wij ernstige risico's met betrekking tot deze winning. Van alle risico's die spelen en waar zorgen over zijn, zijn vooral de risico's rondom het zogeheten 'fracken' een punt van grote zorg. Een zorg die wordt gevoed door het feit dat er geen wetenschappelijke consensus bestaat over de risico's en effecten op lange termijn. De Groningse casus, hoewel verschillend wat betreft orde en grootte, is hier een sprekend voorbeeld van.

De stukken die nu ter inzage liggen gaan voornamelijk in op technische risico's en geven daar vanuit een technische invalshoek een kwantitatief gewicht aan. Dat zegt alleen iets over hoe hoog risico's worden ingeschat. Er blijven echter wel risico's bestaan. Wij zijn van mening dat in het Ontwerp-instemmingsbesluit onvoldoende wordt ingegaan op de kwalitatieve aspecten, oftewel de impact van die risico's. Dit leidt tot ernstige zorgen over de waarborg van kwaliteit van omliggende natuur, landschap en het watersysteem.
Uit het Ontwerp-instemmingsbesluit blijkt bijvoorbeeld niet op welke manier er met de genoemde risico's wordt omgegaan of op welke manier zij worden beheerst. Bijvoorbeeld ten aanzien van het 'fracken' wordt op bladzijde 8 van 26 en verder van het Ontwerp-instemmingsbesluit verwezen naar een nog op te stellen "uitgewerkt plan voor hydraulische stimulatie" en een daaropvolgend "werkprogramma". Dit geeft de waterschappen onvoldoende zicht en betrokkenheid bij de totstandkoming van deze documenten en de verdere procedure daaromtrent. Daarmee is feitelijk de concrete invulling van de risicobeheersing verplaatst naar een 'interne' procedure in de toekomst, terwijl dit in het actuele debat juist het grootste punt van zorg is. Verder blijft onduidelijk wat de verlenging en uitbreiding van de gaswinning concreet betekenen op lange termijn voor de omgeving en haar bewoners.

Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520, 4801 DZ Breda T 076 564 10 00 F 076 564 [illegible]
E info@brabantsedelta.nl I www.brabantsedelta.nl K.v.K.nr: 51 181 584
IBAN NL88 NWAB 0636 7592 02 BIC NWABNL2GXXX BTW.nr: NL812566762B01

Klimaatverandering en de daaruit volgende consequenties vragen om moderne, innovatieve oplossingen. De transitie naar duurzame energie is daar een voorbeeld van. Het Ontwerp-instemmingsbesluit staat haaks op het algemeen en maatschappelijk geaccepteerd voornemen om fossiele brandstoffen te vervangen door duurzame vormen van energie. Tevens neemt het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Nederland af.

Op basis van de stukken en de feiten die bekend zijn, ligt er naar onze mening onvoldoende inhoudelijke basis om het Ontwerp-instemmingsbesluit vast te stellen, mede gezien het ontbreken van wetenschappelijke consensus. Wij verzoeken u dan ook het Ontwerp-instemmingsbesluit in te trekken. Hierdoor wordt recht gedaan aan de ontstane maatschappelijke onrust en kunnen de waterschappen hun rol in het proces van risicobeheersing vervullen die zij als regionale waterbeheerder hebben. Daarbij roepen wij u op vooraf in gesprek te gaan met relevante partijen en betrokkenen. In het kader van transparantie en duidelijkheid hechten wij zeer aan zo'n open dialoog. Voorts geeft heroverweging mogelijkheden voor het beschouwen van nut en noodzaak in relatie tot innovatie met betrekking tot de energietransitie.

Uw reactie op onze zienswijze zien wij graag tegemoet.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,

De 2e loco-dijkgraaf	De secretaris-directeur
C.A.M. de Jong	ir. H.T.C. van Stokkom

Provincie Noord-Brabant

VERZONDEN

25 JUL 2018

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
De heer E.D. Wiebes
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

26 JUL 2018

Onderwerp
Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid

Datum
24 juli 2018
Ons kenmerk
C2228817/4375979
Uw kenmerk
DGMETM-EO/ 18108414
Contactpersoon

Telefoon

Email

Bijlage(n)
-

Geachte heer Wiebes,

Het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Loon op Zand ligt van 21 juni tot en met 1 augustus 2018 ter inzage. Op grond van artikel 34 van de Mijnbouwwet dienen wij hierbij een zienswijze in op dit ontwerpbesluit.

Standpunt provincie

De provincie Noord-Brabant is tegenstander van uitbreiding van de gaswinning in Loon op Zand en Loon op Zand Zuid. Hiervoor hebben wij de volgende redenen:

1. De uitbreiding van de gaswinning vinden wij strijdig met de kamerbrief over kleine velden, waar wordt gesproken over de afbouwfase van de gaswinning uit de kleine velden
2. De uitbreiding van de gaswinning past niet in ons streven naar een energievoorziening, die vrij is van CO_2 emissies en is een verkeerd signaal als gelijktijdig wordt ingezet op gasloos bouwen en alternatieven voor fossiele brandstoffen
3. Risico's voor het grondwater als gevolg van fracken vinden wij onacceptabel

Daarnaast staan wij op het standpunt dat indien geheel of gedeeltelijk wordt ingestemd met het winningsplan de volgende aspecten meegenomen moet worden:

4. te waarborgen dat bij eventuele schade als gevolg van de gaswinning, deze schade via een transparante regeling wordt behandeld en binnen een acceptabele termijn tot uitkering leidt
5. te waarborgen dat bij een eventueel toekomstig incident bij mijnbouwactiviteiten ook de provincie Noord-Brabant hierover wordt geïnformeerd

6. voor Loon op Zand Zuid Prospect als voorwaarde op te nemen, dat de gaswinning niet de toekomstige winning van aardwarmte mag belemmeren
7. voorwaarden op te nemen voor de afdichting en afwerking van de put bij beëindiging van de gaswinning

Onderbouwing

Het winningsplan is een actualisatie van het bestaande winningsplan Waalwijk. Bij de actualisatie van het winningsplan Waalwijk is dit plan gesplitst in drie winningsplannen:

- Waalwijk-Noord
- Sprang
- Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid

Het ontwerp-instemmingsbesluit heeft alleen betrekking op Loon Zand en Loon op Zand Zuid.

De redenen voor de actualisatie zijn:

- De productie vanuit de bestaande putten zal langer doorlopen dan verwacht
- Vermillion ziet mogelijkheden om de gasproductie te verhogen door wijzigingen in de bestaande putten, fracken, het boren van aftakkingen vanuit bestaande putten of eventueel het boren van een nieuwe put
- Vermillion is voornemens om het gasveld Loon op Zand Zuid aan te boren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie Loon op Zand
- Actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen

Op 14 november 2017 hebben wij u geadviseerd niet in te stemmen met het winningsplan. Indien u toch geheel of gedeeltelijk zou instemmen hebben wij u geadviseerd een aantal voorwaarden te verbinden aan de instemming.

U heeft ons advies, om niet in te stemmen met de uitbreiding van de winning en de maatregelen die tot doel hebben om meer gas te winnen via de bestaande putten, niet overgenomen. Daarnaast zijn de door ons geadviseerde voorwaarden, indien u wel zou instemmen, niet overgenomen. Hieronder beargumenteren we nogmaals ons advies.

1 en 2

De provincie Noord-Brabant streeft naar een energievoorziening die vrij is van CO_2 emissie. Daarvoor richten we ons op de productie van duurzame energie. In het regeerakkoord is opgenomen dat het gasverbruik sterk moet worden verminderd. De eerste maatregelen om dit te bereiken zijn inmiddels bekend:

- Vanaf 1 juli dienen vergunningaanvragen voor nieuwbouw uit te gaan van gasloos bouwen
- In uw brief Gaswinning (nr 469, 30 mei 2018) geeft u aan dat voor kleine velden, zoals bij Loon op Zond en Loon op Zond-Zuid, sprake is van een gestage afbouw

Datum
24 juli 2018
Ons kenmerk
C2228817/4375979

De productie in het gasveld Loon op Zand en Loon op Zand Zuid neemt ieder jaar af, wij zien dit als de afbouwfase. Het winningsplan voorziet echter in een aanzienlijke productieverhoging door de volgende maatregelen:

- het boren van aftakkingen van bestaande putten
- het boren van nieuwe putten
- wijzigingen in bestaande putten
- fracken

In het winningsplan is niet aangegeven hoeveel gas geproduceerd kan worden zonder de bovengenoemde maatregelen. Wel is aangegeven dat de productie momenteel erg laag is. Door de productie verhogende maatregelen bij de velden Loon op Zand en Loon op Zand Zuid, is de verwachting dat nog maximaal 187 miljoen Nm3 gas kan worden gewonnen. Door een nieuwe put te boren naar het gasveld Loon op Zand Zuid Prospect, is de verwachting dat nog maximaal 264 Nm3 extra gas kan worden gewonnen. Ons inziens is deze grote toename van de productie in strijd met de afbouwfase van de kleine velden.

Het gaswinningsplan voor Loon op Zand en Loon op Zand Zuid past niet in de landelijke ambities om klimaatneutraal te worden. Daarnaast vinden wij het vergroten van de productie een verkeerd signaal als gelijktijdig wordt ingezet op gasloos bouwen en op alternatieven voor fossiele brandstoffen. In elk geval past dit niet in het streven van de provincie naar een duurzame energievoorziening. Het is ons inziens beter om in te zetten op duurzame energiebronnen in plaats van fossiele brandstoffen.

3

De derde reden om u te adviseren niet in te stemmen met het winningsplan, is het feit dat de productieverhoging mede wordt bereikt door de gashoudende gesteentelaag te fracken. Zoals in ons advies van 14 november 2017 al is aangegeven, vinden wij het onacceptabel om te fracken gezien de nabijheid van het gasveld met het grondwaterbeschermingsgebied Loon op Zand. Wij achten risico's voor de kwaliteit van het grondwater als gevolg van fracken voor de winning van gas in de ondergrond ontoelaatbaar en zeker niet als dit gebeurt in de directe nabijheid van een grondwaterbeschermingsgebied. Fracken en de risico's voor de drinkwatervoorziening en de kwaliteit van het grondwater zijn destijds ook de aanleiding geweest om in een groot deel van Brabant het boren naar en het winnen van schaliegas te verbieden. Provinciale Staten hebben op 1 juni 2018 in reactie op het ontwerp-instemmingsbesluit in de motie 'Niet boren naar gas in Brabant' Gedeputeerde Staten opgeroepen alles in het werk te stellen om fracking in de zoektocht naar vormen van gas en andere fossiele brandstoffen tegen te gaan. Wij verzoeken u dan aok dringend om niet in te stemmen met het winningsplan. Indien u toch besluit in te stemmen met het plan, verzaeken wij u als voorwaarde op te nemen dat er niet gefrackt mag worden.

Datum
24 juli 2018
Ons kenmerk
C2228817/4375979

4
Ons advies om te zorgen voor een goede schaderegeling heeft u niet opgevolgd. U geeft aan dat als er een oorzakelijk verband tussen de schade en de gaswinning van Vermillion wordt vastgesteld, dat Vermillion deze schade moet vergoeden (artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek). Indien Vermillion hier niet (meer) toe in staat zou zijn, vindt vergoeding plaats via het Waarborgfonds Mijnbouwschade. Omdat deze verplichtingen voortvloeien uit de wet hoeft hierover volgens u geen voorschrift te worden opgenomen in het instemmingsbesluit. Dit waarborgfonds keert uit als er mijnbouwschade is en de mijnbouwondernemer door faillissement, surseance van betaling of overlijden niet in staat is de schade te vergoeden. Alleen schade die niet op een andere manier is vergoed komt in aanmerking voor vergoeding vanuit het waarborgfonds. Het vermogen van het fonds is echter niet heel groot (250.000 euro). We verzoeken u daarom om te waarborgen dat alle schade wordt vergoed, die als gevolg van de gaswinning bij Loon op Zand en Loon op Zand Zuid ontstaat, ook in de situatie dat Vermillion hiertoe niet in staat is en de schade groter is dan het vermogen van het Waarborgfonds Mijnbouwschade. Daarnaast verzoeken we u te waarborgen dat eventuele schade binnen een acceptabele termijn wordt vergoed.

5
Ons advies om de procedure bij incidenten aan te passen heeft u niet overgenomen en u gaat hier in het ontwerp-instemmingsbesluit ook niet op in. Wij begrijpen dat de afhandeling van incidenten geregeld is in de omgevingsvergunning, maar constateren dat bij de huidige afhandeling niet alle belanghebbenden zijn geïnformeerd. Wij verzoeken u daarom om te waarborgen dat bij een toekomstig incident bij mijnbouwactiviteiten, wij hierover ook worden geïnformeerd.

6
De winning overlapt met de aardwarmte concessie Tilburg-Geertruidenberg. In het ontwerp-instemmingsbesluit en in het eerdere verzoek om advies, wordt aangegeven dat er geen andere gebruiksvormen van de ondergrond zijn voorzien. Vanwege de overlap met een aardwarmteconcessie is het mogelijk dat ter plaatse in de toekomst aardwormtewinning zal plaatsvinden. Het is ons inziens dan ook onterecht om aan te geven dat geen ander gebruik van de ondergrond is voorzien. In de Visie op de Ondergrond van de provincie Noord-Brabant heeft het toepassen van aardwarmte de voorkeur boven gaswinning. Wij zijn van mening dat ook vanuit de energietransitie en duurzaamheid, aardwarmtewinning de voorkeur heeft boven gaswinning. Daarnaast vinden wij het niet acceptabel dat seismische risico's als gevolg van fracking, beperkingen met zich meebrengen voor toekomstige geothermie. Indien u besluit om geheel of gedeeltelijk in te stemmen met het winningsplan, verzoeken wij u als voorwaarde op te nemen dat de uitbreiding van de gaswinning (Loon op Zand Zuid Prospect) toekomstige oordwormtewinning niet mag belemmeren.

Datum
24 juli 2018
Ons kenmerk
C2228817/4375979

7
Ons advies om voorwoorden op te nemen voor putofwerking en putofdichting no beëindiging van de winning heeft u niet overgenomen. Zoals in ons eerdere advies is aangegeven liggen de winningen Loon op Zond en Loon op Zond Zuid nabij het grondwaterbeschermingsgebied Loon op Zond. Wij vinden het daarom betangrijk dot de afdichting en afwerking van de put bij de beëindiging van de winning op zodanige wijze plaatsvindt, dat wordt voorkomen dot grondwater bestemd voor drinkwater verontreinigd rookt. Wij verzoeken don ook nogmaals om hiervoor voorwoorden op te nemen.

Bij de informatiebijeenkomst op 27 juni 2018 waren ook inwoners van de betrokken gemeenten aanwezig. Het is aan de inwoners van de regio vrijwel niet uit te leggen dat zij in het kader van de energietransitie moeten denken over alternatieven voor gas, en zij gelijktijdig worden geconfronteerd met extra risico's als gevolg van de uitbreiding van de gaswinning. Zeker nu vanaf 1 juli 2018 nieuwbouw zonder gasaansluiting wordt gerealiseerd.

Naast de provincie Noord-Brabant hebben de gemeente Tilburg en Loon op Zand zich ook uitgesproken tegen de gaswinningsplonnen. Dit betekent dat er weinig draagvlak is voor de gaswinning bij Loon op Zond en Loon op Zand Zuid onder de gekozen provinciale en lokale volksvertegenwoordigers. Noor onze mening dient u hiermee rekening te houden bij de besluitvorming.

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

p/v

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

de secretaris,

b/a

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

gemeente Loon op Zand

VERZONDEN 27 JUL 2018

AANTEKENEN

28 JUL 2018

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

2018.20076

Datum	Verzenddatum	Zaakdossiernr.	uw kenmerk	uw brief / registratienr
26 juli 2018				/

Onderwerp
Zienswijze tegen ontwerpinstemmingsbesluit winningsplannen Loon op Zand

Geachte minister Wiebes,

Op 20 mei 2018 publiceerde u het ontwerpinstemmingsbesluit voor het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Met deze brief dienen wij een zienswijze in op dit ontwerpbesluit.

Uitgebrachte advies
Vorig jaar is door u aan de gemeente om advies gevraagd over de voorgenomen actualisatie en uitbreiding van de gaswinningsplannen. Dit advies hebben wij uitgebracht op 14 november 2017. We constateren dat u in het ontwerpinstemmingsbesluit grotendeels voorbij bent gegaan aan ons advies. Op een aantal punten van ons advies wordt niet ingegaan. Wij verzoeken u dan ook om alsnog een volledige, inhoudelijke reactie op ons advies te geven.

Mijnbouwregelgeving
In paragraaf 3.1 van het ontwerpinstemmingsbesluit geeft u een aantal gronden waaraan het winningsplan wordt getoetst (artikel 36 Mijnbouwwet) alvorens ermee in te stemmen. U kunt een winningsplan geheel of gedeeltelijk weigeren:

- Indien het winningsgebied niet geschikt wordt geacht vanuit het belang van de veiligheid voor omwonenden;
- Indien nadelige gevolgen voor de natuur of het milieu ontstaan.

Van deze redenen is hier naar onze opvatting sprake.

Veiligheid voor omwonenden
Op 3 augustus 2017 vond er een gasincident plaats op de winningslocatie Loon op Zand. Dit heeft een grote impact gehad op omwonenden. De evaluatie van dit onderzoek is nog steeds niet afgerond en er loopt nog een strafrechtelijk onderzoek.

Anton Pieckplein 1 5171 CV Kaatsheuvel telefoon 0416-289111 IBAN NL95 BNGH 028.50.05.111
Postbus 7 5170 AA Kaatsheuvel telefax 088-1188623 E-mail: info@loonopzand.nl

Bij het gasincident dat vorig jaar plaatsvond is aardgascondensaat vrijgekomen, dat zich over een afstand van circa 200 meter vanaf de winningslocatie heeft verspreid en in het milieu terechtgekomen is. Er was sprake van een matige wind uit zuidwestelijke richting.

De afstand van de winningslocatie tot de woonbuurt Molenwijck in Loon op Zand is minder dan 200 meter. We constateren dat de gevolgen bij een oostelijke windrichting en een net wat hogere windkracht niet te overzien zijn. Wij maken ons om die reden dan ook ernstig zorgen over de veiligheid voor omwonenden. Volgens ons is de veiligheid voor omwonenden hier in het geding.

Nadelige gevolgen natuur en milieu
Het winningsgebied is gelegen nabij waardevolle natuur en landschap. We noemen het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen als belangrijkste en bekendste. Een kwetsbaar Natura 2000-gebied, dat in belangrijke mate afhankelijk is van een goede water- en bodemkwaliteit.

Loon op Zand is een recreatiegemeente. Miljoenen bezoekers doen jaarlijks onze gemeente aan, genieten van de natuur en bezoeken de Efteling, een attractiepark met internationale allure. De basis voor deze aantrekkingskracht ligt in het waardevolle landschap.

Maar Loon op Zand is ook een gemeente waar het goed wonen en werken is. De belangen van onze inwoners en de agrarische sector staan centraal. We maken ons dan ook zorgen over de niet uit te sluiten risico's op trillingen, bodemdaling en daaruit voortkomende schade aan woningen.

Concluderend
Voorop staat dat het gasincident van vorig jaar heeft geleid tot het inzicht dat gaswinning niet gegarandeerd veilig is, niet voor de mens en niet voor natuur en milieu. Wij verzoeken u, als toezichthouder op grond van de Mijnbouwwet, met klem om alle onderzoeken naar het voornoemde incident zo spoedig mogelijk af te laten ronden en hier breed over te communiceren.

Het staat niet vast dat de gaswinning op langere termijn geen schades en verontreinigingen veroorzaakt aan bodem en milieu. De uiterst slechte ervaringen op dit punt elders in het land leiden ertoe dat we niet kunnen uitgaan van de door u verrichte analyses en voorspellingen die het risico als "gering" duiden. Als voorbeeld noemen we nog de door u voorgestelde methode van fracken. Deze werkwijze is op voorhand al omstreden. We maken ons ernstig zorgen over de risico's van het fracken voor bodem en grondwater.

We hebben met elkaar de taak om alles in het werk stellen om onze natuurlijke basis en de wwon- en leefomgeving te beschermen en deze voorop te stellen in het afwegen van belangen. Om die reden zijn de niet uit te sluiten nadelige gevolgen voor natuur en milieu een essentieel argument om af te zien van de gaswinningsplannen.

Actualisatie winningsplan
Sinds 1995 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Loon op Zand en sinds 2005 ook uit het gasveld Loon op Zand-Zuid. Het nieuwe veld Loon op Zand-prospect wil Vermilion aanboren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie. U geeft een drietal redenen voor een gewijzigd winningsplan:

- De productie met bestaande putten zal langer doorgaan (verwachte einddatum 2026);
- Er zijn mogelijkheden om de gasproductie te verhogen, onder andere door de toepassing van de methode van fracken;
- De nieuwe inzichten vereisen een actualisatie van de productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Wij vragen ons af of een actualisatie van het winningsplan volstaat als instrument om de gaswinning te verlengen, uit te breiden en daarbij nieuwe productiemethoden toe te passen.

In het belang van een goede ruimtelijke ordening dienen de effecten van de gaswinning op de omgeving ruimtelijk aanvaardbaar en uitvoerbaar te zijn. In categorie C17 van het Besluit milieueffectrapportage is aardgaswinning opgenomen als activiteit waarvoor een m.e.r.-plicht geldt.

Aangezien er hier geen sprake is van slechts het voortzetten van de huidige winning, maar van een wijziging (meer en langer gaswinnen door toepassen fracken) en een uitbreiding (aanboren van een nieuw 'prospect') zou een m.e.r.-plicht aan de orde kunnen zijn.

Sinds de start van de gaswinning op deze locatie zijn er bovendien diverse wijzigingen doorgevoerd in de planologische wet- en regelgeving. Dat zou kunnen betekenen dat ook aanpassingen in de huidige planologische regeling (bestemmingsplan) noodzakelijk zijn. Te denken valt aan de richtafstanden tot woonbebouwing of eisen aan de inrichting van de mijnbouwlocatie.

Gaswinning in strijd met energietransitie
In het ontwerpinstemmingsbesluit wordt verwezen naar een brief van 30 mei 2018, waarin het kabinet weliswaar aangeeft de prioriteit te leggen bij een zo snel mogelijke transitie naar duurzame energie, maar daarentegen wel wenst om aardgas uit kleine velden te (blijven) winnen. In de brief wordt aangesloten bij het Energierapport uit 2015 en de Energieagenda van 2016 als zijnde de 'lange termijn'-visie ten aanzien van de Nederlandse brandstofmix.

We constateren dat u het onlangs afgesloten Klimaatakkoord niet benoemd. Dit vormt volgens ons het meest recente beleidsvoorstel dat de basis zou moeten vormen om richtinggevende keuzes te maken inzake de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Tegelijkertijd worden er door de Rijksoverheid diverse maatregelen getroffen om het gasverbruik te ontmoedigen en het gebruik van duurzame bronnen te stimuleren. Onlangs is bijvoorbeeld besloten om bij nieuwbouwwoningen geen gasaansluitingen meer toe te staan.

In deze context is het voor ons ondenkbaar om de gaswinning op de locatie Loon op Zand te verlengen en nog verder uit te breiden. De winningsplannen zijn in strijd met de landelijke ambities om klimaatneutraal te worden.

Sterker, de ambities hebben ook regionaal en lokaal zijn beslag gekregen en hebben geleid tot concrete programma's en projecten, gericht op deze energietransitie. In de Regio Hart van Brabant werken we nauw samen om de onlangs vastgelegde Regionale Energie Strategie uit te voeren. Op gemeentelijk niveau verwoorden we onze ambities in een duurzaamheidsvisie.

Concluderend stellen wij dat het winnen van fossiele brandstoffen niet past bij de ingezette transitie naar een duurzaam Loon op Zand én een duurzame regio. Gaswinning staat haaks op de omslag die we maken naar duurzame energie en is in strijd met zowel de regionale als de gemeentelijke ambities voor de energietransitie. De gaswinning verhoudt zich ook niet met een consistent rijksbeleid voor het realiseren van de (inter)nationale klimaatdoelstellingen, zoals uitgewerkt in het Klimaatakkoord.

Draagvlak
Het draagvlak voor de gaswinning lijkt volledig te ontbreken, zowel voor de winning die nu al plaatsvindt als voor de voortzetting en uitbreiding.

De onrust, zorgen en bezwaren bij inwoners van het dorp Loon op Zand hebben al geleid tot een petitie, die door velen ondertekend is. Er is inmiddels ook een grote groep inwoners die zich verenigd hebben heeft en een gezamenlijke zienswijze in gaat dienen. Wij onderschrijven die zienswijze volledig.

In onze gemeenteraad is op 5 juli 2018 unaniem een motie aangenomen tegen de gaswinning en verdere uitbreiding daarvan in de gemeente Loon op Zand. In aanvulling daarop heeft de raad met een brief in het lokale nieuwsblad onze inwoners opgeroepen zich uit te spreken tegen de gaswinning. Hieruit blijkt wel de politieke eensgezindheid tegenover uw voornemen. Een afschrift van de motie treft u als bijlage aan.

Ook diverse maatschappelijke organisaties, bedrijven, professionals en natuurorganisaties zijn tegen de winningsplannen. We noemen in dit kader woningcorporatie Casade, de waterschappen, Vereniging natuurmonumenten en de Efteling.

Tot slot is er ook provinciaal en regionaal grote weerstand tegen de gaswinning. Diverse buurgemeenten (Tilburg, Waalwijk, Dongen), de regio Hart van Brabant en de provincie Noord-Brabant spreken zich nadrukkelijk uit tegen de winningsplannen. Dit betekent dat het draagvlak voor gaswinning onder gekozen lokale en provinciale volksvertegenwoordigers ook nagenoeg ontbreekt. Het is naar onze mening een (democratische) opgave voor de rijksoverheid om hiermee rekening te houden bij haar besluiten die zo nadrukkelijk lokale belangen raken.

Conclusie
Vanuit het oogpunt van duurzaamheid, veiligheid en bescherming van natuur en milieu zijn wij tegen de gaswinningsplannen voor de locatie Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Ook onze buurgemeenten, de provincie Noord-Brabant en diverse grote organisaties en bedrijven zijn tegen. Daarnaast blijkt er ook in de samenleving geen draagvlak te zijn voor de winningsplannen.

gemeente Loon op Zand

De waarde die toegekend wordt aan het economische belang van de gaswinning tegenover de eerder genoemde andere belangen, is in onze ogen in strijd met het evenredigheidsbeginsel.

We verzoeken u dringend om het ontwerp-instemmingsbesluit te heroverwegen en te besluiten niet in te stemmen met het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid.

Wilt u bij eventuele vervolg correspondentie over deze zaak steeds het zaakdossiernummer vermelden?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met , afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling, telefoonnummer of e-mailadres

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders;

de secretaris, de burgemeester,

C.L. Derjekx MBA J. van Aart

Bijlage(n):
Motie tegen gaswinning gemeenteraad van Loon op Zand d.d. 5 juli 2018

gemeente Loon op Zand

MOTIE

(artikel 28 Reglement van Orde)

Raadsvergadering dd.	**5 juli 2018**
Agendapunt	**Motie vreemd aan de orde mbt Gaswinning**
Onderwerp	**Stop gaswinning in Loon op Zand**

De raad van de gemeente Loon op Zand, in vergadering bijeen d.d. 5 juli 2018

Constateert dat

- De minister van Economische Zaken en Klimaat voornemens is het bedrijf Vermillion vergunning te verlenen om tot 2026 de gasproductie uit te breiden op de gaswinningsplek in Loon op Zand-zuid;
- Minister Wiebes in februari 2018 uitgesproken heeft dat het kabinet niet van plan is meer gas te gaan winnen in de honderden kleine gasvelden die Nederland rijk is, ook niet nu er minder gas gewonnen kan worden in Groningen; (NOS, 16 feb.2018)
- Bij de gaswinning de methode van het fracken toegepast wordt;
- Belanghebbenden tot 1 augustus 2018 een zienswijze kunnen indienen tegen de actualisatie van het winningsplan;
- Niet onomstotelijk is bewezen dat deze technieken voor het winnen van gas op langere termijn geen schades en verontreinigingen veroorzaken in de ondergrond en het grondwater;
- Het huidige boorplatform zich op korte afstand bevindt van een nieuwe woonwijk, in de directe nabijheid van waardevolle agrarische bedrijvigheid;
- Een groot gedeelte van het winningsveld zich bevindt in de directe omgeving van waardevolle natuurgebieden.

Overweegt dat

- De Nederlandse regering vanwege alle problemen in het zoeken en winnen naar gas heeft besloten de gaswinning in Groningen stop te zetten;
- Gaswinning in strijd is met het realiseren van de (inter)nationale klimaatdoelstellingen en met het lokaal duurzaamheidsbeleid;
- De transitie van het winnen (en gebruiken) van fossiele brandstoffen naar toekomstbestendige schone energie één van de belangrijkste innovatieve opgaven voor de komende jaren is;
- Toepassen van fracken als stimulatiemaatregel om meer gas los te maken kans op gezondheidsschade en milieuschade vergroot;
- Er geen enkele reden is om dergelijke risico's te accepteren in de gemeente Loon op Zand;
- Gemeente Loon op Zand alles in het werk moet stellen om de kwaliteit van het grondwater te beschermen, niet alleen vanwege gezondheidsrisico's voor onze inwoners, maar ook in het belang van het beschermen en verbeteren van waardevolle natuurgebieden en agrarische bedrijvigheid in de directe omgeving van Loon op Zand;
- Uitbreiding van gaswinning geen bijdrage levert aan de de gemeente als toeristische en recreatieve hotspot in Hart van Brabant;
- De provincie Noord-Brabant en de gemeenten Waalwijk en Tilburg zich recentelijk hebben uitgesproken tegen de actualisatie van winningsplannen;
- De raad op 19 september 2013 heeft uitgesproken dat (proef)boringen en de winning van schaliegas in de gemeente Loon op Zand ongewenst zijn;
- Het college inmiddels aan de raad heeft laten weten niet blij te zijn met de huidige ontwikkelingen rondom de gaswinning en een zienswijze voorbereid

Spreekt zich uit:

1. Tegen het voornemen te zijn om gaswinning en verdere uitbreiding daarvan in de gemeente Loon op Zand toe te staan;
2. Het college te ondersteunen in alle juridische stappen om de actualisatie van het winningsplan van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat te bestrijden.

Verzoekt het college om

1. De raad actief betrokken te houden bij alle stappen die het college onderneemt tegen het voornemen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat;
2. De motie ter kennis te brengen van de Minister van Economische Zaken, de Tweede Kamer, de gemeenteraden in Hart van Brabant en Provinciale Staten van Noord-Brabant

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening:

Pro3 / **VVD** **GemeenteBelangen** **CDA** **VOOR LOON**

Deze motie werd in de raadsvergadering van 5 juli 2018

aangenomen / ~~verworpen~~ met 17 stemmen vóór en ● stemmen tegen.

/ voorzitter **Griffier**

Gemeentehuis: Hoge Ham 62, Dongen
Postbus 10153, 5100 GE Dongen
Telefoon: 14 0162 (vanuit het buitenland +31 162 38 32 00)
E-mail : info@dongen.nl
Internet : www.dongen.nl
IBAN-nr. : NL95 BNGH 0285 0020 07
BTW-nr. : NL001325978B01

Gemeente Dongen

AANTEKENEN MET ONTVANGSTBEVESTIGING

31 JUL 2018

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
t.a.v. De heer minister Wiebes
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Dongen, 30 juli 2018

Uw kenmerk	:	
Zaaknummer	:	00056520
Bijlage(n)	:	
Contactpersoon/tel.nr.	:	
Betreft	:	Zienswijze tegen ontwerp instemmingsbesluit winningplannen (fracken) Loon op Zand

Geachte heer minister Wiebes,

Op 20 mei 2018 publiceerde u het ontwerpinstemmingsbesluit voor het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Met deze brief dienen wij als naastgelegen gemeente een zienswijze in op dit besluit.

Uitgebrachte advies
Vorig jaar is door u aan de gemeente Loon op Zand om advies gevraagd over de voorgenomen actualisatie en uitbreiding van de gaswinningsplannen. Dit advies hebben zij uitgebracht op 14 november 2017. We constateren dat u in het ontwerpinstemmingsbesluit grotendeels voorbij bent gegaan aan het advies van de gemeente Loon op Zand. Op een aantal punten van het advies van gemeente Loon op Zand wordt niet ingegaan. Wij verzoeken u dan ook als naastgelegen en belanghebbende gemeente om alsnog een volledige, inhoudelijke reactie te geven.

Mijnbouwregelgeving
In paragraaf 3.1 van het ontwerpinstemmingsbesluit geeft u een aantal gronden waaraan het winningsplan wordt getoetst (artikel 36 Mijnbouwwet) alvorens ermee in te stemmen. U kunt een winningsplan geheel of gedeeltelijk weigeren:

- Indien het winningsgebied niet geschikt wordt geacht vanuit het belang van de veiligheid voor omwonenden;
- Indien nadelige gevolgen voor de natuur of het milieu ontstaan.

Van deze redenen is hier naar onze opvatting sprake.

De gemeente Loon op Zand licht in haar zienswijze toe dat de veiligheid van omwonenden in het geding komt. Er heeft een gasincident plaatsgevonden waarbij het onderzoek hiernaar nog niet is afgerond. Ook inwoners van de gemeente Dongen maken zich hierover ernstig zorgen.

Het winningsgebied is gelegen nabij waardevolle natuur en landschap. We noemen het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen als belangrijkste en bekendste. Een kwetsbaar Natura 2000-gebied, dat in belangrijke mate afhankelijk is van een goede water- en bodemkwaliteit.

De gemeente Dongen gebruikt uw persoonsgegevens uitsluitend voor het doel waartoe zij zijn verstrekt. Indien u daarover inhoudelijk meer wilt weten, dan kunt u contact opnemen met de behandelend ambtenaar van onze gemeente

De belangen van onze inwoners die daar recreëren staan centraal. Tevens maken we ons mede zorgen over de niet uit te sluiten risico's op trillingen, bodemdaling en daaruit voortkomende schade aan woningen in Loon op Zand en wellicht ook in de toekomst voor onze gemeente Dongen

Voorop staat dat het gasincident van vorig jaar heeft geleid tot het inzicht dat gaswinning niet gegarandeerd veilig is, niet voor de mens en niet voor natuur en milieu. Wij verzoeken u, als toezichthouder op grond van de Mijnbouwwet, met klem om alle onderzoeken naar het voornoemde incident zo spoedig mogelijk af te laten ronden en hier breed over te communiceren. Dus ook naar de naastgelegen gemeenten van de gemeente Loon op Zand.

Het staat niet vast dat de gaswinning op langere termijn geen schades en verontreinigingen veroorzaakt aan bodem en milieu. De uiterst slechte ervaringen op dit punt elders in het land leiden ertoe dat we niet kunnen uitgaan van de door u verrichte analyses en voorspellingen die het risico als "gering" duiden. Als voorbeeld noemen we nog de door u voorgestelde methode van fracken. Deze werkwijze is op voorhand al omstreden. We maken ons ernstig zorgen over de risico's van het fracken voor bodem en grondwater.

We hebben met elkaar de taak om alles in het werk stellen om onze natuurlijke basis en de woon- en leefomgeving te beschermen en deze voorop te stellen in het afwegen van belangen. Om die reden zijn de niet uit te sluiten nadelige gevolgen voor natuur en milieu een essentieel argument om af te zien van de gaswinningsplannen in Loon op Zand en ook in geheel Nederland.

Actualisatie winningsplan
Sinds 1995 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Loon op Zand en sinds 2005 ook uit het gasveld Loon op Zand-Zuid. Het nieuwe veld Loon op Zand-prospect wil Vermilion aanboren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie. U geeft een drietal redenen voor een gewijzigd winningsplan:

- De productie met bestaande putten zal langer doorgaan (verwachte einddatum 2026);
- Er zijn mogelijkheden om de gasproductie te verhogen, onder andere door de toepassing van de methode van fracken;
- De nieuwe inzichten vereisen een actualisatie van de productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Wij vragen ons af of een actualisatie van het winningsplan volstaat als instrument om de gaswinning te verlengen, uit te breiden en daarbij nieuwe productiemethoden toe te passen. De inwoners van de gemeente Dongen maken zich zorgen wat de gevolgen ook voor onze gemeente kunnen zijn.
De m.e.r.-plicht zoals de gemeente Loon op Zand aangeeft zou ook volgens ons aan de orde zijn. Is hier wel voldoende naar gekeken?

Gaswinning in strijd met energietransitie
In het ontwerpinstemmingsbesluit wordt verwezen naar een brief van 30 mei 2018, waarin het kabinet weliswaar aangeeft de prioriteit te leggen bij een zo snel mogelijke transitie naar duurzame energie, maar daarentegen wel wenst om aardgas uit kleine velden te (blijven) winnen. In de brief wordt aangesloten bij het Energierapport uit 2015 en de Energieagenda van 2016 als zijnde de 'lange termijn'-visie ten aanzien van de Nederlandse brandstofmix.
We constateren dat u het onlangs afgesloten Klimaatakkoord niet benoemd. Dit vormt volgens ons het meest recente beleidsvoorstel dat de basis zou moeten vormen om richtinggevende keuzes te maken inzake de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Tegelijkertijd worden er door de Rijksoverheid diverse maatregelen getroffen om het gasverbruik te ontmoedigen en het gebruik van duurzame bronnen te stimuleren. Onlangs is bijvoorbeeld besloten om vanaf 1 juli bij nieuwbouwwoningen geen gasaansluitingen meer toe te staan.
In deze context is het voor ons ondenkbaar om de gaswinning op de locatie Loon op Zand te verlengen en nog verder uit te breiden. De winningsplannen zijn in strijd met de regionale en landelijke ambities om klimaatneutraal te worden.
Sterker, de ambities hebben ook regionaal en lokaal zijn beslag gekregen en hebben geleid tot concrete programma's en projecten, gericht op deze energietransitie. In de Regio Hart van Brabant werken we nauw samen om de onlangs vastgelegde Regionale Energie Strategie uit te voeren. Op gemeentelijk niveau verwoorden we onze ambities in een duurzaamheidsvisie.

Concluderend stellen wij dat het winnen van fossiele brandstoffen niet past bij de ingezette transitie naar een duurzame regio. Gaswinning staat haaks op de omslag die we maken naar duurzame

energie en is in strijd met de regionale ambities voor de energietransitie. De gaswinning verhoudt zich ook niet met een consistent rijksbeleid voor het realiseren van de (inter)nationale klimaatdoelstellingen, zoals uitgewerkt in het Klimaatakkoord.

Draagvlak
Het draagvlak voor de gaswinning lijkt volledig te ontbreken, zowel voor de winning die nu al plaatsvindt als voor de voortzetting en uitbreiding. De regiogemeenten en hun inwoners maken zich hier ernstig zorgen over.

Tot slot is er ook provinciaal en regionaal grote weerstand tegen de gaswinning en zij spreken zich nadrukkelijk uit tegen de winningsplannen. Dit betekent dat het draagvlak voor gaswinning onder gekozen lokale en provinciale volksvertegenwoordigers ook nagenoeg ontbreekt. Het is naar onze mening een (democratische) opgave voor de rijksoverheid om hiermee rekening te houden bij haar besluiten die zo nadrukkelijk lokale belangen raken.

Conclusie
Vanuit het oogpunt van duurzaamheid, veiligheid en bescherming van natuur en milieu in de regio zijn wij tegen de gaswinningsplannen voor de locatie Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Daarnaast blijkt er ook in de samenleving geen draagvlak te zijn voor de winningsplannen.

We verzoeken u dringend om het ontwerp-instemmingsbesluit te heroverwegen en te besluiten niet in te stemmen met het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met , team Klimaat Energie en Duurzaamheid, telefoonnummer of e-mailadres

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Dongen,
Namens dezen,

I.C.H. Jansen
Wethouder Klimaat

gemeente Goirle

01 AUG 2018

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand
en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Kenmerk	*Uw brief van*	*Zaaknummer*	*Verzenddatum*
			31 juli 2018
Onderwerp	***Behandeld door***	***Afschrift aan***	***Bijlage(n)***
Zienswijze tegen winningsplannen Loon op Zand			Zienswijze L.o.Z.

Geachte minister Wiebes,

Bijgaand treft u de zienswijze aan die de gemeente Loon op Zand heeft ingediend tegen het ontwerpinstemmingsbesluit voor het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid.

Hierbij bevestigen wij dat wij ons, als regiogemeente, aansluiten bij de ingediende zienswijze van de gemeente Loon op Zand. Wij maken hierbij kenbaar dat wij tegen de gaswinningsplannen voor de locatie Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid zijn vanuit oogpunt van duurzaamheid, veiligheid en bescherming van natuur en milieu.

Wij verzoeken u om het ontwerp-instemmingsbesluit te heroverwegen en te besluiten niet in te stemmen met het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders

Jolie Hasselman
gemeentesecretaris

Mark van Stappershoef
burgemeester

Correspondentieadres | Postbus 17 | 5050 AA Goirle | (013) 5310 610 | info@goirle.nl
Bezoekadres | Gemeentehuis Goirle | Oranjeplein 1 | www.goirle.nl
IBAN-nummer | NL86 BNGH 02 85 0028 48

gemeente Loon op Zand

AANTEKENEN

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

2018.20076

Datum	Verzenddatum	Zaakdossiernr.	uw kenmerk	uw brief / registratienr
26 juli 2018				/

Onderwerp
Zienswijze tegen ontwerpinstemmingsbesluit winningsplannen Loon op Zand

Geachte minister Wiebes,

Op 20 mei 2018 publiceerde u het ontwerpinstemmingsbesluit voor het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Met deze brief dienen wij een zienswijze in op dit ontwerpbesluit.

Uitgebrachte advies
Vorig jaar is door u aan de gemeente om advies gevraagd over de voorgenomen actualisatie en uitbreiding van de gaswinningsplannen. Dit advies hebben wij uitgebracht op 14 november 2017. We constateren dat u in het ontwerpinstemmingsbesluit grotendeels voorbij bent gegaan aan ons advies. Op een aantal punten van ons advies wordt niet ingegaan. Wij verzoeken u dan ook om alsnog een volledige, inhoudelijke reactie op ons advies te geven.

Mijnbouwregelgeving
In paragraaf 3.1 van het ontwerpinstemmingsbesluit geeft u een aantal gronden waaraan het winningsplan wordt getoetst (artikel 36 Mijnbouwwet) alvorens ermee in te stemmen. U kunt een winningsplan geheel of gedeeltelijk weigeren:

- Indien het winningsgebied niet geschikt wordt geacht vanuit het belang van de veiligheid voor omwonenden;
- Indien nadelige gevolgen voor de natuur of het milieu ontstaan.

Van deze redenen is hier naar onze opvatting sprake.

Veiligheid voor omwonenden
Op 3 augustus 2017 vond er een gasincident plaats op de winningslocatie Loon op Zand. Dit heeft een grote impact gehad op omwonenden. De evaluatie van dit onderzoek is nog steeds niet afgerond en er loopt nog een strafrechtelijk onderzoek.

Anton Pieckplein 1 5171 CV Kaatsheuvel telefoon 0416-289111 IBAN NL95 BNGH 028.50.05.111
Postbus 7 5170 AA Kaatsheuvel telefax 088-1188623 E-mail: info@loonopzand.nl

Bij het gasincident dat vorig jaar plaatsvond is aardgascondensaat vrijgekomen, dat zich over een afstand van circa 200 meter vanaf de winningslocatie heeft verspreid en in het milieu terechtgekomen is. Er was sprake van een matige wind uit zuidwestelijke richting.

De afstand van de winningslocatie tot de woonbuurt Molenwijck in Loon op Zand is minder dan 200 meter. We constateren dat de gevolgen bij een oostelijke windrichting en een net wat hogere windkracht niet te overzien zijn. Wij maken ons om die reden dan ook ernstig zorgen over de veiligheid voor omwonenden. Volgens ons is de veiligheid voor omwonenden hier in het geding.

Nadelige gevolgen natuur en milieu
Het winningsgebied is gelegen nabij waardevolle natuur en landschap. We noemen het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen als belangrijkste en bekendste. Een kwetsbaar Natura 2000-gebied, dat in belangrijke mate afhankelijk is van een goede water- en bodemkwaliteit.

Loon op Zand is een recreatiegemeente. Miljoenen bezoekers doen jaarlijks onze gemeente aan, genieten van de natuur en bezoeken de Efteling, een attractiepark met internationale allure. De basis voor deze aantrekkingskracht ligt in het waardevolle landschap.

Maar Loon op Zand is ook een gemeente waar het goed wonen en werken is. De belangen van onze inwoners en de agrarische sector staan centraal. We maken ons dan ook zorgen over de niet uit te sluiten risico's op trillingen, bodemdaling en daaruit voortkomende schade aan woningen.

Concluderend
Voorop staat dat het gasincident van vorig jaar heeft geleid tot het inzicht dat gaswinning niet gegarandeerd veilig is, niet voor de mens en niet voor natuur en milieu. Wij verzoeken u, als toezichthouder op grond van de Mijnbouwwet, met klem om alle onderzoeken naar het voornoemde incident zo spoedig mogelijk af te laten ronden en hier breed over te communiceren.

Het staat niet vast dat de gaswinning op langere termijn geen schades en verontreinigingen veroorzaakt aan bodem en milieu. De uiterst slechte ervaringen op dit punt elders in het land leiden ertoe dat we niet kunnen uitgaan van de door u verrichte analyses en voorspellingen die het risico als "gering" duiden. Als voorbeeld noemen we nog de door u voorgestelde methode van fracken. Deze werkwijze is op voorhand al omstreden. We maken ons ernstig zorgen over de risico's van het fracken voor bodem en grondwater.

We hebben met elkaar de taak om alles in het werk stellen om onze natuurlijke basis en de wwon- en leefomgeving te beschermen en deze voorop te stellen in het afwegen van belangen. Om die reden zijn de niet uit te sluiten nadelige gevolgen voor natuur en milieu een essentieel argument om af te zien van de gaswinningsplannen.

gemeente Loon op Zand

Actualisatie winningsplan

Sinds 1995 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Loon op Zand en sinds 2005 ook uit het gasveld Loon op Zand-Zuid. Het nieuwe veld Loon op Zand-prospect wil Vermilion aanboren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie. U geeft een drietal redenen voor een gewijzigd winningsplan:

- De productie met bestaande putten zal langer doorgaan (verwachte einddatum 2026);
- Er zijn mogelijkheden om de gasproductie te verhogen, onder andere door de toepassing van de methode van fracken;
- De nieuwe inzichten vereisen een actualisatie van de productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Wij vragen ons af of een actualisatie van het winningsplan volstaat als instrument om de gaswinning te verlengen, uit te breiden en daarbij nieuwe productiemethoden toe te passen.

In het belang van een goede ruimtelijke ordening dienen de effecten van de gaswinning op de omgeving ruimtelijk aanvaardbaar en uitvoerbaar te zijn. In categorie C17 van het Besluit milieueffectrapportage is aardgaswinning opgenomen als activiteit waarvoor een m.e.r.-plicht geldt.

Aangezien er hier geen sprake is van slechts het voortzetten van de huidige winning, maar van een wijziging (meer en langer gaswinnen door toepassen fracken) en een uitbreiding (aanboren van een nieuw 'prospect') zou een m.e.r.-plicht aan de orde kunnen zijn.

Sinds de start van de gaswinning op deze locatie zijn er bovendien diverse wijzigingen doorgevoerd in de planologische wet- en regelgeving. Dat zou kunnen betekenen dat ook aanpassingen in de huidige planologische regeling (bestemmingsplan) noodzakelijk zijn. Te denken valt aan de richtafstanden tot woonbebouwing of eisen aan de inrichting van de mijnbouwlocatie.

Gaswinning in strijd met energietransitie

In het ontwerpinstemmingsbesluit wordt verwezen naar een brief van 30 mei 2018, waarin het kabinet weliswaar aangeeft de prioriteit te leggen bij een zo snel mogelijke transitie naar duurzame energie, maar daarentegen wel wenst om aardgas uit kleine velden te (blijven) winnen. In de brief wordt aangesloten bij het Energierapport uit 2015 en de Energieagenda van 2016 als zijnde de 'lange termijn'-visie ten aanzien van de Nederlandse brandstofmix.

We constateren dat u het onlangs afgesloten Klimaatakkoord niet benoemd. Dit vormt volgens ons het meest recente beleidsvoorstel dat de basis zou moeten vormen om richtinggevende keuzes te maken inzake de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Tegelijkertijd worden er door de Rijksoverheid diverse maatregelen getroffen om het gasverbruik te ontmoedigen en het gebruik van duurzame bronnen te stimuleren. Onlangs is bijvoorbeeld besloten om bij nieuwbouwwoningen geen gasaansluitingen meer toe te staan.

In deze context is het voor ons ondenkbaar om de gaswinning op de locatie Loon op Zand te verlengen en nog verder uit te breiden. De winningsplannen zijn in strijd met de landelijke ambities om klimaatneutraal te worden.

Sterker, de ambities hebben ook regionaal en lokaal zijn beslag gekregen en hebben geleid tot concrete programma's en projecten, gericht op deze energietransitie. In de Regio Hart van Brabant werken we nauw samen om de onlangs vastgelegde Regionale Energie Strategie uit te voeren. Op gemeentelijk niveau verwoorden we onze ambities in een duurzaamheidsvisie.

Concluderend stellen wij dat het winnen van fossiele brandstoffen niet past bij de ingezette transitie naar een duurzaam Loon op Zand én een duurzame regio. Gaswinning staat haaks op de omslag die we maken naar duurzame energie en is in strijd met zowel de regionale als de gemeentelijke ambities voor de energietransitie. De gaswinning verhoudt zich ook niet met een consistent rijksbeleid voor het realiseren van de (inter)nationale klimaatdoelstellingen, zoals uitgewerkt in het Klimaatakkoord.

Draagvlak
Het draagvlak voor de gaswinning lijkt volledig te ontbreken, zowel voor de winning die nu al plaatsvindt als voor de voortzetting en uitbreiding.

De onrust, zorgen en bezwaren bij inwoners van het dorp Loon op Zand hebben al geleid tot een petitie, die door velen ondertekend is. Er is inmiddels ook een grote groep inwoners die zich verenigd hebben heeft en een gezamenlijke zienswijze in gaat dienen. Wij onderschrijven die zienswijze volledig.

In onze gemeenteraad is op 5 juli 2018 unaniem een motie aangenomen tegen de gaswinning en verdere uitbreiding daarvan in de gemeente Loon op Zand. In aanvulling daarop heeft de raad met een brief in het lokale nieuwsblad onze inwoners opgeroepen zich uit te spreken tegen de gaswinning. Hieruit blijkt wel de politieke eensgezindheid tegenover uw voornemen. Een afschrift van de motie treft u als bijlage aan.

Ook diverse maatschappelijke organisaties, bedrijven, professionals en natuurorganisaties zijn tegen de winningsplannen. We noemen in dit kader woningcorporatie Casade, de waterschappen, Vereniging natuurmonumenten en de Efteling.

Tot slot is er ook provinciaal en regionaal grote weerstand tegen de gaswinning. Diverse buurgemeenten (Tilburg, Waalwijk, Dongen), de regio Hart van Brabant en de provincie Noord-Brabant spreken zich nadrukkelijk uit tegen de winningsplannen. Dit betekent dat het draagvlak voor gaswinning onder gekozen lokale en provinciale volksvertegenwoordigers ook nagenoeg ontbreekt. Het is naar onze mening een (democratische) opgave voor de rijksoverheid om hiermee rekening te houden bij haar besluiten die zo nadrukkelijk lokale belangen raken.

Conclusie
Vanuit het oogpunt van duurzaamheid, veiligheid en bescherming van natuur en milieu zijn wij tegen de gaswinningsplannen voor de locatie Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Ook onze buurgemeenten, de provincie Noord-Brabant en diverse grote organisaties en bedrijven zijn tegen. Daarnaast blijkt er ook in de samenleving geen draagvlak te zijn voor de winningsplannen.

gemeente Loon op Zand

De waarde die toegekend wordt aan het economische belang van de gaswinning tegenover de eerder genoemde andere belangen, is in onze ogen in strijd met het evenredigheidsbeginsel.

We verzoeken u dringend om het ontwerp-instemmingsbesluit te heroverwegen en te besluiten niet in te stemmen met het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid.

Wilt u bij eventuele vervolg correspondentie over deze zaak steeds het zaakdossiernummer vermelden?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met , afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling, telefoonnummer of e-mailadres

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders;

de secretaris, de burgemeester,

C.L. Derickx MBA J. van Aart

Bijlage(n):
Motie tegen gaswinning gemeenteraad van Loon op Zand d.d. 5 juli 2018

R032

Gemeente Waalwijk

Aantekenen
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

02 AUG 2018

ons kenmerk Z18-011854
uw schrijven
uw kenmerk

behandeld door
e-mail info@waalwijk.nl
telefoonnummer

doc.nr. TREW-18-0072153
verzonden - 1 AUG 2018

onderwerp **Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid**

Geachte heer, mevrouw,

Op 21 juni 2018 publiceerde u het ontwerp-instemmingsbesluit waarin de Minister van Economische Zaken en Klimaat instemming verleent aan het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Met deze brief dienen wij een zienswijze in op dit ontwerpbesluit.

Standpunt gemeente
De gemeente Waalwijk is tegenstander van deze gaswinning.
Hiervoor hebben wij vier redenen:
1. De gaswinning verhoudt zich niet met een consistent rijksbeleid voor het realiseren van de (inter)nationale klimaatdoelstellingen.
2. De gaswinning is niet gegarandeerd veilig voor bodem en milieu.
3. De gaswinning stuit op wantrouwen, onrust en verzet onder de bevolking van Waalwijk.
4. Er zijn voldoende betere alternatieven voor handen.

Onderbouwing
1.
Gasgebruik heeft een bijdrage aan schadelijke klimaatverandering in de vorm van de uitstoot van CO_2. De rijksoverheid is op dit moment actief bezig om gasgebruik te ontmoedigen en het gebruik van duurzame bronnen te stimuleren. Het gebruik van fossiele brandstoffen moet in Nederland verminderen om te kunnen voldoen aan de klimaatdoelstellingen. Onlangs is het besluit genomen om bij nieuwbouwwoningen geen gasaansluitingen meer toe te staan. De gaswinningsplannen voor Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid sluiten niet aan bij de landelijke ambities om klimaatneutraal te worden. Inmiddels zijn er veel duurzame alternatieven aanwezig en wij zijn van mening dat het beter is om in te zetten op die duurzame alternatieven dan op conventionele gaswinning.

2.
Het staat niet onomstotelijk vast dat de nieuwe gaswinning op langere termijn geen schades en verontreinigingen veroorzaakt aan bodem en milieu. De uiterst slechte ervaringen op dit punt elders in het land bieden geen politieke ruimte om in Waalwijk te varen op analyses en voorspellingen die het risico als "gering" duiden. Daarvoor maken inwoners zich inmiddels te veel zorgen. Zorgen die in meer professionele zin ook worden geuit door het Waterschap Brabantse Delta.

Taxandriaweg 6 | Postbus 10150 | 5140 GB Waalwijk | t (0416) 68 34 56 | f (0416) 68 34 38 | info@waalwijk.nl | www.waalwijk.nl

Gemeente Waalwijk

3.
De onrust onder de inwoners van Waalwijk heeft inmiddels geleid tot een actiegroep tegen de voorgenomen gaswinning. Behalve de gemeenteraad van Waalwijk hebben ook diverse andere gemeenten in de regio en de provincie Noord-Brabant zich nadrukkelijk uitgesproken tegen de gaswinningsplannen. Dit betekent dat het draagvlak voor gaswinning onder gekozen lokale en provinciale volksvertegenwoordigers nagenoeg ontbreekt. Het is naar onze mening een democratische opgave voor de rijksoverheid om hiermee rekening te houden bij haar besluiten die zo nadrukkelijk lokale belangen raken.

4.
De zogenoemde "Trias Energetica" aanpak biedt naar onze mening voldoende ruimte om de nationale energievoorziening zonder nieuwe gaswinningsprojecten èn duurzaam te garanderen. Dit vraagt wel een uiterst alerte overheid.
Deze trias strategie bestaat uit de volgende drie stappen:
Stap 1: Beperk de energievraag
Stap 2: Gebruik duurzame energiebronnen
Stap 3: Gebruik fossiele energiebronnen zo efficiënt mogelijk
Over de eerste twee stappen hebben wij onder (1) en (2) al het een en ander toegelicht. Ze vragen niet alleen lokale inzet, maar ook faciliteiten van de rijksoverheid in de vorm van regelgeving en financiering.
Efficiënt gebruik van fossiele energiebronnen verwijst enerzijds naar rendement verhogende en milieubeschermende technologische toepassingen. Anderzijds betekent het efficiënt gebruik van bestaande energiebronnen ook dat de energiemarkt niet nationaal maar internationaal moet worden bekeken, onder andere op nut en noodzaak van het in- en exporteren van energie(bronnen).

Conclusie
De gemeente Waalwijk is uit een oogpunt van duurzaamheidsbeleid ~~en veiligheid~~ tegen de gaswinningsplannen voor Loon op Zand. Met haar zijn omliggende gemeenten, de provincie Noord-Brabant en het Waterschap Brabantse Delta ook tegen. Daarnaast blijkt ook in de samenleving geen draagvlak voor het instemmingsbesluit.

Derhalve verzoeken wij u dringend het ontwerp-instemmingsbesluit, zoals dat thans ter inzage ligt, te heroverwegen en te besluiten niet in te stemmen met het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. De gemeente Waalwijk is wel graag bereid om, bijvoorbeeld in het
kader van het Interbestuurlijk Programma, met de rijksoverheid op te trekken in het realiseren van een ambitieuze duurzaamheidsagenda.

Hoogachtend,
HET COLLEGE VAN WAALWIJK,

de secretaris,	de burgemeester,
J.H. Lagendijk	drs. A.M.P. Kleijngeld

Taxandriaweg 6 | Postbus 10150 | 5140 GB Waalwijk | t (0416) 68 34 56 | f (0416) 68 34 38 | info@waalwijk.nl | www.waalwijk.nl

Zienswijze 0001 tot en met 0034

Aan:
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand
Postbus 248
2250 AE Voorschoten.

27 JUN 2018

Betreft: Ontwerpinstemmingsbesluit voor de gaswinning Loon op Zand
Geachte minister,
In deze zienswijze wil ik de volgende punten naar voren brengen:

1) Ik vind het absurd dat Vermilion juist meer gas mag gaan winnen. Juist in een tijd waarin wordt besloten dat we van het gas af moeten. Dit past ook absoluut niet in het milieubewuste karakter van de gemeente Loon op Zand.
2) Vermilion houdt de mogelijkheid open om te gaan fracken. Dat is een riskante bezigheid die ik niet in mijn buurt wil.
3) Vorig jaar nog (Medio 2017) is er een ongeval geweest op de gaswinning, waarbij gevaarlijke stoffen zijn vrijgekomen. Hierdoor zijn gewassen, daken en zonnepanelen vervuild geraakt. Doordat de gaswinning haast vast tegen de bebouwde kom aan ligt, zijn de veiligheidsrisico's zeer hoog te noemen.
4) In de ondergrond van Loon op Zand zitten geologische breuken die mogelijk geactiveerd kunnen worden, met mogelijk aardbevingen als gevolg.
5) Voor dit fracken is veel water nodig. Daaraan worden chemicaliën toegevoegd, waarvan een deel in de bodem achterblijft. De samenstelling van deze chemicaliën is onbekend. Ik vind dat zoiets niet kan. Lange termijn gevolgen van dit proces zijn tot op heden nog onbekend.
6) Een aanzienlijk deel van het water komt terug aan de oppervlakte en neemt dan extra chemische, en mogelijk ook licht radioactieve, vervuiling mee. Dat water "gaat naar een erkende bewerker, maar het is niet duidelijk wie dat is en wat die doet. Elders in Nederland is vervuild water uit de oliewinning terug gepompt in de grond.
7) Bij een ondergrondse lekkage kan de drinkwatervoorziening in gevaar komen. Vooral omdat het waterwingebied zich op zeer korte afstand bevind.
8) Onduidelijk is wat er met de grondwaterstand gaat gebeuren
9) Door de gaswinning zal een extra bodemdaling optreden. Die zou hooguit 4 cm zijn, maar Groningen leert dat de mechanica van de ondergrond ons nog steeds voor verrassingen stelt.
10) Uit studies blijkt, dat tijdens het fracken 40 tot 60% meer gassen vrijkomen in de atmosfeer, ten opzichte van conventionele gaswinningstechnieken. Dit is niet alleen slecht voor het milieu, maar kan ook risico's met zich meebrengen gezien het feit dat de gaswinning haast vast tegen de bebouwde kom aanligt.

Al met al vind ik, dat de instemming met de uitbreiding van de gaswinning in Loon op Zand niet verleend moet worden.

Naam:
Adres:
Postcode en woonplaats:

Informatieavond Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
27 juni 2018, Loon op Zand

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?
Voor de generatie na mij, wil ik dat onze omgeving gezond blijft. Ik wil niet dat er chemicaliën in de grond gepompt worden om er gas uit te halen.
Ik maak mij zorgen over de eerder opgetreden lekkages van chemicaliën en gascondensaat bij gaswinning in ons gebied. De natuur mag niet belast worden: hier is sprake is van een uniek stuk natuur, dat elders in Europa niet te vinden is.
Ik heb geen vertrouwen in de landelijke politiek: we hebben problemen van bodemdaling gezien in Zuid-Limburg bij de steenkoolwinning en in Groningen door de gaswinning. Ik vind dat de politiek de burgers in de kou laat staan.

Informatieavond Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
27 juni 2018, Loon op Zand

Aanhef:
Voorletters: .
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpbesluit?
De informatie in het ontwerpbesluit is gebaseerd op de ervaringen in de afgelopen 60 jaar. Maar wij weten niet wat de komende 60 jaar ons gaat brengen. Wat hebben de chemicaliën die gebruikt worden bij gaswinning sinds 1954 met de bodem gedaan? We weten dat niet en weten ook niet of dit in de toekomst de bodem vernietigt. Dat zou ik niet willen, voor de generatie na mij.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Een goede richting: ik wil dat de overheid de burgers de goede richting uitwijst en een stimulans aanbiedt om 'gasloos' te worden. Nu er in deze omgeving verder wordt gegaan met gaswinning, vind ik dat geen stimulans voor onze omgeving om gasgebruik te gaan verminderen.
Ik verwacht dat er door de methode fracking voor de gaswinning, chemicaliën in de bodem achter zullen blijven en wat daarmee gebeurt is onbekend. Dit kan in de toekomst wel eens desastreuze gevolgen hebben voor mens en dier. Het offer dat mogelijk in de toekomst moet worden gebracht, is gaswinning bij Loon op Zand niet waard.

Informatieavond Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
27 juni 2018, Loon op Zand

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?
Ik ben tegen gaswinning.

Informatieavond Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
27 juni 2018, Loon op Zand

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
De ervaringen uit het verleden, zijn geen garantie dat dit in de toekomst anders zal zijn. Bovendien ben ik van mening dat de chemicaliën waarvan sprake is, niet in de bodem thuis horen. Als deze chemicaliën van nature in de bodem horen te zitten, dan waren deze reeds aanwezig. Er wordt nu vanuit gegaan dat de aanwezige chemicaliën zich onder een ondoordringbare laag bevinden. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor de ondoordringbare laag toch doorlatend blijk te zijn.
Ik ben bang dat onze nazaten met de gevolgen van deze wijze van gaswinning worden geconfronteerd.
In plaats van blijvend gas winnen, kunnen wij beter de tering naar de nering zetten, en ons energiegebruik aanpassen. We hebben de aarde al voor een deel verkloot, laten we daar nu mee stoppen.

Informatieavond Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
27 juni 2018, Loon op Zand

Aanhef:
Voorletters: .
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Ik twijfel over de waarde van de onderzoeken die zijn gedaan naar de mogelijke schadelijke gevolgen van de gaswinning als in dit plan worden voorgesteld. Onderzoeken uit het verleden blijken achteraf vaak niet te kloppen. Zo kregen boeren in het verleden alleen een bouwvergunning als zij gebruik maakten van asbest. Nu blijkt achteraf hoe schadelijk dit is, terwijl de betrokken nu zelf moeten opdraaien voor de kosten van de sanering.
Ik maak mij zorgen over de leefbaarheid in de toekomst. Ik vind dat wij anders met onze energiebehoefte moeten omgaan. Dit kan ook heel goed want er zijn alternatieve energiebronnen, zoals zonne-energie. Wij hebben een verantwoordelijkheid voor het milieu voor ons en onze kinderen.

Informatieavond Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
27 juni 2018, Loon op Zand

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als: Particulier

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Na het incident van lekkage, vorig jaar heeft er geen terugkoppeling plaatsgevonden naar de bewoners. Wij zijn uitsluitend via de media op de hoogte gesteld. Ook nu nog weten wij niet wat er destijds precies is gebeurd. Ik mis een protocol wat er gebeurt als zich een calamiteit voordoet.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?
Als direct aanwonenden aan het winningsgebied hebben wij veel onzekerheid over de gevolgen voor ons gezin en de kinderen; wij hebben daar zelfs slapeloze nachten van.

casade

Internet
www.casade.nl
info@casade.nl
Bel gratis
0800 55 222 22
Postadres
Postbus 134
5100 AC Dongen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

03 JUL 2018

Datum: 2 juli 2018
Onderwerp: Zienswijze Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Behandeld door:
Telefoon:

Geachte mevrouw, mijnheer,

Op 20 juni 2018 publiceerde u het ontwerp-instemmingsbesluit waarin de Minister van Economische Zaken en Klimaat instemming verleent aan het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Met deze brief dienen wij een zienswijze in op dit ontwerpbesluit.

Standpunt Casade

Casade is als eigenaar en als verhuurder van een groot aantal woningen in het gaswinningsgebied tegenstander van deze gaswinning. Hiervoor hebben wij een viertal redenen:

1. De gaswinning verhoudt zich niet met een consistent rijksbeleid voor het realiseren van de (inter)nationale klimaatdoelstellingen
2. De gaswinning is niet gegarandeerd veilig voor bodem en milieu
3. De gaswinning is niet gegarandeerd veilig voor de eigendommen van Casade
4. De gaswinning leidt tot grote zorgen onder de huurders van Casade
5. Er zijn voldoende betere alternatieven voor handen

Onderbouwing

1. De gaswinning verhoudt zich niet met een consistent rijksbeleid voor het realiseren van de (inter)nationale klimaatdoelstellingen

Gasgebruik heeft een bijdrage aan schadelijke klimaatverandering in de vorm van de uitstoot van CO2. De rijksoverheid is op dit moment actief bezig om gasgebruik te ontmoedigen en het gebruik van duurzame bronnen te stimuleren. Het gebruik van fossiele brandstoffen moet in Nederland verminderen om te kunnen voldoen aan de klimaatdoelstellingen. Onlangs is het besluit genomen om bij nieuwbouwwoningen geen gasaansluitingen meer toe te staan. De gaswinningsplannen voor Loon op Zand sluiten niet aan bij de landelijke ambities om klimaatneutraal te worden. Dit klemt

temeer aangezien wij als eigenaar van ca. 11.000 woningen op lokaal niveau invulling trachten te geven aan deze landelijke ambities en inzetten op aardgasloze woningen. Inmiddels zijn er veel duurzame alternatieven aanwezig en wij zijn van mening dat het beter is om in te zetten op die duurzame alternatieven dan op conventionele gaswinning.

2. De gaswinning is niet gegarandeerd veilig voor bodem en milieu

Het staat niet onomstotelijk vast dat de nieuwe gaswinning op langere termijn geen schades en verontreinigingen veroorzaakt aan bodem en milieu. De uiterst slechte ervaringen op dit punt elders in het land bieden geen politieke ruimte om in Loon op Zand te varen op analyses en voorspellingen die het risico als 'gering' duiden. Daarover maken inwoners zich inmiddels te veel zorgen.

3. De gaswinning is niet gegarandeerd veilig voor de eigendommen van Casade

Mutatis mutandis geldt hiervoor hetzelfde als onder punt 2. Het staat niet onomstotelijk vast dat de nieuwe gaswinning op termijn geen schades veroorzaakt aan de woningen van Casade in en rond het gaswinningsgebied. We praten dan over zowel de materiële schade (als gevolg van de gaswinningsactiviteiten) als de waardedaling van ons bezit doordat onze woningen in een omgeving waar deze activiteiten plaatsvinden minder aantrekkelijk worden. De uiterst slechte ervaringen elders in het land geven voldoende aanleiding om daarover onze grote zorg uit te spreken.

4. De gaswinning leidt tot grote zorgen onder de huurders van Casade

Wij hebben begrepen dat inmiddels een groot aantal bewoners in het gaswinningsgebied, waaronder ook huurders van Casade, een petitie heeft ondertekend waarin zij zich uitspreken tegen de plannen. Net als Casade vinden zij deze manier van gaswinning absoluut niet gegarandeerd veilig voor bodem, milieu en omgeving. Casade draagt een verantwoordelijkheid voor de veiligheid en het welbevinden van haar huurders en ondersteunt het signaal dat de huurders afgeven.

5. Er zijn voldoende betere alternatieven voor handen

De zogenoemde 'Trias Energetica' aanpak biedt voldoende ruimte om de nationale energievoorziening zonder nieuwe gaswinningsprojecten én duurzaam te garanderen. Dit vraagt wel een uiterst alerte overheid.
Deze trias-strategie gaat ervan uit om fossiele energiebronnen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Efficiënt gebruik van fossiele energiebronnen verwijst enerzijds naar rendement verhogende en milieubeschermende technologische toepassingen. Anderzijds betekent het efficiënt gebruik van bestaande energiebronnen ook dat de energiemarkt niet nationaal maar internationaal moet worden bekeken, onder andere op nut en noodzaak van het in- en exporteren van energie(bronnen).

Conclusie
Casade is als eigenaar en als verhuurder van een groot aantal woningen in en rond het gaswinningsgebied uit een oogpunt van duurzaamheidsbeleid en veiligheid tegen de gaswinningsplannen voor Loon op Zand.

Derhalve verzoeken wij u dringend het ontwerp-instemmingsbesluit, zoals dat thans ter inzage ligt, te heroverwegen en te besluiten niet in te stemmen met het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-zuid.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand (-Zuid)

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

10 JUL 2018

L.S.,

Hiermee reageer ik als belanghebbende, zijnde inwoner van de gemeente en als bewoner vallende binnen het verzorgingsgebied van Waterschap De Dommel op het onderhavige Winningsplan.

Het voorgenomen Winningsplan:

- Is in strijd met het klimaatakkoord Van Parijs, door Nederland ondertekend en geratificeerd. Inbreuk hierop leidt tot internationaal gezichtsverlies en mogelijk (financiële) sancties hetgeen vermeden moet worden.
- Is in strijd met het regeringsbeleid inzake energietransitie en snelle terugdringing CO2-uitstoot in verband met de aangetoonde wereldwijde klimaatverandering die ernstige gevolgen zal hebben voor de leefbaarheid in Nederland.
- Is in strijd met het regeringsbeleid om de gaswinning in Groningen en Nederland binnen afzienbare tijd tot 0 te reduceren.
- Is in strijd met de komende klimaatwet zoals door een ruime meerderheid van partijen in het parlement recent is ingediend. Uitvoering van dit plan leidt derhalve tot verspilling van gelden en belastingen.
- Is in strijd met tussen het bedrijfsleven en de rijksoverheid gesloten klimaat- en energieakkoorden.
- Is in strijd met democratische genomen afwijzingsbesluiten van gemeenten in het gebied en de provincie Brabant tegen dergelijke winningsmogelijkheden. Uitvoering van deze plannen leidt tot twijfel bij bewoners aan de democratische rechtsorde en vergroot de kloof tussen het bestuur en de burgers die vermeden moet worden.
- Is een potentieel gevaar voor de volksgezondheid van de betreffende bewoners. Dit is in buitenlandse voorbeelden (met name de VS) voldoende aangetoond. U kunt niet voor 100% garanderen dat dit zich nooit in betreffend gebied zal voordoen. Voorkomen gaat hierbij voor genezen.
- Kan op korte of lange termijn gevolgen hebben voor de natuur middels grond- verzakingen en andere onverwachte natuurverschijnselen. Voorbeelden in Groningen en de rest van de wereld tonen dit voldoende aan.
- Kan op korte en lange termijn gevolgen hebben voor de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater (in diverse grondlagen) en ook de waterwinning in dit gebied die voor een groot deel van de provincie Noord-Brabant verzorgt. Hierdoor kan de drinkwatervoorziening permanent in gevaar komen. Recente rapporten geven al een structurele daling van het grondwater aan. Elke toevoeging van verstoringen kan dit versnellen.
- Kan op korte termijn gevolgen hebben voor de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater en derhalve het vastgestelde beleid van Waterschap De Dommel schaden. Ook kunnen hierdoor extra financiële gevolgen ontstaan die ten laste komen van de belastingtarieven van de inwoners in betreffend gebied.
- Tast het toeristisch karakter van betreffend gebied aan en veroorzaakt daardoor minder belastingopbrengsten voor betreffende gemeenten.

Bij de beantwoording van mijn schrijven ontvang ik graag op alle genoemde punten uw gemotiveerde en onderbouwde reactie en daarna uw uiteindelijke afweging.

Hoogachtend, met voorbehoud van alle rechten,

Classification: General Business Use

PETROCHEMICAL
PIPELINE
SERVICES

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand
en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 JUL 2018

Elsloo, 10 juli 2018

Ref. U201801541

Subject Reactie ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid

Geachte heer/mevrouw,

In de digitale Staatscourant van 20 juni jl. heeft u bekend gemaakt dat van 21 juni t/m 1 augustus 2018 het ontwerpinstemmingsbesluit voor de gaswinning Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid ter inzage ligt.

Binnen het deelgebied Loon op Zand-Zuid is een 8" leiding voor transport van vloeibare koolwaterstoffen (PRB-leiding), welke in eigendom en beheer is van Petrochemical Pipeline Services BV, gelegen. Met deze PRB-leiding is geen rekening gehouden bij het nemen van het instemmingsbesluit ook is aan ons als beheerder van deze PRB-leiding geen advies gevraagd.

Wij verzoeken u dan ook om de effecten van de gaswinning op de integriteit en veiligheid van de PRB-leiding in beeld brengen. Gelieve deze bevindingen ter controle en advies aan ons voor te leggen.

Uiteraard ben ik bereid een en ander nader toe te lichten. Bij vragen kunt u contact opnemen met de behandelaar van deze brief via of telefonisch via Verder wil ik u vragen mij van de verdere planvorming op de hoogte te houden.

Met vriendelijke groet,
Petrochemical Pipeline Services BV

Petrochemical Pipeline Services B.V.
Operations & Third Party Affairs

P.O. Box 200
6160 AE Geleen,
Sanderboutlaan 21
6181 DN Elsloo
Netherlands

Trade Register Zuid Limburg nr. 14021389

I www.pps-pipelines.com

Petrochemical Pipeline Services B.V. is a private limited company, registered in Heerlen, The Netherlands, at the Trade Registry of the Chamber of Commerce for Zuid-Limburg under number 14021389, whose principal office is at Europaboulevard 1, 6135 LD Sittard, The Netherlands

VERMILION ENERGY

14 JUL 2018

AANGETEKEND

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Datum: 13 juli 2018
Ref. : 134/MI/2018
Betreft: Zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid

Geachte mevrouw/mijnheer,

Inleiding

1. Van donderdag 21 juni 2018 tot en met woensdag 1 augustus 2018 ligt het ontwerp-instemmingsbesluit voor het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid ter inzage. Hierbij dient Vermilion Energy Netherlands B.V. (Vermilion) tijdig haar zienswijze tegen dit ontwerp-instemmingsbesluit in.

2. Vermilion heeft bezwaren tegen de omschrijving van artikel 3: de verplichting tot het uitvoeren van een opname naar de bouwkundige staat van een representatieve selectie van voor bodembeweging gevoelige bouwwerken.

3. Een bouwkundige opname (of opname bouwkundige staat) betreft het in beeld (foto's) en geschrift (rapport) vastleggen van (de bestaande gebreken aan) een bouwwerk binnen een vooraf vastgesteld gebied voordat daar risicovolle werkzaamheden gaan plaatsvinden. De opname dient dan als referentiepunt om na een gebeurtenis vast te kunnen stellen of bepaalde schade aan een bouwwerk ook al vóór de gebeurtenis – althans ten tijde van de bouwkundige opname – aanwezig was.

Vermilion Energy Netherlands B.V.

Zuidwalweg 2, P.O. Box 71, 8860 AB Harlingen
Gustav Mahlerplein 11-13, 3rd Floor, 1082 MS Amsterdam
Tel. (0)517 493 333
Tel. (0)517 493 306
Fax (0)517 493 330
KvK: 34201179
www.vermilionenergy.com

4. Voorop staat dat Vermilion in beginsel niet tegen een verplichting tot het uitvoeren van een bouwkundige opname van bouwwerken bij gaswinning is, daar waar een onderbouwde reden te geven is voor een dergelijke opname. Bovendien dient het voorschrift volstrekt helder te zijn. In onderhavig geval ontbreekt het aan beide.

Onderbouwde reden voor bouwkundige opname

5. In het ontwerp-instemmingsbesluit staat enerzijds dat de minister vaststelt dat de kans op schade door bodembeweging verwaarloosbaar is en dat daarom geen maatregelen nodig zijn om schade te voorkomen, en dat de veiligheid voor omwonenden niet in het geding is. Sinds 1995 wordt gas gewonnen uit het gasvoorkomen Loon op Zand; sinds 2005 wordt gas gewonnen uit het gasvoorkomen Loon op Zand-Zuid. Er is geen schade aan bouwwerken en openbare infrastructuur als gevolg van die winning bekend.

6. Maar anderzijds schrijft de minister wel een bouwkundige opname voor, omdat hij zich kan '*voorstellen dat om eventuele toekomstige schade aan bouwwerken door de gaswinning uit de voorkomen Loon op Zand, Loon op Zand Zuid en het prospect Loon op Zand Zuid beter te kunnen aantonen, het nodig kan zijn een opname van de bouwkundige staat voorhanden te hebben*'.

7. Vermilion vindt dit onvoldoende onderbouwing voor de verplichting een bouwkundige opname uit te voeren, en ontvangt van de minister graag een gedegen onderbouwing waarom een bouwkundige opname wordt voorgeschreven terwijl erkend wordt dat de kans op schade verwaarloosbaar is, en waarom een opname van de bouwkundige staat nodig kan zijn om eventuele toekomstige schade aan bouwwerken door de gaswinning uit de betreffende gasvoorkomens beter te kunnen aantonen.

8. Door in onderhavig geval een bouwkundige opname voor te schrijven, terwijl de kans op schade aan bouwwerken verwaarloosbaar wordt geacht, handelt de Minister naar het oordeel van Vermilion in strijd met artikel 36, tweede lid, van de Mijnbouwwet. Het voorschrift tot het doen van een bouwkundige opname wordt niet gerechtvaardigd door het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken. De overige gronden die het verbinden van een voorschrift kunnen rechtvaardigen - het belang van het planmatig gebruik of beheer, nadelige gevolgen voor het milieu, en nadelige gevolgen voor de natuur - kunnen evenmin ten grondslag liggen aan het voorschrift tot het doen van een bouwkundige opname.

9. Bovendien is het Vermilion gebleken dat een dergelijke diffuse boodschap veel onzekerheid en (onnodige) onrust veroorzaakt bij omwonenden; hoe immers is uit te leggen dat er geen risico op schade bestaat, maar toch een bouwkundige opname

moet worden gedaan om eventuele toekomstige schade door de gaswinning beter te kunnen aantonen?

10. Daarenboven ondermijnt dit de waarde van de SRA en van de beoordeling door TNO en SodM over het risico op schade door bodemtrillingen en bodemdaling. Vermilion verzoekt de minister dan ook uit te leggen wat de logische ratio is van het voorschrijven van een bouwkundige opname bij een verwaarloosbaar risico op schade, en dit te verwoorden in het instemmingsbesluit.

11. Vermilion is ook van mening dat het voorschrift bij omwonenden de valse verwachting wekt dat gaswinnings-gerelateerde schade denkbaar is, en dat vergoeding voor waargenomen schade derhalve ook denkbaar is. Immers, een bouwkundige opname laat uitsluitend toe dat twee momentopnames (de bouwkundige opname en de schadeopname) met elkaar worden vergeleken, maar daarmee is niet gegeven dát schade die op het moment van de bouwkundige opname nog niet bestond maar tijdens de schadeopname wél wordt geconstateerd, het gevolg is van mijnbouwactiviteiten. De bouwkundige opname kan slechts worden gebruikt om objectief vast te stellen dat de schade vóór de bouwkundige opname nog niet bestond, niet om de oorzaak of het tijdstip van ontstaan van de schade vast te stellen. Omwonenden zullen echter wél verwachten dat zij hun schade, die tijdens de bouwkundige opname nog niet bestond, als zijnde mijnbouwschade op Vermilion zullen kunnen verhalen.

Verduidelijking voorschrift bouwkundige opname

Schadeafhandeling

12. Vermilion is van oordeel dat het voorschrijven van het doen van een bouwkundige opname de ongerustheid en het wantrouwen van de omgeving niet oplost als niet tegelijkertijd de schadeafhandeling goed is geregeld, d.w.z. dat een onafhankelijk en deskundig orgaan schadeclaims van burgers – zonder dat Vermilion daarin een rol speelt – afhandelt. Zonder een deskundige en onafhankelijke afhandeling 'aan de achterkant', heeft een bouwkundige opname 'aan de voorkant' niet veel zin. Zo'n landelijk, onafhankelijk en deskundig schadeafhandelingsorgaan zou ook moeten instemmen met het plan van aanpak dat Vermilion opstelt voor de bouwkundige opname. Dat zou in het voorschrift in het instemmingsbesluit moeten worden opgenomen.

Rol gemeente

13. Vermilion is van oordeel dat de rol van gemeenten in de bouwkundige opname beperkt moet zijn tot een faciliterende rol, d.w.z. dat de gemeente de benodigde data (WOZ-gegevens) aan Vermilion moet aanleveren, en dat de gemeente Vermilion adviseert over de selectie van de op te nemen gebouwen (bijv. monumentale gebouwen aangeven) alvorens Vermilion het definitieve plan van

aanpak opstelt. De gemeente kan en moet geen rol krijgen in de beoordeling van het plan van aanpak; dat moet naar het oordeel van Vermilion zijn voorbehouden aan het eerder genoemde landelijke, onafhankelijke en deskundige schadeafhandelingsorgaan.

14. In de praktijk blijkt het verstrekken van WOZ-gegevens door de gemeente aan Vermilion ten behoeve van het uitvoeren van een bouwkundige opname op weerstand te stuiten om privacyredenen. Dit leidt tot vertraging en/of moeilijkheden in de uitvoering van het voorschrift. Het zou helpen wanneer in het instemmingsbesluit wordt aangegeven dat de gemeente moet meewerken aan verstrekking van de WOZ-gegevens ten behoeve van het uitvoeren van een in het instemmingsbesluit voorgeschreven bouwkundige opname, wanneer en zodra de bescherming van persoonsgegevens afdoende is gewaarborgd.

Representatieve selectie

15. In het ontwerp-instemmingsbesluit is aangegeven dat een representatieve opname van de bouwkundige staat moet worden uitgevoerd. De selectie van representatieve bouwwerken dient te zien op voor bodembeweging (bodemdaling en bodemtrillingen) gevoelige bouwwerken. '*Bij de selectie kan onder andere de leeftijd, de bouwkundige constructie van een bouwwerk evenals de status van gemeentelijk of Rijksmonument een rol spelen. Indien dergelijke gevoelige bouwwerken niet aanwezig zijn in het gebied, kan de opname achterwege blijven*'.

16. Vermilion verneemt graag van de Minister hoe sprake kan zijn van een representatieve opname wanneer de selectie alleen ziet op voor bodembeweging gevoelige bouwwerken.

Termijn

17. In de praktijk blijkt het uitvoeren van een bouwkundige vooropname meer tijd te vergen dan de in het voorschrift opgenomen 12 maanden, mede omdat Vermilion afhankelijk is van derde partijen (medewerking gemeente en omwonenden). Bovendien kan een dergelijk omvangrijk opnameproject alleen worden uitgevoerd wanneer er voldoende daglicht is en derhalve niet in de wintermaanden. Ook dient rekening te worden gehouden met vakantieperiodes, wanneer veel bewoners afwezig zijn.

18. Voorgesteld wordt om voor te schrijven dat binnen 6 maanden nadat het besluit onherroepelijk is geworden een concept-plan van aanpak moet zijn ingediend (bij de minister dan wel – indien reeds ingesteld - het eerder genoemde landelijke, onafhankelijke en deskundige schadeafhandelingsorgaan) en binnen 6 maanden na overlegging van het concept-plan van aanpak de opname moet zijn uitgevoerd, waarbij deze termijn wordt opgeschort (i) zolang de WOZ-gegevens bij de gemeente zijn opgevraagd, maar (nog) niet zijn verstrekt, (ii) indien van toepassing: gedurende

de schoolvakantieperiodes die van toepassing zijn op het betreffende gebied, en/of (iii) indien van toepassing: gedurende de wintertijdperiode (november t/m maart).

Conclusie bouwkundige opname

19. Vermilion concludeert dat de bouwkundige opname in onderhavig geval niet het juiste instrument is om de zorgen van omwonenden ten aanzien van mogelijke schade aan bouwwerken door gaswinning weg te nemen.

Voorschrift seismisch meetstation

20. Op grond van de seismische risicoanalyse (SRA) vallen de voorkomens Loon op Zand, Loon op Zand Zuid en Loon op Zand Zuid prospect in risicocategorie I, dat wil zeggen de laagste categorie. Dit betekent volgens de gepubliceerde richtlijnen dat alleen monitoring van seismische activiteit via het bestaande seismisch monitoringnetwerk van het KNMI noodzakelijk is.

21. In artikel 2 wordt echter voorgeschreven dat Vermilion in elk geval één extra seismisch station dient te installeren en aan te sluiten op het KNMI netwerk. Dit voorschrift is niet in lijn met de door u voorgeschreven SRA methodiek, zoals hierboven omschreven. In de adviezen van SodM, Tcbb en de Mijnraad noch in het ontwerp-instemmingsbesluit wordt een nadere onderbouwing gegeven voor deze afwijking van de SRA-methodiek. Dat Vermilion zelf in het winningsplan heeft aangegeven het bestaande KNMI-net met in ieder geval één extra seismisch station te zullen uitbreiden, laat dit onverlet.

22. Vermilion ontvangt dan ook graag een nadere motivering waarom u het noodzakelijk vindt in artikel 2 voor te schrijven dat Vermilion in elk geval één extra seismisch station dient te installeren, en waarom dit zou moeten gebeuren voordat wordt gestart met hydraulische stimulatie.

Conclusie

23. Vermilion verzoekt u het bovenstaande in acht te nemen in het definitieve instemmingsbesluit. Voor nadere toelichting zijn wij uiteraard beschikbaar.

VERMILION ENERGY

Hoogachtend,
Vermilion Energy Netherlands B.V.

Vermilion Energy Netherlands B.V. - Gustav Mahlerplein 11-13 (3e verd.) - 1082 MS Amsterdam

17 JUL 2018

Aan: **Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,**
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zanden Loon op Zand-Zuid,
Postbus 248,
2250 AE, Voorschoten.

Datum: 15 juli 2018
Betreft: Zienswijze Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Van: Wijkraad Stokhasselt
Wijkraad Noordraad
Samenwerkende Wijkraden Nieuw Noord (i.c. Wijkraad Stokhasselt en Noordraad, Heikant-Quirijnstok)

Geachte Minister c.q. Ministerie,

Aanleiding:
Op 5 juli 2018 werden wij op de hoogte gebracht van het Ontwerp Instemmingsbesluit Winningsplan Loon op Zand, Loon op Zand-Zuid en stelde u ons, conform de Algemene Wet Bestuursrecht in de gelegenheid onze zienswijze ten aanzien van dit ontwerp-instemmingsplan naar voren te brengen. Wij maken graag gebruik van deze mogelijkheid.

Belanghebbende.
De beide wijkraden beschouwen zich, als door de gemeente gesubsidieerde instellingen, als belanghebbenden in de zin van artikel 1:2 van de Algemene Wet Bestuursrecht. In hun statuten is opgenomen: "het opsporen van wensen en behoeften van de bevolking binnen het werkgebied en het pogen in samenwerking met particuliere initiatieven en de overheid, daaraan tegemoet te komen", "het behartigen van de belangen van de bevolking binnen het werkgebied door gevraagd en ongevraagd te adviseren over aangelegenheden die het werkgebied aangaan" en "het inspelen op de ontwikkelingen binnen het werkgebied".

Termijn indienen zienswijze.
Het ontwerp-instemmingsplan ligt ter inzage tot en met 1 augustus 2018. Een zienswijze indienen is mogelijk tot en met voornoemde datum. De datum van het indienen van onze zienswijze is ruimschoots gelegen binnen deze periode.

Het plan.
Het ontwerp-instemmingsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor deze gaswinning. De redenen voor actualisering zijn dat de productie met bestaande putten; langer zal doorgaan dan verwacht; mogelijkheden worden voorzien om de gasproductie te verhogen door middel van wijzigingen in de

bestaande put en stimulatiewerkzaamheden (fracken) en men voornemens is om het gasveld prospect aan te boren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie Loon op Zand Zuid. De verwachte einddatum wordt gesteld op 2026.

Onze zienswijze.
Beide wijkraden zijn van mening dat het ontwerp-instemmingsbesluit:

- niet tegemoetkomt aan de eerder bij het publiek geschepte verwachtingen tot sluiting ver voor 2026;
- onvoldoende ingaat en garanties biedt voor de risico's t.a.v. fracken, consequenties voor waterwinning, kwaliteit van grondwater en de stabiliteit van de bodem op korte en langere termijn, ergo het ministerie onzorgvuldig is geweest c.q. niet heeft voldaan aan de in artikel 3:2 van de Algemene Wet Bestuursrecht opgelegde plicht zich de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen;
- onvoldoende ingaat op het feit dat hetzelfde ministerie de intentie heeft het land de eerste helft van deze eeuw aardgasvrij te maken (niet consequent).
- haaks staat op de intentie van de gemeente Tilburg grote delen van haar gemeente aardgasvrij te maken en daarmee een aanvang neemt met een aantal woningen in Tilburg-Noord, waartoe recent een aanvraag voor subsidie bij het rijk is ingediend;
- de animo voor bewoners om aan een dergelijk duurzaamheidsproject mee te doen beperkt, immers waarom daaraan, ook financieel meedoen als dezelfde staat allerlei alternatieven, zelfs risicovolle, aanboort om juist aardgas te winnen. Dit ontwerpbesluit stimuleert niet maar frustreert de animo van de gemiddelde burger;
- het accent blijft leggen op gaswinning uit fossiele bronnen en de mogelijkheden van (echt) biologisch gas geen ruimte geeft. De technische ontwikkeling van alternatieven, zoals mest maar vooral van zeewier blijven onbenut, terwijl daarbij de infrastructuur van aardgas (zoals deze vanuit Groningen is aangelegd), gewoon benut kan worden.
- effecten die het heeft op de omliggende bestemmingsplannen en in het bijzonder op de ontwikkeling van het landschapspark "Pauwels" niet meeneemt in haar planvorming. Verlengen van de gaswinning beperkt de ontwikkeling of de uitvoering van dit soort plannen. Het Ministerie heeft zich geen integraal beeld gevormd c.q. is eenzijdig in haar voorgenomen besluit.

Beide wijkraden plaatsen ernstige kanttekeningen bij het voorgenomen ontwerp-instemmingsbesluit. We classificeren het als risicovol, onvolledig, niet consequent, opportunistisch, niet integraal en vooral als niet aansluitend op het beleidsvoornemen Nederland in zijn algemeenheid en Tilburg in het bijzonder aardgasvrij te maken. (duurzaamheid)

Wij vertrouwen u voldoende te hebben geïnformeerd over onze kijk op het ontwerp-instemmingsbesluit en zien uw reactie gaarne tegemoet.
Indien gewenst zijn wij bereid een en ander nader toe te lichten.
Gaarne ontvangen wij een ontvangstbevestiging van deze zienswijze.

Namens de beide wijkraden van Tilburg-Noord i.c.
Wijkraad Noordraad en Wijkraad Stokhasselt,

Ministerie van Economische zaken en Klimaat,

Inspraakpunt winningsplan loon op zand en loon op zand zuid

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

25 JUL 2018

Udenhout: 24 -07-2018

Graag wil ik reageren op het winningsplan voor gas wat nu ter inzage ligt. Sorry ik maak een fout in het begin, uiteraard wil ik niet "graag" reageren op dit plan maar ik voel het als mijn plicht om hiertegen bezwaar aan te tekenen,

- Voor mijzelf en mijn vrouw
- Voor mijn kinderen
- Voor alle personen in mijn directe omgeving
- Voor de provincie Noord Brabant, de gemeente Tilburg en Loon op Zand

En zeker niet als laatste voor alle personen welke nu al gedupeerd zijn in de rest van Nederland, voornamelijk Groningen.

U vraagt mij om mijn zienswijze in te dienen, en te reageren op het volgende:

- Staan er naar mijn mening onjuistheden in het ontwerpbesluit..

Het is niet aan mij om daar op te reageren daar ontbreekt bij mij de kennis, maar dat hebben de provincie en de betrokken gemeentes al gedaan in zover als de kennis bij hen wel aanwezig is.

- Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien.

Jazeker, het feit dat het probleem aanwezig is dat er zeer slecht gecommuniceerd wordt door Vermilion. Ik verwijs hier naar het incident op 3 augustus 2017 in Loon op Zand, het feit dat Vermilion in 2016 al een derde put had geopend om gas te winnen in Heerenveen zonder toestemming van het ministerie van economische zaken. Het stilleggen van een vergunning voor gaswinning in het Drentse Wapse omdat de verplichte rapportage ontbrak. En ik heb begrepen dat dit zeker niet de eerste keren zijn dat Vermilion een negatieve pers heeft gehaald.

Dit alles maakt van Vermilion toch een minder betrouwbaar bedrijf en geeft een zeer negatieve indruk, terugkijkende nu naar Groningen waar de nodige problemen zijn ontstaan over de financiële afwikkeling met de gedupeerde, iedereen schuift het afwerken op of door naar een andere partij.

En hier in Loon op Zand is zelfs sprake van een bedrijf met zijn hoofdzetel gevestigd in Canada, hoe simpel zal het straks zijn indien er schade ontstaat in welke vorm dan ook om zich terug te trekken uit Nederland.

Mocht het rijk toch door willen gaan en de firma Vermilion verder laten boren, fracken of welke vorm van gaswinning dan ook dan zou ik voor willen stellen om van de firma Vermilion een bankgarantie te ontvangen van minimaal een half miljard euro's af te geven aan de provincie Noord Brabant, waarin ik een betrouwbaardere partij zie voor ons hier in de regio dan in het Rijk want zij vinden de uitbreiding gewenst.

Met allerlei zaken zijn we met zijn allen bezig om het klimaat te verbeteren, ik verwijs hier alleen maar naar alles wat momenteel de pers haalt, klimaat akkoord Parijs, duurzame energie.

Het is daarom ook zeer gewenst om de inname van gas niet op te voeren maar af te bouwen. Met de vergunning welke u wilt afgeven wordt een totaal verkeerd signaal afgegeven.

- Wordt u geraakt in uw belang?

Ook hier kan ik weer volmondig op reageren, ja ik en alle anderen die ik reeds eerder noemde worden geraakt, nu emotioneel en op den duur zal blijken ook financieel. We willen het drama van Groningen toch niet kopiëren naar Loon op Zand, Tilburg en de rest van Brabant.

Mochten er voor u nog onduidelijkheden zitten in mijn bezwaar dan kunt u mij bereiken via, , en ja u mag mij een mail sturen dat is wel van deze tijd, een brief versturen is volgens mij ook niet meer helemaal noodzakelijk maar daar denkt u anders over blijkt op de manier waarop u wilt dat men reageert.

Met vriendelijke groet

cees advocaten

25 JUL 2018

Per aangetekende post
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zand en
Loon op Zand -Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Per e-mail vooruit:

Cees advocaten N.V.

Staalweg 52-58
2612 KK Delft
Postbus 1010
2600 BA Delft

Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit
winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand -Zuid

Kantoor	:	Delft, 24 juli 2018
Dossiernr	:	20180397
Betreft	:	Efteling / Advies
Uw kenmerk	:	DGETM-EO / 18108414

Geachte heer, mevrouw,

Van donderdag 21 juni 2018 tot en met woensdag 1 augustus 2018 ligt het ontwerpinstemmingsbesluit voor de gaswinning Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid (met kenmerk: DGETM-EO / 181084140 ter inzage.

Uit de publicatie in de Staatscourant van 20 juni 2018 volgt dat het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid van Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) betrekking heeft op de gasvelden Loon op Zand, Loon op Zand-Zuid en het Loon op Zand prospect, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Waalwijk zoals verleend op basis van de Mijnbouwwet. Geografisch bezien ligt het gasveld in de provincie Noord-Brabant, in de gemeenten Loon op Zand en Tilburg en in het verzorgingsgebied van de waterschappen Brabantse Delta en De Dommel. Sinds 1995 wordt er gas gewonnen uit het gasveld Loon op Zand en sinds 2005 uit het gasveld Loon op Zand-Zuid. Het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor deze gaswinning. De redenen voor de actualisering zijn gelegen in de omstandigheid dat de productie met bestaande putten langer zal doorgaan dan verwacht, Vermilion mogelijkheden ziet om de gasproductie van het voorkomen te verhogen door middel van wijzigingen in de bestaande put en stimulatiewerkzaamheden (fracken) en Vermilion voornemens is om het gasveld Loon op Zand-Zuid prospect aan te boren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie Loon op Zand-Zuid. Vermilion geeft in het winningsplan een verwachtte einddatum van productie in 2026 aan.

Door middel van deze brief wordt door **De Efteling B.V.**, gevestigd te Kaatsheuvel (gemeente Loon op Zand) op het adres Europalaan 1 (5171 KW), door mr. , advocaat te Delft (Postbus 1010, (2600 BA) Delft) een zienswijze ingediend tegen voornoemd ontwerpbesluit. In dat verband heeft de Efteling de volgende opmerkingen.

Op alle door ons verrichte werkzaamheden en opdrachten die Cees Advocaten N.V. aanvaardt, zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Den Haag. Deze zijn tevens digitaal beschikbaar op www.cees.nl/nl/algemene-voorwaarden. In onze algemene voorwaarden is onder meer een forumclausule opgenomen en wordt onze aansprakelijkheid beperkt tot het bedrag tot uitkering waarvan onze aansprakelijkheidsverzekering in het betreffende geval aanspraak geeft, vermeerderd met het eigen risico.

Stichting Beheer Derdengelden Cees Advocaten NL46RABO0315236132
Kamer van Koophandel 67374468

cees advocaten

Vooropgesteld moet worden dat het ontwerpinstemmingsbesluit zich niet verdraagt met de energietransitie, waarin Nederland zich momenteel bevindt. Op zichzelf is het begrijpelijk dat het winnen van gas uit bestaande, kleine, gasvelden nog enige jaren zal plaatsvinden. Het uitgangspunt daarbij zou moeten zijn dat de winning zou zijn gebaseerd op de bestaande vergunningen. De Efteling kan echter geen begrip opbrengen voor het voorliggende ontwerpinstemmingsbesluit, dat voorziet in de mogelijkheid om Vermilion toe te staan nog eens 455 miljoen m³ gas uit de Brabantse bodem te pompen. Daarbij wordt opgemerkt dat er alternatieven beschikbaar zijn, die bovendien een duurzaam karakter hebben, zoals het winnen van aardwarmte. De behoefte aan energie kan ook op deze manier worden opgevangen en het is daarom onbegrijpelijk dat niet vol wordt ingezet op deze duurzame vorm van energiewinning. Bij het afbouwen van gaswinning behoort niet het uitbreiden daarvan, zoals in het voorliggende ontwerpbesluit het geval is.

Uit het ontwerpbesluit komt niet naar voren dat de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid in zijn rapport over de aardbevingsrisico's in Groningen van 18 februari 2015 in acht zijn genomen. Meer in het bijzonder wijst de Efteling er op dat niet is gemotiveerd waarom in dit geval, anders dan ten aanzien van het ontwerpbesluit Waalwijk-Noord, geen SRA is opgesteld.

Hydrolische putstimulatie

In het ontwerpwinningsplan wordt op pagina 5 door de minister overwogen dat de gasdoorlatendheid van het gesteente in het gasvoorkomen Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid laag is. Hierom voorziet Vermilion dat hydraulische stimulatie, ook bekend als 'fracken' (opnieuw) nodig zal zijn in één of meer van de putten. In de visie van de Efteling is er volstrekt onvoldoende inzicht gegeven in de gevolgen van het fracken, meer in het bijzonder voor wat betreft de gevolgen hiervan voor de Efteling B.V. Fracken kan leiden tot schade en veiligheidsrisico's door geïnduceerde bevingen, alsmede tot een verslechtering van waterkwaliteit als gevolg van het ontstaan van migratieroutes naar het grondwater of het lekken van stoffen naar het grondwater via of langs het boorgat.

De Efteling wijst erop dat de aanwezigheid van natuurlijke seismiciteit een rol speelt. TNO heeft voor Nederland een regionale zonering bepaald op basis van de natuurlijke seismische hazard (kans op het optreden van natuurlijke bevingen van een bepaalde intensiteit) en de locatie en magnitude van geregistreerde natuurlijke bevingen. De zones met grotere kans op het optreden van bevingen en hoge intensiteiten worden gekenmerkt door de aanwezigheid van grote breukzones die tot op heden actief zijn. Hier zijn veelal sterke bevingen geregistreerd. Bij een hoge natuurlijke seismiciteit is de kans op bevingen als gevolg van gaswinning (door compactie en/of fracken) groter. In Noord-Brabant liggen delen met lage, matige en hoge seismische dreiging. Niet gebleken is dat met deze natuurlijke seismiciteit rekening is gehouden. De Efteling wijst er in dat verband nog op dat op de locatie, waar Vermilion wil boren, diverse breuken in de ondergrond bij elkaar komen, terwijl bovendien door een aantal niet doorlatende klein- en kalklagen moet worden geboord.

Gebleken is dat het aantal behandelingen per put wordt beschreven in het werkprogramma voor hydraulische stimulatie. Dit werkprogramma is echter nog niet beschikbaar en dat maakt het daarom onmogelijk om te beoordelen welke negatieve gevolgen er uit het fracken kunnen en zullen gaan voortvloeien. In het ontwerpbesluit wordt overwogen dat het werkprogramma wordt ingediend bij SodM en door SodM wordt beoordeeld, maar dit werkprogramma zal niet leiden tot een appellabel besluit. De vraag kan hierom worden opgeworpen of vooruitlopend op het

cees advocaten

fracken al een winningsvergunning dient te worden verleend, terwijl de concrete uitvoeringsplannen en de gevolgen daarvan op het milieu nog niet bekend zijn. Zo is bijvoorbeeld nog niet bekend hoeveel hydrolische stimulaties nodig zijn (zie p. 5 van het ontwerpbesluit). In de visie van de Efteling betekent dit dat hierom niet gegarandeerd kan worden dat wordt voldaan aan de voorwaarden van artikel 36 van de Mijnbouwwet.

De Efteling wijst erop dat op pagina 5 van het ontwerpbesluit wordt overwogen dat TNO van mening is dat de *algemene beschrijving* van de hydrolische stimulatie correct is beschreven en dat de specifieke risico's voor Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid goed ingeschat kunnen worden *als* er een uitgewerkt plan voor hydraulische stimulatie is opgesteld. Dat werkplan is er echter nog niet en het is onbekend hoe de inhoud daarvan gaat luiden. Met name vanwege de op pagina 6 van het ontwerpwinningsplan beschreven risico's, waaronder het risico op aardbevingen en het risico op blootstelling van mens en milieu aan chemicaliën, zijn de verstrekte gegevens en de daarop gebaseerde beoordeling door de minister onvoldoende concreet om als voldoende zorgvuldig te kunnen worden aangemerkt. De Efteling wijst in dat verband ook op bij het fracken chemicaliën in de grond worden aangebracht, die voor ongeveer de helft in de bodem achterblijven. In de visie van de Efteling kan het in de bodem brengen van chemicaliën, waarvan bovendien thans niet bekend is welke chemicaliën dat zijn, niet worden aangemerkt als duurzaam en daardoor allesbehalve passend bij de transitie naar een duurzame energievoorziening.

In de visie van de Efteling wordt met het verlenen van de winningsvergunning vooruitgelopen op activiteiten, die nog niet, althans onvoldoende, zijn beoordeeld. Hierom is het ontwerpbesluit ter zake van het risico op aardbevingen, het verlies van de afsluitende lagen, het optreden van geochemische interacties tussen de vloeistof, het reservoir- of dakgesteente, verlies van integriteit van de put en het risico op blootstelling van mens en milieu aan chemicaliën, onvoldoende inzichtelijk gemaakt en onvoldoende deugdelijk gemotiveerd. Zo is ook geen inzicht in de gevolgen voor de beschermde N2000-gebieden.

De Efteling wijst erop dat de beoordeling van het werkprogramma voor de hydraulische stimulatie plaatsvindt buiten het zicht van lokale overheden en belanghebbenden, nu uitsluitend SodM het werkplan zal beoordelen. Dat betekent dat de eigenlijke beoordeling pas <u>na</u> de verleende winningsvergunning plaatsvindt, terwijl deze beoordeling buiten het zicht van de Efteling en alle andere belanghebbende partijen wordt gemaakt. De Efteling wijst erop dat de informatie, die Vermilion over het hydraulisch stimuleren heeft aangeleverd, slechts algemene informatie betreft. Zo wordt op pagina 9 overwogen:

> Ook TNO onderschrijft het gegeven dat de specifieke risico's voor Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid pas goed geschat kunnen worden, nadat een uitgewerkt plan voor hydraulische stimulatie is opgesteld.

In het ontwerpwinningsbesluit overweegt de minister op blz. 10 dat hij erop "vertrouwt (...) dat Vermilion ten aanzien van het werkprogramma open en transparant zal communiceren." Deze overweging komt de Efteling nogal naïef voor en zij wijst erop dat Vermilion al blijk heeft gegeven zich niet aan de voorwaarden van de aan haar voor de locatie Loon op Zand verleende winningsvergunning te houden. Ook verwijst zij naar het incident van begin augustus 2017, waarbij bij één van de gaswinningen door Vermilion aardgascondensaat is vrijgekomen (zie ook pagina 22 van het ontwerpbesluit). Dit incident is in elk geval niet aan de provincie Noord-Brabant gemeld. Door het fracken en het gebruik van chemicaliën is er een reëel risico

cees advocaten

op vervuiling van de grondwatervoorraden van de drinkwatervoorziening en de waterkwaliteit. Bovendien is gebleken dat Vermilion zich niet heeft gehouden aan de maximale hoeveelheid te winnen aardgas. Dergelijke incidenten staan haaks op het door de minister uitgesproken vertrouwen een vormen een te weinig solide basis om zijn besluit op te baseren.

De Efteling kan zich niet verenigen met de overweging van de minister dat fracking geen omstreden methode zou zijn. De minister verwijst in dat verband naar de inventarisatie van SodM, waarin wordt aangegeven dat van de 250 hydraulische sessies, die in Nederland hebben plaatsgevonden, geen negatieve gevolgen voor mens en dier bekend zouden zijn. Deze algemene stelling biedt echter onvoldoende basis om te concluderen dat fracken in dit concrete geval geen negatieve gevolgen zou kunnen hebben, te meer nu op dit moment (nog) geen enkel inzicht bestaat in de wijze waarop (en hoe vaak) fracking plaats zal vinden. De Efteling wijst er nogmaals op dat Vermilion zich beperkt tot een *algemene* risico-inventarisatie, die niet (per put) is geconcretiseerd. Het is voorts niet bekend welke chemicaliën voor de winning gebruikt gaan worden en evenmin welke risico's daaruit voortvloeien. De Efteling wijst er in dat verband op dat de putten in het verleden zijn geboord en dat niet is gebleken dat deze putten bestand zijn tegen de hoge druk. Dat betekent dat door het instemmingsbesluit ten onrechte onaanvaardbare risico's worden genomen. In de visie van de Efteling mogen economische belangen niet zwaarder wegen dan veiligheidsbelangen. De Efteling wijst erop dat ten aanzien van de aardgasboringen in Groningen aanvankelijk ook werd gesteld dat sprake was van kleine risico's op aardbevingen. De laatste jaren is echter duidelijk geworden dat er in Groningen grote problemen zijn gerezen. Vanwege de grote economische belangen van bedrijven als Vermilion kunnen de door Vermilion verstrekte gegevens niet als voldoende objectief worden aangemerkt; de Efteling wijst er in dat verband nogmaals op dat Vermilion in 2017 heeft blijk gegeven zich kennelijk niet te willen houden aan de maximum hoeveelheid te winnen aardgas die haar bij vergunning is verleend. Hierom behoort de minister de aanvraag extra zorgvuldig te beoordelen. Dat klemt te meer nu slechts een algemene toelichting is gegeven op de voorgenomen frackingsactiviteiten.

Het vorenstaande klemt nog eens te meer nu als gezegd in augustus 2017 al een incident heeft plaatsgevonden ter plaatse van de door Vermilion geëxploiteerde winning in Loon op Zand. Ook die omstandigheid brengt in de visie van de Efteling met zich mee dat de aanvraag van Vermilion op basis van de door Vermilion verstrekte (algemene) gegevens niet zou behoren te worden verleend.

Bodemdaling / Bodembeweging

De minister overweegt op pagina 12 dat hij aan Vermilion geen nadere voorwaarden zal opleggen ten aanzien van de bodemdaling. De minister stelt zich op het standpunt dat het winningsplan geen effecten zal hebben op bebouwing, infrastructuur en natuur en milieu, maar dat Vermilion een gewijzigd winningsplan zal indienen indien de bodemdaling groter zal zijn dan voorzien. In de visie van de Efteling loopt de minister in dat laatste geval achter de feiten aan zij wijst er op dat effecten van de bodemdaling onvoldoende inzichtelijk zijn.

Ten aanzien van bodemtrillingen wordt door de minister verwezen naar het werkprogramma, dat echter momenteel nog niet beschikbaar is. Bovendien worden schattingen gemaakt ten aanzien van de plaatsbepaling van de breuk(en) en wordt de risicoanalyse van de afstand tot de breuk en stimulatielengte eerst specifiek behandeld in een werkprogramma voor hydraulische stimulatie wanneer de plannen voor hydraulische stimulatie van een bepaalde put

cees advocaten

concreet zijn. Dat is dermate weinig concreet, dat op dit moment feitelijk nog nauwelijks kan worden ingeschat wat de risico's zijn. Vermilion noch de minister hebben kennelijk een duidelijk beeld van de gevolgen van de hydraulische stimulatie. Dat er in het verleden nooit problemen zouden zijn geweest ten gevolge van de hydraulische stimulatie, zoals de minister aangeeft, betekent niet dat er geen risico's zouden zijn. De Efteling wijst er in dat verband op dat de putten al lang geleden zijn geboord en dat gerede twijfel bestaat over de vraag of deze oude putten de hoge druk, waarmee het fracken gepaard gaat, kunnen verdragen.

Op pagina 18 overweegt de minister dat hij zich kan voorstellen dat het nodig kan zijn om een bouwkundige opname voorhanden te hebben om eventuele toekomstige schade beter te kunnen aantonen. Die schade kan het gevolg zijn van bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling). De Efteling wijst er in dat verband op dat onvoldoende rekening is gehouden met haar gebouwen en attracties, waar bovendien veiligheid boven alles moet staan. Bovendien ligt langs het terrein van de Efteling een gasleiding. Niet is gebleken dat is onderzocht welke negatieve gevolgen de beoogde activiteiten van Vermilion voor deze gasleiding kunnen hebben. Onder deze omstandigheden kunnen de gevolgen van de hydraulische stimulaties niet worden verschoven naar een werkplan, waarop geen enkele inspraak en controle door belanghebbende partijen mogelijk is. Dat klemt te meer nu de negatieve adviezen van de betrokken gemeenten, de provincie ter zijde worden geschoven. Ten onrechte wordt geen rekening gehouden met het ontbreken van een breed draagvlak voor de uitbreiding van de gaswinning.

Gelet op hetgeen in deze brief naar voren is gebracht is de Efteling van oordeel dat de besluitvorming onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en behoort de gevraagde instemming te worden geweigerd.

Hoogachtend,
Cees Advocaten N.V.

Aan:

(Reguliere post)

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand –Zuid

26 JUL 2018

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

(En aangetekend)

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bezuidenhoutseweg 73

2594 AC Den Haag

Betreft: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017,

Ingediend door de **burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"** en ondertekend mede door de blijkens de lijst hierbij gevoegde personen (bijlage)

Loon op Zand, 23 juli 2018

Excellentie,

Inleiding

1. Wij, als verontruste inwoners van Loon op Zand, en daarmee direct belanghebbend, maken hierbij onze zienswijze kenbaar met betrekking tot het ontwerp-instemmingsbesluit Actualisatie Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid van Vermilion Energy Netherlands BV met kenmerk DGETM-EO/18108414 van 19 juni 2018 en bijbehorende Winningsplan van Vermilion Energy Netherlands BV van 24 augustus 2017 (versie 1.3). Wij behouden ons het recht voor deze nog in een later stadium aan te vullen.

   (a) Allereerst moet ons van het hart dat de gekozen periode voor ter inzagelegging weinig gelukkig is nu deze midden in de vakantieperiode valt en veel mensen op vakantie zijn en niet in staat om te reageren. Is het toeval dat het Rijk deze periode nu juist heeft gekozen?

   (b) Wat betreft de communicatie zijn wij voorts van mening dat de inloopbijeenkomst op 27 juni 2018 én termijn voor het indienen van een zienswijze erg kort op elkaar volgen en er voor de doorsnee burger welke geen ervaring heeft met schrijven van een zienswijze onvoldoende tijd is om te reageren. Daarmee is er onvoldoende tijd om contacten te leggen met experts/specialisten en dus een onderbouwing/ weerwoord te kunnen geven op alle technische bevindingen die gegeven worden door de belanghebbende en adviseurs (TNO/Mijnraad/TCBB/SodM).

(c) De gaswinning grenst aan een bestaande, nog steeds uitbreidende woonomgeving en een zeer uniek en gevoelig natuurgebied waarin elk mogelijk gevolg op Mijnbouwschade moet worden voorkomen.

(d) Het is ten tijde van de inzage van het winningsplan nog niet duidelijk welke gevolgen de hydraulische stimulatie (Fracking) heeft in het winningsgebied Loon op Zand. Dit zal pas blijken zodra de werkzaamheden van start gaan. De inzage in deze werkwijze is niet duidelijk. Er kan dus wel al een vergunning voor de werkzaamheden worden afgegeven zonder duidelijk is wat de gevolgen en risico's voor Loon op Zand en omgeving zijn.

(e) Kennelijk wordt als uitgangspunt en zonder goede, intrinsieke motivatie en motivering gekozen voor hydraulisch stimulatie (fracken) (*blz. 66, winningsplan/aanvraag Vermilion*) en zonder dat er alternatieve methoden worden genoemd zoals fracken met gas i.p.v. met water of met Geothermie (bron: https://www.geothermie.nl/) De nadelen van fracken met water zijn duidelijk, vooral nu in een recent onderzoek is gebleken dat de hoeveelheid water, nodig voor fracken, veel hoger – soms tot 3x zo hoog – is als vroeger geschat werd. Het is mogelijk om gashoudende aardlagen te fracken met gas onder hoge druk, in plaats van met water. (bron: *https://www.schaliegasvrij.nl/)* Wij vinden belangrijk dat duidelijk wordt gemaakt dat verschillende alternatieven worden onderzocht en duidelijk wordt gemaakt waarom voor één alternatief wordt gekozen.

(f) Er wordt gesteld dat de nadelige gevolgen voor natuur en milieu (en mens en gebouw?) "beperkt" is. Daarmee wordt gesteld dat er weldegelijke nadelige gevolgen kunnen zijn. Feit is dat er chemicaliën worden toegevoerd in de bodem bij fracking en er risico's zijn op vergiftiging van het grond- en drinkwater. Het kan toch niet de bedoeling zijn om natuur en milieu op te offeren/te benadelen met een gaswinning terwijl de overheid stuurt op een zo spoedig mogelijke vermindering van de gaswinning als gevolg van de energietransitie?

(g) Daarbij kleven er teveel risico's (ontsnappen van gas uit de put) aan fracking om de laatste beetjes gas uit de grond te halen. Ook is het niet duidelijk of er werkelijk de verwachte hoeveelheden gas gewonnen kunnen worden.

(h) Gaswinning tot 2026 past niet binnen de ambitie van de overheid en gemeente Loon op Zand om per 2021 geen enkele woning meer aan te sluiten op het gas. Het benodigde aardgas zou dus alleen maar minder moeten worden.

(i) Wij hebben terechte zorgen over de controle van een buitenlandse onderneming (Vermilion) op het juist en integraal opvolgen van de hier en in EU geldende normeringen en veiligheidsregels. In hoeverre voelt deze commerciële Canadese onderneming zich verantwoordelijk voor de veiligheid van mens en milieu in en rond Loon op Zand. Na 2026 wanneer Vermilion de leeg getrokken gasvelden achter laat zijn de gevolgen voor de omwonenden. Daarnaast zullen vele gevolgen naar verwachting, zo leert de ervaring pas na jaren op treden.

(j) Indien er mijnbouwschade zal optreden, wie is er dan verantwoordelijk voor het vergoeden van de schade? En wie beoordeelt de omvang van een schade en de hoogte van de vergoeding? Welke termijnen worden er gehanteerd voor het bepalen van eventuele schade? Dergelijke problematiek speelt al geruime tijd in Groningen. Wie draait er dan voor de schade op als er geen adequate schadevergoedingsregeling is als in Groningen? Immers Vermilion als buitenlands bedrijf aanspreken op een onrechtmatige

daad legt de bewijslast bij ons als burgers, terwijl een omgekeerde bewijslast veel meer recht doet aan de omstandigheden van het geval. Bovendien gaat het winningsplan wel erg lankmoedig om met te verwachten schade door te stellen dat er geen schade wordt verwacht ten gevolge van gaswinning. Valt daar fracking ook onder? Een heldere schadelastregeling is noodzakelijk waarin precies staat aangegeven welke afspraken zijn gemaakt in geval schade op korte en lange termijn optreedt. Dit is niet alleen vereist naar de inwoners toe maar ook naar de lokale, regionale en landelijke overheid.

(k) Daarnaast weigert Vermilion stelselmatig om een zogenaamde 0 meting uit te voeren die in beeld brengt wat de situatie van huizen en dergelijke nu is, hetgeen het vertrouwen in Vermilion niet vergroot. Immers als zij vol vertrouwen is over haar eigen werkwijze is er ook geen probleem om e.e.a. vast te leggen en te monitoren. Dat gebeurt echter niet. Nog afgezien daarvan lijkt het erop dat ook u niet een 0 meting of monitoring wenst voor te schrijven. We zijn er benieuwd wat daarvan de draagkrachtig en zorgvuldige motivering is en motivatie is. In de aanvraag van Vermilion wordt slechts één maal een nulmeting genoemd (blz. 47) op één plaats en alleen betrekking hebbend op bodemdaling. Volstrekt onvoldoende om die als referentiepunt te nemen. Uw adviseur Tcbb ondersteunt dit in haar eindadvies. Gebouwschade en mogelijke waterverontreiniging en bodemverontreiniging worden niet genoemd.

(l) Welke maatregelingen worden er getroffen om bodemvervuiling zoals geconstateerd in Waalwijk te voorkomen?

(m) Gevaar voor bebouwde omgeving bij calamiteiten zoals bijvoorbeeld het vrij komen van aardgasconcentraat zoals onlangs (augustus 2017) heeft plaats gevonden bij werkzaamheden op de locatie te Loon op Zand moet te allen tijde worden voorkomen. Tot op heden is de oorzaak van dit "incident" niet bekend gemaakt. Maar het feit dat er schoonmaakwerkzaamheden zijn uitgevoerd in de omgeving en gewassen zijn vernietigd geeft dit aan dat er weldegelijk verontreinigingen hebben plaats gevonden. Het blijft wel jammerlijk dat aan de omwonenden geen waarschuwing is afgegeven om producten uit volkstuinen te gebruiken en dergelijke. Overigens zijn wij nog steeds in afwachting van de resultaten van een strafrechtelijk onderzoek m.b.t. dit gasincident.

(n) Het bevreemd ons zeer dat in de aanvraag van Vermilion en het voorstel van het Ministerie op geen enkele manier gesproken wordt over geluids- en lichtoverlast. Wij verwijzen naar een helder rapport uit 2015 van het RIVM waarin o.a. deze omgevingseffecten worden genoemd. (*https://www.rivm.nl...Omgevingseffecten_en_veiligheid*). Wij vinden het zeer wenselijk dat hierop in uw repliek wordt ingegaan. Wij vinden en verwachten dat het Ministerie hierop een duidelijk antwoord kan formuleren.

(o) Niet duidelijk is hoe de drukken in het gasveld geregeld zullen worden en hoe de afdichting van de put is voorzien om de drukken in het gasveld constant te houden, waarmee de kans op grondbeweging/-daling kan worden verminderd.

(p) Er moet duidelijkheid zijn waar extra seismische meetstations zullen worden geplaatst om eventuele bevingen nauwkeurig te kunnen meten en de locatie ervan te kunnen bepalen. Dit moet door een onafhankelijke partij worden gemonitord (KNMI). Het is niet duidelijk wat de acties van Vermilion zullen zijn wanneer er seismische activiteiten a.g.v. de gaswinning worden waargenomen. Niet het wijzigen van het winningsplan moet de

actie zijn, maar het dan per direct in zijn geheel stoppen van de gaswinning. Uit het winningsplan volgt (p. 80 en p.83, WWS-01 en WWS-02) dat kans op geïnduceerde beving verwaarloosbaar is bij < 19% en dat er slechts gemonitord wordt; hierbij wordt de indruk gewekt dat er bijna een kans van 1 op 5 is dat er een beving is. Dat achten wij niet verwaarloosbaar. Graag nader verklaren.

(q) Afblazen c.q. affakkelen van koolwaterstoffen bij de gaswinning levert overlast (geluid, stank, luchtverontreiniging) op. Alternatieven hiervoor moeten bekeken worden zoals het terug in de grond pompen van het gas.

(r) Er wordt gesproken over mogelijke stijging van het grondwaterpeil als gevolg van mogelijke gronddaling en dus vernatting van de omgeving (natuur). Er wordt echter niet gesproken over de gevolgen op de gebouwde omgeving. We willen dat hier ook aandacht aan wordt besteed in de afwegingen om te komen tot het besluit.

(s) Er wordt niet duidelijk omschreven of er aanvullende (proef)boringen worden gehouden. Ook de locaties er van zijn niet omschreven. Indien er proefboringen worden gedaan, zou een aanpassing van de vigerende Wm vergunning nodig zijn, of en zo ja waar is dit al geformaliseerd?

(t) Uit het ontwerp-instemmingbesluit blijkt dat Vermilion de gasproductie wil verhogen door wijzigen in de bestaande put en fracking, het boren van een aftakking in de bestaande put in het gasvoorkomen of eventueel het boren van een nieuwe put in het voorkomen.

(u) Wij kunnen ons niet voorstellen dat deze nieuwe activiteiten worden gedekt door een geldige, actuele en aan de stand der (regel)techniek voldoende Wm-/Omgevingsvergunning. Indien u wel die mening toegedaan bent, zien wij graag uw motivatie alsook motivering tegemoet, waaruit zulks blijkt.

(v) Het wekt bevreemding dat waar in p. 3 van het instemmingsbesluit gewag wordt gemaakt dat de minister ingevolge Mbw toestemming kan weigeren om redenen genoemd onder a tm d, dat onzes inziens alle daar genoemde redenen van toepassing zijn om de toestemming te weigeren. Buiten de in geding zijnde veiligheid van omwonenden, voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken, is ook kwaliteit van grondwater en oppervlaktewater in geding. Daarnaast speelt i.k.v. de energietransitie aardwarmte en kunnen nadelige gevolgen voor milieu en natuur optreden (hetgeen in elk geval vorig jaar bij het incident al heeft plaatsgevonden en waarnaar het OM een strafrechtelijk onderzoek aan het uitvoeren is.

(w) Er wordt niet omschreven wat de bedoeling van Vermilion is op het aanwezig zijn van olie in een van de putten. Hier moet duidelijkheid over komen. TNO advies stelt dat het niet commercieel winbaar is..

(x) De termijn productie wordt door Vermilion tot uiterlijk 2026 gesteld terwijl de Minister toestemming geeft tot 31 dec 2026. Dit is dus een jaar langer! Wij wensen eenduidigheid en zorgvuldigheid.

(y) Uiteraard moet schade aan mens en milieu op voorhand worden voorkomen en niet achteraf worden bepaald en vergoed. Schaden door Mijnbouw hebben zware gevolgen voor allen. Voorkomen (d.w.z. niet uitbreiden van de gaswinning en o.a. fracking) is beter dan genezen.

Grote zorgen bewoners mede n.a.v. het aardgascondensaatincident

2. Daarnaast is er zeer grote zorg van de inwoners met betrekking tot het volgende:
   (a) Op 3 augustus 2017 vond er een gasincident plaats op de locatie aan de Loonse Molenstraat. Dit heeft tot veel onrust geleid onder omwonenden en heeft ook politiek veel aandacht gekregen. In onze visie is hier onvoldoende snel en adequaat op gereageerd door Vermilion en Staatstoezicht op de Mijnen. In elk geval is de burgemeester van Loon op Zand en/of zijn collega's van de omringende gemeentes niet (tijdig) gewaarschuwd zodat hij als hoofd veiligheid maatregelen kon (laten) treffen en de bewoners op de hoogte kon stellen, bijvoorbeeld om geen groenten uit hun moestuin te eten.

   (b) Daarnaast is evenmin de CdK van de provincie Noord-Brabant op de hoogte gesteld die van dergelijke belangrijke incidenten eveneens op de hoogte moet zijn om het zogeheten Interbestuurlijke toezicht i.k.v. Wet Revitalisering Generiek Toezicht e.a. te kunnen uitvoeren, wat de minister van BZK overigens op de provincie zou moeten kunnen uitvoeren, als die ten minste ook op enigerlei wijze op de hoogte gesteld zou zijn.

   (c) Ook het feit dat Vermilion gezien de stukken deels verantwoordelijk is voor de communicatie naar de samenleving stelt niet gerust, mede gelet op het gebrek aan communicatie in nasleep van het incident. Wij hebben begrepen dat er een stafrechtelijk onderzoek loopt n.a.v. bedoeld incident richting Vermilion, wat ons vertrouwen in hen niet bepaald vergroot.

De stand van zaken

3. Uit de alle door u verstrekte documenten blijkt samengevat het volgende.
   (a) Gasveld Waalwijk Noord is al in 1989 aangeboord. Eind jaren '90 waren ze al dermate weinig producerend dat er door middel van fracking (mechanische stimulatie) geprobeerd is de productie weer op een hoger niveau te brengen. Sinds 2005 leiden de putten in het gasveld een wat sluimerend bestaan, en in het Winningsplan van Wintershall Noordzee BV uit 2003 voor de concessie Waalwijk (Waalwijk Noord, Sprang en Loon op Zand) worden alle drie de velden omschreven als zijnde "in een verregaande staat van depletie". In dit winningplan wordt tevens gesproken over het feit dat van deze velden "meer dan 90% van het winbare gas is gewonnen". De stand van zaken op dat moment was een totale productie van 2, 2 miljard m3, en sindsdien is er nog ruim 200 miljoen m3 gas geproduceerd door de velden. De conclusie mag dan ook getrokken worden dat de velden praktisch gesproken leeg zijn, en toch spreekt het winningplan van Vermilion Oil van een verwachte productie van 1,6 miljard m3 te produceren in de periode van 2017 tot 2026. Daarmee zou Vermilion Oil de productie van de eerste 9 jaar van de gasvelden evenaren, terwijl het gasveld praktisch leeg is. Ook wil Vermilion Oil dit doen met een methode die in dit gasveld in het verleden maar weinig effectief gebleken is, mechanische stimulatie, in ieder geval op de schaal waarin het voorstel nu zegt te willen gaan toepassen.
   (b) In het winningsplan uit 2003 van Wintershall Noordzee BV staat tevens te lezen dat de totale verwachte bodemdaling in het gasveld Waalwijk Noord maximaal 16 mm zal zijn, en dat de afname van druk in het aardgasveld door de daling van de druk in het aardgasveld kan leiden tot plotselinge bewegingen langs bestaande breuklijnen. In het winningsplan van Vermilion Oil wordt gesproken over een maximale daling van de bodem in het wingebied van 4 cm, dat is een factor 2,5 hoger dan in 2003 verondersteld werd. Verder zijn er in het onderhavige gebied een aantal breuklijnen te vinden, en één van de voorgenomen fracks zal een grote breuklijn tot op maximaal 25 meter kunnen benaderen.

(c) Er wordt steeds gewag gemaakt van max. 1 cm bodemdaling, maar op p. 50 (dwarsdoornsnede Noord-Zuid) van het winningsplan blijkt het maximaal 4 cm te zijn. Hoe is die discrepantie te verklaren?
(d) In het instemmingsbesluit staat discrepantie, nu p. 11 bovenaan gewag maakt van geen autonome bodemdaling (Vermilion en Deltares), uit het advies van SodM wel autonome bodemdaling blijkt en ingevolge het advies van Tcbb eveneens autonome bodemdaling optreedt. Wat is nu waarheid? En is dit voldoende basis voor de instemming?
(e) Onduidelijk is hoe opgetreden zal worden indien de bodemdaling nu, of in de toekomst (50 jaar) toeneemt. Bodemdaling is niet alleen deels een autonoom, maar ook een min of meer onomkeerbaar proces. Eenmaal opgetreden bodemdaling wordt niet gauw meer hersteld, in tegenstelling tot het uitdeuken van een auto.
(f) Het wingebied Loon op Zand (Zuid) grenst aan een van de belangrijkste waterwingebieden van Midden Brabant, een vervuiling aan de oppervlakte of een vervuiling die via breuklijnen, de boorinstallatie of anderszins optreedt, kan dit waterwingebied ernstig bedreigen, en daarmee de drinkwatervoorziening van een groot aantal mensen belemmeren. Tevens kan dit schade toebrengen aan belangrijke spelers en werkgevers in deze regio die in min of meerdere mate afhankelijk zijn van goed drinkwater uit de regio en juist daarom zich hier hebben gevestigd, zoals Brabantwater, de Efteling, Coca-Cola, Tesla en Fuji. Een goede en zorgvuldige voorbereiding ter besluitvorming voorziet erin dergelijke partijen als belanghebbenden gericht om zienswijzen te vragen, althans hen specifiek erop te wijzen dat zienswijzen indienen mogelijk is.
(g) Voor met name de provincie Noord-Brabant kan de zorg m.b.t. fracken gelegen zijn met name in bescherming van de drinkwaterwinningen uit grondwater. Die liggen op ca 150-250 m diepte en kunnen daardoor vervuild raken.
(h) De zorg van de kwaliteit van het oppervlaktewater ligt bij de waterschappen hier. Zij zijn een functionele democratie (met hun kiezers in hun verzorgingsgebied) en met name gericht op die taak. Het wekt dan ook onze bevreemding dat zij, mede gelet op het incident van vorig jaar en het ogenschijnlijk ontbreken van schade beperkende maatregelen achteraf dan wel ontbrekende waarborgen om dit te voorkomen, niet hun advies daarop hebben aangepast en hebben aangedrongen op meer zorgvuldigheid in deze. Dit mede gelet op hun zorgplicht uit de Kaderrichtlijnwater voor de watersystemen. Het is immers geheel niet denkbeeldig dat wederom een calamiteit optreedt waardoor oppervlaktewater wederom wordt vervuild dan-/ofwel het grondwater.
(i) Mogelijke vervuiling van het grondwater dieper dan 500 m valt onder de Mijnbouwwet, waarvoor u bevoegd gezag bent.
(j) Voor grondwater geldt volgens de EU-grondwaterrichtlijn het Prevent en Limit-principe, d.w.z. dat – door menselijk handelen – lozing van gevaarlijke verontreinigende stoffen vorkomen dient te worden (c.q. is verboden, Preventprincipe) en dat lozing van niet-gevaarlijke verontreinigende stoffen beperkt dient te worden (Limitprincipe).
(k) Dit zou in een besluit volgens de Mijnbouwwet dan (dicht-) geregeld, c.q. expliciet opgenomen dienen te zijn, lijkt ons, hetgeen ons niet is gebleken.
(l) De nog onduidelijke gegevens betreffende diverse technieken die bij gaswinning en fracken worden toegepast en de gevolgen daarvan voor de bewoners, de natuur en het milieu, de bouwwerken en de infrastructuur in onze leefomgeving, zorgen voor toenemende uitingen van maatschappelijke onrust, frustratie en angst onder de bevolking van Loon op Zand en de omliggende gemeenten.
(m) De documenten vermelden overigens dat de minister geen instemming voor een gaswinningsplan geeft: - als er een risico is voor veiligheid van omwonenden en schade wordt veroorzaakt aan gebouwen en infrastructuur, - als er een risico is bij het gebruik

van delfstoffen, aardwarmte en grondwater, - als er nadelige gevolgen zijn voor milieu en natuur. Onzes inziens is dat het geval en zou er dus geen toestemming gegeven kunnen worden.

(n) Het wekt bovendien bevreemding dat blijkens het instemmingsbesluit u Vermilion's aannamen deelt dat er geen schadelijke gevolgen voor natuur en milieu zullen optreden, terwijl het betreffende bevoegde gezag hier niets over heeft opgemerkt en ons niets is gebleken van ter zake uitgevoerd onderzoek door een deskundige. En dus niet van de slager die zijn eigen vlees keurt.

(o) Het ontwerp-instemmingsbesluit van de Minister wordt getoetst conform de Mijnwet aan criteria, zoals ook vermeld de bovenstaande samenvatting. Al die criteria zijn van toepassing voor mensen, natuur en milieu in de leefomgeving nabij en rondom de winningsput Waalwijk Noord. De volgende 4 aspecten geven in die context aanleiding te twijfelen aan de aanwezigheid voor voldoende justificatie voor nieuwe frack-jobs in de putten in Loon op Zand (Zuid):

- (I) Er zijn te veel onduidelijkheden over de ernstige risico's van hydraulische stimulatie (fracken) in het gasveld Loon op Zand (Zuid) en de natuurlijke omstandigheden daarvan. Daarnaast hoeft Vermilion ook nog geen locatie-specifieke randvoorwaarden aan te geven in het winningsplan.

- (II) Er is wel degelijk een hoog risico voor de veiligheid van omwonenden en schade aan gebouwen en infrastructuur door bodembeweging (trilling en bodemdaling) en lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de put ten gevolge van gaswinning en hydraulische stimulatie. Vooral door lekkage is er ook sprake van nadelige gevolgen voor natuur en milieu. Lekkage is feitelijk oneigenlijk gebruik van delfstoffen in de zin van de Mijnbouwwet. Lekkages van delfstoffen langs de buitenkant van de put kunnen ook leiden tot misinterpretaties van de productietesten in 2016. Hierdoor is er geen justificatie aanwezig voor het uitvoeren van hydraulische stimulatie. Ook het feit dat het Staatstoezicht op de Mijnen zich in haar advies uitlaat over eerder en elders uitgevoerde hydraulische stimulaties, zonder "nadelige gevolgen voor mens en milieu", geeft geen reden tot instemming met de uitvoering van hydraulische stimulatie. Daarbij is vooral het feit van belang, dat mijnbouwschade en de termijn waarop de effecten daarvan aan het maaiveld zichtbaar worden. Van de vorige 3 fracks die zijn uitgevoerd in Waalwijk Noord ontwikkeling zijn maar 2 jobs succesvol geweest, waarbij aangetekend dient te worden dat de frack-job van WWN-03 gedeeltelijk succesvol is geweest omdat de bijdrage uit dit gedeelte van het gasveld uit een relatief dunne gesteentelaag komt. Een nieuwe frack-job in WWN-03 is dan ook niet te justificeren.

- (III) De productieprofielen van de putten laten zien dat er de laatste 12 jaren een constante productie van 75.000 nm3/dag is gerealiseerd. Dit productieprofiel laat zien dat er sprake is van liquidatie-loading en dit vraagt om een andere productietechniek i.p.v. het uitvoeren van de frack-jobs.

- (IV) Er is onvoldoende informatie bekend over de reservoirdrukken over tijd uitgezet tegen de winningscijfers. Hieruit kan bepaald worden of er sprake is van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Verder zijn er van de putten geen gamma-ray logs bekend gemaakt, waardoor de minister niet kan besluiten of er sprake is van een homogeen reservoir gesteente of dat er juist sprake is van variërend reservoir gesteente, waardoor de noodzaak van fracken aanwezig is. Met name is het belangrijk om aan te

geven wat de hydrocarbon saturatie is en de waarden van de porositeit en permeabiliteit.

Bovengenoemde vier aspecten leiden tot onvoldoende justificatie voor boringen of uitvoering van de frack-jobs.

(p) De informatievoorziening in het winningsplan is ook verre van volledig. Zo is er in het winningsplan geen risico identificatie toegevoegd m.b.t. het fracken van de putten. Met name de lekkage van delfstoffen of hulpstoffen langs de buitenkant van de putten is niet aan de orde gekomen. De lekkage leidt tot de volgende schade risico's op termijn: brand/explosie, zinkgaten, bodembeweging, bodemdaling en bodemverontreinigingen. Bodembeweging en daling heeft inmiddels geleid tot een aanzienlijke gebouwschade in de onmiddellijke leefomgeving (tot 1,5 kilometer) van de WWN-01 locatie.

(q) De informatie die nodig is om de risico's te beperken zijn niet genoemd in het winningsplan. De volgende informatie had gegeven moeten worden om een goede afweging te kunnen maken:

1) De P/Z plot gegevens om een materiaalbalans te bepalen. Op deze manier kan lekkage bepaald worden.

2) Gegevens ontbreken over de sterkte van de formaties boven het gasvoerend gesteente. Er zijn geen gegevens bekend gemaakt over de afsluitende caprock. Hieruit kan berekend worden of deze caprock bestand is tegen de hoge druk die gebruikt worden tijdens het fracken.

3) Er zijn geen gegevens bekend gemaakt over de kwaliteit van de cementatie. De Cement Bond Logs (CBL) geven informatie over de lekdichtheid van de caprock en over mogelijke aanwezigheid van lekpaden langs de buitenkant van de cementatie over het gehele traject van de put. Het is aan te bevelen om de CBL te herhalen om zeker te weten dat de kwaliteit van de cement niet onderhavig is geweest aan wear and tear over de afgelopen jaren.

4) Er zijn geen gegevens bekend gemaakt over eventuele "leak-off" testen van soortgelijke putten en formaties. Deze gegevens zijn bepalend voor de maximale drukken die mogen worden toegepast tijdens het fracken. 5) Er zijn geen gerelateerde incidenten genoemd in het winningsplan, die tijdens de boringen van de putten zijn gepasseerd. Met name is niet duidelijk gemaakt welke reden er was om WWK-01 volledig af te pluggen en te verlaten. WWK-01 is ook niet verantwoord en veilig afgeplugd. Dit kan op termijn leiden tot onveilige situaties voor de mensen en het milieu van de leefomgeving. Het voornemen geuit in het winningsplan om WWK1 in de toekomst eventueel weer operationeel te maken leidt in dit verband dan ook tot zorg en verbazing.

Discrepanties/onduidelijkheden aanvraag/winningsplan en Wm vergunning

4 Er blijken de nodige discrepanties en onduidelijkheden in/tussen de aanvraag, dan wel het winningsplan/het besluit daarop en de Wm-/Omgevingsvergunning te zijn. Dit blijkt uit het nu volgende.

(a) Het formulier aanvraag instemming Winningsplan op p. 1 en het winningsplan blijken met elkaar in tegenspraak nu de aanvraag meldt geen samenloop te kennen met Wm

vergunningen en op p.36 van het winningsplan melding wordt gemaakt dat de voorlopige planning van de (voorgenomen) boring van loon op Zand Zuid Prospect *afhangt van wanneer de vergunningen worden verleend.*

(b) Bovendien is de Vergunning destijds verleend aan Wintershall BV i.p.v. Vermilion. Ons is volkomen onduidelijk hoe deze 2 zich tot elkaar verhouden. We willen graag weten of er enige onderlinge afspraken zijn over wie nu de houder is van de vergunning en wie de inrichting of installatie (IPPC) drijft. Voor ons is niet vanzelfsprekend dat een aan Wintershall in 2004 verleende Wm vergunning ook nu als omgevingsvergunning voor Vermilion geldt.

(c) Daarnaast is van belang dat blijkens de stukken men ervan uit gaat (ook u) dat er al een vergunning is die alle relevante aspecten afdekt, getuige ook p. 58 van het Winningsplan. Een check van de Wm vergunning levert ons echter niet datzelfde inzicht.

(d) Immers voor zover er al een Wm vergunning nog steeds actueel en geldend zou zijn (niet het geval) die ook voor de huidige situatie de beoogde gaswinningen en fracking(en) zou toestaan, is het nog maar zeer de vraag of ook de toegepaste toetsingen aan andere relevante wetgeving voldoende actueel is. Immers intussen is per 1 januari 2017 de nieuwe Wet natuurbescherming in werking getreden zodat op zijn minst aan de provincie een advies te aanzien daarvan nodig zou zijn, gelet op de mogelijke effecten op habitats van beschermde soorten alsook op de omringende natuurgebieden.

(e) Ook is het opvallend dat destijds geen advies is aangevraagd aan de waterschappen of van de omliggende gemeenten. Indien er geboord wordt alhier heeft dat zeker ook effect op Tilburg-Noord. Waarom wordt voor het winningsplan LoZ wel advies gevraagd aan onder meer Tilburg en voor de Wm vergunning destijds niet? Indien er calamiteiten optreden zoals vorig jaar, die in zekere mate te voorzien zijn (mits er een deugdelijk en actueel calamiteitenplan met diverse scenario's) voorhanden is), is duidelijk dat vervuiling van het oppervlaktewater tot de (voor ons zeer ongewenste) mogelijkheden behoort. Het is dan ook onvoorstelbaar dat de Waterschappen destijds niet zijn geconsulteerd. Eveneens is onvoorstelbaar dat destijds GEEN adviezen zijn ingebracht.

(f) Naast al het voorgenoemde is ten opzichte van de Wm vergunning uit 2004! waarnaar in de aanvraag alsook in het winningplan p.58 naar verwezen wordt qua aspecten bodemverontreiniging, luchtverontreiniging , grondwaterverontreiniging, oppervlaktewaterverontreiniging, externe veiligheid en natuur het volgende op te merken: het aspect grondwater komt in de Wm vergunning niet aan de orde. Het aspect natuur is ook nauwelijks aan de orde gekomen, nu de provincie Noord-Brabant destijds als bevoegd gezag geen advies heeft uitgebracht. Bovendien is het wettelijk regime t.a.v. natuur gewijzigd sindsdien.

(g) In het winningsrapport op. 59 wordt zelf al aangegeven dat als mijnbouwactiviteiten ongewenste effecten zouden kunnen hebben op beschermde flora en fauna, een ecologisch onderzoek uitgevoerd dient te worden (in samenspraak met het bevoegde gezag, de provincie) Als effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een ontheffing te worden aangevraagd. Gelet op alle onzekerheden, de vaagheid van het winningsplan[1] alsook het nog steeds niet opgehelderde incident van vorig jaar, lijkt een ongewenst effect op flora en fauna evident en zou dus een ontheffing moeten worden aangevraagd.

[1]Door bijvoorbeeld maar niet limitatief formuleringen als "voor zover bekend" p. 72 in relatie tot seismische trillingen

(h) T.a.v. externe veiligheid wordt bij H slechts opgemerkt dat het groepsrisico volgens CPR-18 (uitgave 2000) niet hoger is dan 10 -6 buiten de terreingrens en bij VIII dat het groepsrisico volgens CPR-18 (uitgave 2000) niet hoger is dan 10 -6 buiten de op bij de aanvraag gevoegde tekening "plaatsgebonden risicocontouren" van de gaswinningslocatie Waalwijk-Zuid voor het boren van een nieuwe put S2 waarbij S1 buiten bedrijf is aangegeven 10-6 risicocontour. Bovendien is na vergunningverlening van deze Wm vergunning 2004 de regelgeving m.b.t. externe veiligheid veranderd; in hoeverre is dat meegenomen en is ook in dat opzicht de Wm vergunning nog actueel?

(i) In het winningsplan wordt op p. 59, onder 8.5 gesteld dat voor bestaande installaties vanaf 19 juli 2018 een rapport inzake grote gevaren worden opgesteld; wij willen dit rapport graag inzien.

(j) Nog afgezien van het feit dat kennelijk onvoldoende rekening is gehouden met de verspreiding van carcinogene stoffen bij incidenten als vorig jaar en dat de toets en motivering t.a.v. het groepsrisico erg summier is, is van belang op te merken dat verwezen wordt naar de CPR-18 uit 2000, terwijl in elk geval per 2007[2] CPR-18 vervangen is door PGS3, naar welke recente uitgave niet automatisch verwezen wordt dan wel is/wordt gehanteerd als uitgangspunt.

(k) De Wm vergunning maakt voorts melding dat de gevolgen betreffen aspecten bodem- en grondwater, lucht, geluid, licht, verkeer en landschap en die aspecten zouden zijn uitgewerkt in H.7 bij de aanvraag. De conclusie luidde dat voldoende maatregelen waren genomen door de aanvrager om de gevolgen van (bedoeld werd "voor") het milieu te beperken en dat op verantwoorde wijze werd omgegaan met energie.

(l) Voor zover al die aanvraag daadwerkelijk die aspecten in voldoende mate had afgekaart, is van belang dat deze aspecten niet in de Wm vergunning terugkomen en dat de aanvraag evenmin deel is uit gaan maken van de Wm vergunning. Althans de vergunning maakt daar geen melding van, dus de aanvraag maakt geen deel uit van het besluit.

(m) De Wm vergunning stelt dat voor boringen vanwege het tijdelijke karakter geen vergunning is vereist, en dat dit onder de Mijnbouwmilieuvergunning zou vallen; wij bestrijden het tijdelijke en eenmalige karakter van de booractiviteit, nu er meerdere boringen zijn geweest en ook nog zullen gaan plaatsvinden. Datzelfde geldt voor fracking. Niet staande kan worden gehouden dat dit geen activiteiten betreft die vallen onder het begrip inrichting dan wel installatie.

(n) Tevens blijkt uit het winningplan (p.12) dat er sprake is van een nieuwe boring; voorziet de Wm vergunning daarin en zo ja waar blijkt dat uit?

(o) Voorts valt op dat in de Wm vergunning slechts ten aanzien van de boring geluidsaspecten zijn meegenomen, maar niet voor het geheel van de installatie/inrichting.

(p) Verder zijn de aspecten verkeer en geluid summier uitgewerkt voor zover geluid betrekking hebbende op het verkeer. De overige in de Wm vergunning genoemde aspecten bodem- en grondwater, lucht en landschap komen in het geheel *niet* terug in de (overwegingen van de) Wm vergunning. De daartoe opgenomen voorschriften maken slechts gewag van een bodemrisicorapportage, die zich aan het oog van de burger onttrekt.

[2] Wijziging regeling externe veiligheid inrichtingen, Staatscourant 3 april 2007, nr. 66 / pag. 1

(q) De voorschriften omtrent lucht houden met name in dat geuroverlast ten gevolge van lekkages! wordt voorkomen. Kennelijk wordt dus al rekening gehouden met lekkages. Dat dit in onvoldoende mate is gewaarborgd moge blijken uit het incident van vorig jaar en er is geen garantie dat dit niet herhaald kan gaan worden.

(r) Voorts is niet voorzien in een calamiteitenplan, wat inhoudt welke scenario's er zijn en wie dan wanneer door wie op de hoogte moet worden gesteld. Dit calamiteitenplan (niet te verwarren met het brandbestrijdingsplan) zou dan in samenspraak met de Veiligheidsregio moeten worden opgesteld waarin ook een rol voor de burgemeester(s) en de CdK van Noord-Brabant zou moeten zijn weggelegd (IBT/externe veiligheid).

(s) Evenmin is voorzien in overwegingen dan wel voorschriften ten aanzien van fracking, hetgeen in het verleden heeft plaatsgevonden en ook nu voorzien is. Derhalve hebben die activiteiten niet overeenkomstig de Wm vergunning plaatsgevonden en kunnen zij evenmin voor de toekomst op de voet daarvan worden uitgevoerd.

(t) De Wm vergunning is daarom destijds gelet op het voorgaande niet zorgvuldig voorbereid dan wel kan deze inmiddels niet meer in stand blijven aangezien deze niet voldoet aan de huidige stand van techniek en regelgeving. Weliswaar heeft deze inmiddels formele rechtskracht; dit houdt op zichzelf niet in dat deze daarmee voldoende actueel is, to the point is en deugt. Gelet daarop zou op zijn minst een actualisatieslag/revisie aan de orde zijn, waarin aan al deze aspecten wel voldoende aandacht wordt gegeven alsook aan de adviseurs en hun specifieke bevoegdheden. We zouden u dan ook willen verzoeken Vermilion een revisievergunning aan te laten vragen dan wel zelf ambtshalve tot een verandering over te willen gaan.

(u) Datzelfde geldt ook voor de uitgevoerde Mer n.a.v. de omstandigheden en stukken in 2004. Immers het winningsplan biedt onvoldoende uitsluitsel wat Vermilion nu eigenlijk precies gaat doen, wellicht met het oogmerk om maar geen nieuwe Omgevingsvergunning te hoeven aanvragen. Vermilion zal dus door u, als bevoegd gezag, moeten worden gevraagd om duidelijkheid, hetgeen naar verwachting dan tot een actualisering van de Wm-/Omgevingsvergunning/mer beoordeling zal gaan leiden of een revisievergunning, met mogelijk zelfs een weigering tot gevolg naar aanleiding van alle door u te maken afwegingen.

(v) Ten slotte merken wij op dat in de aanvraag (p. 11) melding wordt gemaakt van vertrouwelijke informatie die daarom niet bekend zou mogen worden gemaakt, echter de Wob kent geen vertrouwelijkheid en slechts de kwalificatie "geheim". We willen dus graag weten op welke grond van de Wob deze informatie niet actief openbaar wordt gemaakt.

4 Communicatie; Wens tot actief informeren door u dan wel SodM

(a) Wij als bewoners zijn gebaat bij duidelijkheid en goede voorlichting. Dat neemt de onrust weg en zorgt in elk geval voor meer inzicht. Naar onze mening moeten zowel Vermilion als Staatstoezicht op de Mijnen meer stukken actief verstrekken dan wel openbaar maken; dat geldt bijvoorbeeld, maar niet limitatief voor meetplannen en –meetresultaten bodemdaling monitoring, aangepaste winningsplannen bij grotere bodemdaling dan nu omschreven in winningsplan, alsook de werkplannen, stimulatieprogramma voor de put(ten)[3], oppervlakte-/grondwatermonitoringsprogramma. Er moet duidelijkheid zijn over waar en wanneer welke stukken inzichtelijk worden gemaakt voor belanghebbenden (bijv. omwonenden). U laat in

[3] Plan voor de hydraulische stimulatie

onze woonplaats en in de nabijheid van onze huizen dan wel onder onze huizen in de grond wroeten en als er dan iets gebeurt, is zowel Canada als Den Haag relatief ver weg en blijven wij met de problemen achter.

(b) Wij hebben recht op die informatie en willen die inzien. Indien u de informatie niet ingevolge deze procedure wilt of kunt verschaffen, doen wij tevens voor deze bestuurlijke aangelegenheid een beroep op de Wob om alle benodigde informatie in ruimste zin betreffende deze gaswinning en fracking betreffende, alsook omtrent bedoeld incident van vorig jaar, te verkrijgen (mede gelet op voorschrift VI, sub 3, p. 14 van de Wm beschikking) . Wij vertrouwen er dan op dat u deze informatie onder u hebt, dan wel daarover kunt beschikken, aangezien u uw toezichthoudende taken hebt uitbesteed aan SodM, welke instantie nog steeds onder uw verantwoording valt.

(c) Bovendien blijkt ook al uit het advies van de mijnraad dat het winningsplan de hydraulische stimulering (fracking) slechts in hoofdlijnen beschrijft, en dat de specifieke uitwerking in een zogeheten werkplan zal worden vermeld dat door SodM zal worden beoordeeld en door SodM en Vermilion zal worden gecommuniceerd.

(d) Hiermee wordt dit wezenlijke onderdeel onttrokken aan de inspraakmogelijkheden ingevolge de Awb en ontstaat de indruk dat er iets geheimzinnigs aan de hand is. Bovendien zijn wij als verontruste burgers aangewezen op de communicatie door SodM en Vermilion die in elk geval wat betreft het incident geen goed trackrecord hebben en daarmee te kampen hebben met een afnemend draagvlak en verminderd vertrouwen.

(e) We kunnen ons dan ook voorstellen dat uw departement zelf de voorlichting voor uw rekening neemt voor het vervolg en niet deze belangrijke taak aan SodM dan wel een bedrijf overlaat. De tekst uit het instemmingsbesluit doet echter anders vermoeden, nu op p. 23 staat dat u erop vertrouwt dat Vermilion ter zake van een communicatieplan haar verantwoordelijkheid neemt. Dat is een wat bijzondere en ook wat wrange aanname, gelet op het incident van vorig jaar, waarin Vermilion nagenoeg niets heeft gecommuniceerd; er nagelaten is de burgmeester, CdK en de bevolking te informeren en er zelfs een strafrechtelijk onderzoek naar dit incident loopt.

(f) De enige mogelijkheid die ons burgers maar ook collega bestuursorganen dan rest, bij onverkorte doorzetting/voortzetting van de voorgenomen werkwijze (d.m.v. o.a. werkplan), is e.e.a. stelselmatig te gaan Wobben.

Nut, Noodzaak en Wenselijkheid tot gaswinning in Wp Loon op Zand

6. Wij zijn niet overtuigd van de noodzaak tot verdere gaswinning en uitbreiding daarvan in de voorgestelde winningsplaatsen. In het ontwerp-Instemmingsbesluit (blz.1) wordt opgesomd

- dat de productie langer door zal gaan dan verwacht;
- dat Vermilion mogelijkheden ziet om de gasproductie van het voorkomen te verhogen;
- dat genoemde nieuwe inzichten een actualisatie vereisen van productie- en de bodemdalingsvoorspellingen vereisen

Op geen enkele manier wordt **nut, noodzaak en wenselijkheid** geuit. Wij vinden dat het ontwerp-Instemmingsbesluit aan duidelijkheid zal winnen als hier wel op ingegaan wordt. Verder bent u als bestuursorgaan gehouden om besluiten zorgvuldig voor te bereiden, zorgvuldig onderzoek te doen en goed te motiveren.

Gezien de huidige maatschappelijke en politieke ontwikkelingen m.b.t. de klimaatadaptatie, klimaatakkoord en de klimaatwetgeving is deze duidelijkheid vereist.

Belangrijk is om aan te geven hoe de omvang van de gasproductie op deze winningsplaats in verhouding staat met de totaal benodigde gasproductie en de ontwikkeling van de behoefte daaraan in ons land voor de komende 10 jaar én de wijze waarop aan deze behoefte tegemoet wordt gekomen. Op die wijze krijgen we meer inzicht in nut en noodzaak van de huidige aanvraag van Vermilion. In feite behelst dit een nadere gedetailleerde uitwerking wat omschreven is in §2: Beleid gaswinning in Nederland.

7. Naar aanleiding van de Eindbeoordeling (§7)

Planmatig beheer

Ten onrechte wordt alleen ingegaan op voortzetting van de bestaande gaswinning zonder in te gaan op een mogelijke nieuwe boorput voor Loon op Zand prospects. Dat wordt door Vermilion in het midden gelaten en dus niet uitgesloten. Mocht een nieuwe put geslagen worden dan zal deze MER-plichtig zijn en bovendien zal een nieuwe Wm-/Omgevingsvergunning nodig zijn.

Ten onrechte wordt uitgegaan dat hydraulische stimulatie nodig is zonder dit duidelijk te motiveren en zonder de mogelijke alternatieven (schoner en minder waterverbruik) daartegenover te stellen.

Bodemdaling

Niet duidelijk is over welke termijn de bodemdaling wordt ingeschat. De bodemsdalingcontouren gaan uit van een Max casemodel bij **einde van de productie** (blz. 48 van de aanvraag van Vermilion). Niet ingegaan wordt op de mogelijkheid dat na einde productie bodemdaling zich voort kan zetten.

Schade door bodembeweging

Uitgegaan wordt van verwachtingen die niet gestaafd kunnen worden zolang er geen monitoring plaats vindt vanaf de allereerste boring. Het in art.3 opnemen van een representatieve selectie van voor bodembeweging gevoelige objecten is een stap in de goede richting. Wij nemen aan dat dit door een **onafhankelijk** orgaan ter hand wordt genomen.

Natuur en Milieu

Een gegronde brede onderbouwing van de constatering dat er geen nadelige gevolgen voor natuur en milieu verwacht worden ontbreekt. Voor onze gemeente die juist zo'n belangrijke rol speelt in de aanbieding van natuur voor recreatie en toerisme is het belangrijk dat hiervoor een goede onderbouwing wordt gegeven. Niet alleen bevingen en trillingen horen dan genoemd te worden maar ook de mogelijke effecten door incidenten (zoals in (augustus2017) en niet beheersbare uitstoot, als mede vergiftiging van sloten en grondwater en agrarische gronden en beplanting. Negatieve effecten kunnen voorkomen. De Wet Natuurbescherming zal hierop van toepassing moeten zijn (zie ook blz. 59, aanvraag Vermilion). Op bladzijde 11 van het Ontwerp-instemmingsbesluit wordt alleen verwezen naar wat Vermilion ervan vindt. Dat biedt o.i. onvoldoende grond voor een acceptabele reden. In § 5.5 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt **alleen** een relatie gelegd met bodembewegingen als het gaat om natuur en milieu.

8. Wens te worden gehoord

Gelet op het hiervoor al aangevoerde breed gevoelde en zwaarwegende belang, wensen wij in onze zienswijzen te worden gehoord om onze zienswijzen te verduidelijken en toe te lichten.

Concluderend: De vigerende, op naam van Wintershall verleende Wm vergunning biedt geen, of althans onvoldoende basis om ook voor nu gasboringen toe te staan en/of fracking. Ook de Mer-beoordeling is onvoldoende actueel om blijvend ten grondslag te worden gelegd.

Gezien de onvoldoende gemotiveerde tot volledig ontbrekende justificatie, alsmede de onvoldoende informatieverstrekking m.b.t. de frack-jobs en de boring, is het onverantwoord dat de minister tot dit ontwerp instemmings-besluit is gekomen. Op basis van het feit dat er al mogelijke mijnbouwschade aanwezig is t.g.v. boring, winning en frack-jobs voldoet het ontwerp instemmingsbesluit niet aan artikel 34 van de Mijnbouwwet en is de minister gehouden dit instemmingsbesluit in te trekken dan wel pas na grondige aanpassing te nemen.

Gelet op al de ontstane commotie in het land rondom Groningen maar ook elders, het incident van vorig jaar alsook de gebrekkige informatieverstrekking wordt door de verontruste inwoners van Loon op Zand een gebrek aan vertrouwen en ruimschoots onvoldoende draagvlak gevoeld voor de nog te realiseren plannen van Vermilion alhier. Wij vertrouwen erop dat u als Rijksoverheid ons niet in de kou laat staan met onze zorgen en ons vertrouwen in u rechtvaardigt en actief de rol van hoofd communicatie ter hand neemt.

Wij verzoeken u dan ook, op grond van bovenstaande, Vermilion geen toestemming te geven voor de uitvoering van de actualisatie van het winningsplan te Loon op Zand en uw besluit te herzien dan wel in te trekken en tot het begin van de beroepsprocedure de werking van uw besluiten te schorsen zodat daarin in elk geval niet enige basis kan worden gevonden om opnieuw te gaan fracken

Wij voelen ons als verontruste burgers overigens gesteund door onze provincie en onze eigen en omringende gemeente(n). Wij gaan ervan uit dat u ons van het verdere verloop van de procedure op de hoogte houdt én de nog openstaande vragen, zoals in deze zienswijze verwoord, zult beantwoorden.

Loon op Zand, 23 juli 2018

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		"		
		4a Loon op Zand		
		5175 PS Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		35 loonopZand		
		loonopZand		
		loon op Zand		
		Loon op Zand		
		16 L.o.Z.		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand.		
		LOONOPZAND		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		& Udenhout		
		loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand.		
		Udenhout		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		5071 RD Udenhout		
		5071RD Udenhout		
		5071RD Udenhout		
		5071 RD Uden		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		kraatsheuvel		
		Loon op Zand		
		L.o Z		
		13 L.o.Z.		
		Loon op Zand		
		Tilburg		
		L o Z		
		L o Z		

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Aan:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

31 JUL 2018

Betreft: **Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017**

Ingediend door de **burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"** en ondertekend mede door de blijkens de lijst hierbij gevoegde personen (bijlage)

Loon op Zand, 30 juli 2018

Excellentie,

Op 25 juli j.l. stuurden wij u onze zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017. Bij deze zienswijze hadden wij 80 handtekeningen van inwoners uit de gemeente Loon op Zand ter ondersteuning bijgesloten.

Bij deze brief sturen wij u de nagekomen handtekeningen op 20 gekopieerde[1] genummerde lijsten ter ondersteuning van de zienswijze zoals deze op 25 juli door ons is ingediend.

In de bijlage treft u 175 handtekeningen aan.

In totaal ondersteunen 255 handtekeningen de door ons ingediende zienswijze. Wij gaan ervan uit dat de inwoners die deze handtekeningen hebben geplaatst door u serieus zullen worden betrokken bij het uiteindelijke besluit die u zal gaan nemen.

Met vriendelijke groet,

namens de **burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"**

[1] Originele lijsten zijn bijgevoegd bij de aangetekende brief naar het postadres Bezuidenhoutseweg 73

Aan:

Aantekenen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Betreft: **Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017**

Ingediend door de **burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"** en ondertekend mede door de blijkens de lijst hierbij gevoegde personen (bijlage)

Loon op Zand, 30 juli 2018

Excellentie,

Op 25 juli j.l. stuurden wij u onze zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017. Bij deze zienswijze hadden wij 80 handtekeningen van inwoners uit de gemeente Loon op Zand ter ondersteuning bijgesloten.

Bij deze brief sturen wij u de nagekomen handtekeningen op 20 genummerde lijsten ter ondersteuning van de zienswijze zoals deze op 25 juli door ons is ingediend.

In de bijlage treft u 175 handtekeningen aan.

In totaal ondersteunen 255 handtekeningen de door ons ingediende zienswijze. Wij gaan ervan uit dat de inwoners die deze handtekeningen hebben geplaatst door u serieus zullen worden betrokken bij het uiteindelijke besluit die u zal gaan nemen.

Met vriendelijke groet,

namens de **burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"**

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

Loon op Zand
Loon op Zand
Loon Zand
L. v. Z.
Loon op Zand
LoZ
Loon op Zand
Loon op Zand
LoZ. L.o.Z.
LoZ

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

	KAATSHEUVEL	
	KAATSHEUVEL	
	KAATSHEUVEL	
	L.op Z	
	L op Z	
	Loon op Zand	
	L. op Z	
	L. op Z.	
	L op Z	
	L o Z	

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
loz
Loon op Zand
L. o. Z.
Loz.
zoz
Lopz
Loz

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		L.o.Z.		
		L.o.Z.		
		L.o.Z		
		L.o.Z.		
		L.o.Z.		
		L.o.Z.		
		Loz		
		L.o.Z		
		L.o.Z.		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

	Loon op Zand	
	"	
	3A Loon op Zand	
	Loon op Zand	
	Loon op Zand	
	3 Loon op Zand	
	Loon o. Zan	
	"	
	Loon op Zand	
	L U Zand	

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

	Loon op Zand
	loon op Zand
	loon op Zand
	" " "
	" " "
	42 L. op. Z.
	Loz
	Lop Z
	L. op Z.
	Loon op Zand

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

	Loon op Zand		
	Loon op Zand		
	Loon op Zand		
	Loon op Zand		
	Loon op Zand		
	9116 "		
	32 Lop Z		
	Loo op Zand		
	L.O.Z.		
	Lon Z		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

	Loon op Zand		
	L. op Zand		
	Loon op Zand		
	L.o Z		
	str.10 Lo Z.		
	130 [illegible]		
	Loon op Zand		
	L op Z		
	Loon op Zand		
	Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

	Loon op Zand	
	Loon op Zand	
	" "	
	Loon op Zand	
	Loon op Zand	
	Loon op Zand	
	" Loon op Zand	
	Loon op Zand	
	Loon op Zand.	
	LOP Z.	

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

Loon op Zand
Loon op Zand
weg 44 Loon op Zand
Loon op Zand
L.o.Z.
LOZ
LOZ
Loon op Zand
L.o.Z
L.o.Z

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emalladres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
L.O.Z.
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]				
		Loon op Zand		
		loon op Zand		
		L.o. Zand		
		ell weg 3 Loon		
		"		
		"		
		"		
		Loon op Zand		
		Tilburg		
		Tilburg		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]	[redacted]	[redacted]
	Loon op Zand	
	K'heuvel	
	Loon op Zand	
	Kuutshaave	
	Loonopzand	
	loon op Zand	
	loz	
	Loon op Zand	
	Loon Op Zand	
	Loz	

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

[redacted]

		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		LOZ		
		L.O.Z		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		LOZ		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

		L.o.z.		
		Loz		
		L.O.Z.		
		Lo.Z		
		Lo.z.		
		LOZ		
		LOZ		
		Loon op Zand		
		Loz		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand, burgerinitiatiefgroep "Stop Gas in Loon"

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		Loon op Zand		
		Loon op Zand		

Ondertekening Zienswijze Gaswinning Loon op Zand

Behorende bij: Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid Winningsplan, versie 1.3, 24 augustus 2017.

Door middel van ondertekening geef ik te kennen dat deze gezamenlijke zienswijze namens mij wordt ingediend als direct belanghebbende en tevens geef ik toestemming om mijn NAW (naam adres woonplaats) alsmede mijn emailadres te gebruiken. Dit om mij te kunnen identificeren als (mede) belanghebbende in de procedure alsmede om op de hoogte te worden gehouden over het verloop en vervolg van de procedure.

NB U kunt uw instemming altijd weer intrekken. U kunt dan echter niet meer worden betrokken in de verdere procedure dan wel op de hoogte worden gehouden"

Naam	Adres	Woonplaats	Handtekening	E-mail
		kaatsheuvel		

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

26 JUL 2018

Betreft; Zienswijze ontwerpbesluit gaswinning loon op Zand en Loon op Zand- Zuid.

Datum; 22 juli 2018

Geachte Minister en ambtenaren die deze zienswijze gaan behandelen,

Als inwoner van Loon op Zand maak ik gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen met betrekking tot het ontwerpbesluit voor de gaswinning in Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid.

Hierbij reageer ik op de volgende punten:

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

Veiligheid
In augustus 2017 vond op de door Vermilion geëxploiteerde winning in Loon op Zand een incident plaats. Als gevolg van een lekkage ontsnapte een nevel van gascondensaat, dat onder meer kankerverwekkende stoffen als Benzeen, Tolueen, Ethylbenzeen en Xyleen bevatte. Uit voorzorg zijn toen omliggende landbouwgewassen vernietigd en is een sloot gedolven. De uitbreiding van het nieuwbouwproject 'Aan de Bosrand' komt tientallen meters dichterbij de winningslocatie te liggen vergeleken met de eerst aangrenzende woonhuizen tijdens het ongeval in 2017. Ons woonhuis en perceel komen op nog geen 150 meter afstand van het winningsgebied. Op de plaats waar in 2017 de giftige nevel neerdaalde zullen onze kinderen spelen. Een risico op een dergelijk ongeval werd door Vermilion eerder al als 'verwaarloosbaar' en 'nihil' bestempeld. Ook de gezondheids- en veiligheidsrisico's van een eventuele nieuwe boring en het fracken worden wederom als nihil en verwaarloosbaar omschreven. De praktijk wijst echter uit dat deze risico's wel degelijk aanwezig zijn en worden gedragen door de direct omwonende. Ik acht uitbreiding van de huidige gaswinning en verlenging van de vergunning tot winnen dan ook als een uiterst serieus (gezondheids)risico voor mij en mijn gezin.

Daarnaast kan Vermilion onder andere na een gesprek met gespecialiseerde medewerkers op 27-06-2018 geen duidelijkheid geven over de manier van af- en aanvoer van de benodigde chemicaliën, nodig voor uitbreiding van de winning. Een verharde toegangsweg ligt op enkele tientallen meters van mijn toekomstige woonhuis en grenst direct aan mijn perceel. Ik acht het dan ook als een verhoogd gezondheidsrisico wanneer hier vrachtwagens gaan rijden die deze gevaarlijke stoffen gaan vervoeren. Daarnaast is er onduidelijkheid over de af en aanvoer van zware bouwmaterialen voor de eventuele aanleg van een nieuwe boortoren. Zwaar vervoer zal door een woongebied moeten rijden, dit brengt altijd (in dit geval onnodige) risico s met zich mee.

Onduidelijkheid
De nog onduidelijke gegevens betreffende diverse technieken die bij gaswinning en fracken worden toegepast en de gevolgen daarvan voor ons als bewoners, de natuur en

het milieu, de bouwwerken en de infrastructuur in onze leefomgeving, zorgen voor toenemende uitingen van maatschappelijke onrust, frustratie en angst onder de bevolking van Loon op Zand en de omliggende gemeenten. De documenten vermelden dat de minister geen instemming voor een gaswinningsplan geeft: - als er een risico is voor veiligheid van omwonenden en schade wordt veroorzaakt aan gebouwen en infrastructuur, - als er een risico is bij het gebruik van delfstoffen, aardwarmte en grondwater, - als er nadelige gevolgen zijn voor milieu en natuur. Zoals hierboven beschreven en in 2017 bewezen acht ik een risico voor veiligheid en gezondheid van omwonende niet uit te sluiten.

Vermilion is in beeld bij het OM

Het Openbaar Ministerie heeft inmiddels een strafrechtelijk onderzoek geopend naar het incident in 2017. Ook in 2017 liep er een strafrechtelijk onderzoek naar Vermilion omdat het bedrijf fors meer gas uit de grond haalde dan in de vergunning was toegestaan. Het is onbegrijpelijk dat een dergelijke partij opnieuw de mogelijkheid wordt geboden nieuwe boringen te doen.

Schadeafhandeling

Onduidelijk is op welke manier enige (financiële) schadeafhandeling zal worden afgehandeld. Als omwonende lijk ik daarbij te stuiten op een muur van juristen die in het belang van Vermilion elke aansprakelijkheid van de tot stand gekomen schade door de toekomstige gaswinning van zich af te zetten. Zoals aansprakelijkheid voor schade van waardevermindering woonhuis en kavel, lange termijn aansprakelijkheid voor vervuiling van (woon!)grond en aansprakelijkheid voor schade welke op langere termijn zichtbaar kan worden aan huis en/of fundering. Vermilion heeft Wanneer toch het onbegrijpelijk en niet gedragen besluit wordt genomen instemming te geven voor verdere gaswinning in Loon op Zand dan eis ik, als omwonende op nog geen 150 meter van het winningsgebied dat, net als voor het Groningenveld is gebeurd, het principe van omgekeerde bewijslast geldt voor dit gasveld. Vermilion moet dus aantonen dat de materiele schade aan huis niet het gevolg is van bevingen ontstaan door hun gaswinning. En Vermilion moet dus aantonen dat (diepe) vervuiling van mijn woongrond niet het gevolg is van gebruikte chemicaliën en afvalstoffen van de winning.

Daarnaast vind ik het onbegrijpelijk en ongepast dat unaniem gedragen adviezen van het totale college van B&W van de gemeente Loon op Zand en de gemeente Tilburg tegen de uitbreiding van gaswinning door u terzijde wordt gelegd. Dit alles overziend, ben ik van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. Ik acht het verlenen van vergunning aan Vermilion dan ook onverantwoord. Ik sluit me verder aan bij de zienswijze van het college van B&W van gemeente Loon op Zand en de zienswijze van het college van B&W van de gemeente Tilburg.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

26 JUL 2018

Betreft; Zienswijze ontwerpbesluit gaswinning loon op Zand en Loon op Zand- Zuid.

Datum; 25 juli 2018

Geachte Minister en ambtenaren die deze zienswijze gaan behandelen,

Als inwoner van Loon op Zand maak ik gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen met betrekking tot het ontwerpbesluit voor de gaswinning in Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid.

Ik ben van bijna 4 jaar oud en schrijf deze brief met mijn vader. Over anderhalf jaar gaan wij in ons nieuwe huisje wonen in Loon op Zand-Zuid. Wij lopen daar nu wel eens met de hond om naar de plek te kijken van het nieuwe huisje. Mijn vaders hadden gezegd dat de lelijke machines op 150 afstand van ons huisje snel zouden verdwijnen. Het is namelijk een plek waar gas wordt gewonnen en de winning van gas past absoluut niet bij de dingen die ik leer over een schone en duurzame toekomst.

Ik heb van mijn papa's gehoord dat u een vergunning geeft aan het bedrijf dat nog bijna tien jaar lang gas uit onze grond wil halen. Dat vind ik raar. Het gasveld en de machines staan precies op de plek waar ik de komende jaren wil gaan spelen. Hoe moet ik nu op school en aan mijn vriendjes uit gaan leggen dat we met heel Nederland duurzaam willen gaan leven maar dat ik in al mijn kinderjaren naast een gaswinning moet spelen? Het bedrijf zal het laatste restje gas uit het veld persen. Als je iets eruit moet persen, gaat er altijd wel iets kapot. Ik wil niet in een kapotte omgeving wonen.

Veiligheid
In augustus 2017 vond op de door Vermilion geëxploiteerde winning in Loon op Zand een incident plaats. Als gevolg van een lekkage ontsnapte een nevel van gascondensaat, dat onder meer kankerverwekkende stoffen als Benzeen, Tolueen, Ethylbenzeen en Xyleen bevatte. Uit voorzorg zijn toen omliggende landbouwgewassen vernietigd en is een sloot gedolven. De uitbreiding van het nieuwbouwproject 'Aan de Bosrand' komt tientallen meters dichterbij de winningslocatie te liggen vergeleken met de eerst aangrenzende woonhuizen tijdens het ongeval in 2017.

Ik zal de komende jaren spelen met mijn vriendjes precies op de plek waar de giftige nevel neer kwam. Het bedrijf zegt dat er bijna niets kan gebeuren, maar het kan dus wel. Ik wil niet wonen en spelen op een plek waar er een gevaarlijke stof op mij en mijn vriendjes kan komen. Er zullen ook vrachtwagens gaan rijden op de plek waar ik speel. Ik vind vrachtwagens erg leuk, maar niet op de plek waar ik speel. Grote vrachtwagens kunnen namelijk niet goed zien waar ik aan het spelen ben en dat is gevaarlijk.

Onduidelijkheid
De nog onduidelijke gegevens betreffende diverse technieken die bij gaswinning en fracken worden toegepast en de gevolgen daarvan voor ons als bewoners, de natuur en het milieu, de bouwwerken en de infrastructuur in onze leefomgeving, zorgen voor toenemende uitingen van maatschappelijke onrust, frustratie en angst onder de bevolking van Loon op Zand en de omliggende gemeenten. De documenten vermelden dat de minister geen instemming voor een gaswinningsplan geeft: - als er een risico is

voor veiligheid van omwonenden en schade wordt veroorzaakt aan gebouwen en infrastructuur, - als er een risico is bij het gebruik van delfstoffen, aardwarmte en grondwater, - als er nadelige gevolgen zijn voor milieu en natuur.

Ik krijg een mooie nieuwe kamer. Het gas bedrijf weet niet zeker of er, over een lange tijd, iets kan gebeuren met de huizen. Ik wil geen scheur in de muur van mijn nieuwe kamer. Ik wil ook een groentetuin. Het is niet helemaal zeker dat er niets kan gebeuren met (gevaarlijke)stoffen in de grond, ik wil niet dat mijn tomaten straks giftig zijn.

Daarnaast vinden ik en mijn papa's het onbegrijpelijk en ongepast dat unaniem gedragen adviezen van het totale college van B&W van de gemeente Loon op Zand en de gemeente Tilburg tegen de uitbreiding van gaswinning door u terzijde wordt gelegd. Ik vind dat u geen JA kunt zeggen tegen het plan van het gasbedrijf.

Ministerie van Economische zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

31 JUL 2018

Loon op Zand, 30 juli 2018

Betreft: Zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit aangaande de actualisatie van Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid.

Geachte heer Wiebes,

Ik heb kennis genomen van het voornemen om aan Vermilion Energy Netherlands vergunning te verlenen voor het boren naar gas uit te breiden en te vergunnen tot 2026.

Als bewoner van een (heren)huis in de gemeente Loon op Zand spreek ik mijn zorg uit.

De gaswinning grenst aan een bestaande woonomgeving en een zeer uniek en gevoelig natuurgebied waarin elk mogelijk gevolg op Mijnbouwschade moet worden voorkomen. Gaswinning tot 2026 past niet binnen de ambitie van de overheid en gemeente Loon op Zand om per 2021 geen enkele woning meer aan te sluiten op het gas.

Ons huis is net als alle huizen die hier zijn gebouwd in de eerste helft van vorige eeuw niet voorzien van een fundering. Hier werd gebouwd op zandgrond dat na een juiste voorbereiding niet meer verzakte. Ons huis stond de eerste ruim zestig jaren dan ook als een huis.

In de afgelopen 15 tot 20 jaren zijn reeds enkele scheurtjes in de muren ontstaan als gevolg van kleine verzakkingen van de ondergrond. Indien de winning van gas doorgaat dan zal de ondergrond verder verzakken. De werking van de ondergrond is terug te voeren op de gaswinning. Verdere gaswinning zal zeker tot meer verzakkingen leiden. Dat heeft de winning in Groningen ons wel geleerd. Daar is het verband tussen de werking van de ondergrond en de gaswinning inmiddels ok door de Gasunie en door de overheid erkend. En verdere verzakking zou uiteindelijk net als in Groningen kunnen leiden tot onbewoonbare woningen. Met name van (monumentale) woningen die we graag willen behouden vanwege hun cultuur historische waarden.

Kunt u waarborgen geven dat verzakking niet verder zal plaats vinden en dat ons cultureel erfgoed behouden zal blijven.

Het provincie bestuur en de besturen van de gemeente Loon op Zand en omliggende gemeenten zijn tegen het verlenen van de voorgestelde vergunning om milieu technische redenen en omdat de winning niet valt te rijmen met andere ontwikkelingen zoals de plicht om Nederland los te maken van het gas. Waarom zou er dan toch verder gegaan moeten worden met de gaswinning en wordt zelfs een uitbreiding daarvan voorgesteld?

De wereld draait gelukkig niet om geld alleen. Vroeger zorgde in Tilburg, als Wolstad, de wol- en de lakenindustrie voor veel werkgelegenheid. Door veranderde eisen en wetgeving is die industrie verdwenen uit Tilburg. Toen door strengere milieu eisen de leerindustrie verplaatst moest worden vanuit de Langstraat naar andere landen, moesten de Nederlandse bedrijven daar zelf oplossingen voor zoeken. Als het buitenlandse bedrijf Vermilion ermee geconfronteerd wordt dat het hier geen gas meer mag winnen dan zal zij daar zelf een oplossing voor moeten vinden. Er is geen nut en noodzaak om de vergunning voor gaswinning uit te breiden of te verlengen.

Het is aan u minister om een winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren.

Ik vertrouw erop dat de Rijksoverheid ons niet in de kou laat staan met onze zorgen en ons vertrouwen in haar rechtvaardigt. Ik voel me als verontruste burger hierin gesteund door onze provincie en onze eigen en omringende gemeente(n)

In afwachting van uw bericht,

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

31 JUL 2018

Betreft: Zienswijze op uw Ontwerp-Instemmingsbesluit(OI) aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid en het Winningsplan versie 1.3 van 24 augustus 2017 van Vermilion Energy.

Ingediend en medeondertekend door buurtgenoten genoemd in de hieronder getoonde lijst van personen met Naam, Adres en Woonplaats en Telefoonnummer, waarmee ze tevens verklaren akkoord te zijn met deze zienswijze en ondersteunen dat de gaswinning gestopt moet worden.

Loon op Zand, 27 juli 2017,

Handtekening		**Handtekening**	
Naam		Naam	
Adres		Adres	
Woonplaats	Loon op Zand	Woonplaats	
Telefoon		Telefoon	Loon op Zand
Handtekening		**Handtekening**	
Naam		Naam	
Adres		Adres	
Woonplaats	Loon op Zand	Woonplaats	LOON OP ZAND
Handtekening		**Handtekening**	
Naam		Naam	
Adres		Adres	
Woonplaats	Loon op Zand.	Woonplaats	Loon op Zand

Inleiding

Na kennisname van uw Ontwerp-Instemmingsbesluit met Ons kenmerk DGETM-EO /18108414 en Uw kenmerk 088/ST/2017 willen de personen vermeld in de lijst van personen hierboven de betreffende gaswinning stoppen vanwege de hieronder genoemde zienswijze.

We hebben het over 3 gasvelden nabij Loon op Zand

Opbrengst velden voor de fiscus

Alle geldbedragen in euro's			https://goedkopeenergieengas.nl/energie/gas/						
Opbrengsten per voorkomen (put) na 1-1-2017	Volume gas per put mlj nm3	Verkoopprijzen Essent aan consument euro per kwh/m3	Gasprijs Con-sument/ m3	Energie - belasting	Inkoop-prijs Con-su-ment	BTW-bedrag	BTW 21%	BTW + energie-belasting	Opbrengst Fiscus In mlj €
LoZ	35	€ 0,05060 kwh//m3 excl overheidkosten	€ 0,60	€ 0,25	€ 0,24	€ 0,49	€ 0,10	€ 0,35	€ 12
LoZZuid	148	€ 0,05060 kwh//m3 excl overheidkosten	€ 0,60	€ 0,25	€ 0,24	€ 0,49	€ 0,10	€ 0,35	€ 52
PoZprospect	264	€ 0,05060 kwh//m3 excl overheidkosten	€ 0,60	€ 0,25	€ 0,24	€ 0,49	€ 0,10	€ 0,35	€ 93
TOTAAL	**447 mlj m3**								**€ 157**

Gasopbrengst voor de kosten van € 157mlj.

Gasopbrengst 447mlj /2200m3 (gasverbruik/jr)= 203.182 vrijstaande woningen.
Loon op Zand heeft 10169 woningen stel dat het vrijstaande woningen zouden zijn dan kunnen we 203.182 / 10.169 = 20 jaar gas gebruiken dus tot 2038. Het klimaatakkoord zegt de helft CO2 te minderen t.o.v 1990.

http://www.energiesite.nl/veelgestelde-vragen/wat-is-een-gemiddeld-gasverbruik/

Type woning	Gemiddeld gasverbruik per jaar
Appartement	900 m³
Tussenwoning	1.350 m³
Hoekwoning	1.600 m³
2 onder 1 kap	**1.650 m³**
Vrijstaande woning	**2.200 m³**

INHOUD

A. Onze Zienswijzen voortkomend uit de mijnwet. Zienswijzen 1 t/m 5
B. Zienswijzen die voortkomen uit de gaswinning in de restvelden. Zienswijzen 6 t/m 9
C. Zienswijzen getoetst aan het te nemen besluit van de minister zal hij de hem door de mijnwet aangegeven adviseurs volgen? Zienswijzen 10-23

Vragen aan de Minister van Economische Zaken + Klimaat

A. ZIENSWIJZEN VOORTKOMEND UIT DE MIJNWET

Na lezing van de Mijnbouwwet van 1 juli 2017 waar bepaald is hoe in Nederland gas gewonnen wordt, website http://wetten.overheid.nl/BWBR0014168/2018-07-01 maken we onderstaande zienswijzen tegen de gaswinning in Loon op Zand zoals vastgelegd in: Ontwerp-Instemmingsbesluit (OI) van het Ministerie van Economische Zaken met " Uw kenmerk .088/ST/2017 en Ons kenmerk DGETM-EO / 18108414.

MbW Artikel 13 lid d.

de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan,

ZIENSWIJZE 1: De veiligheid van de omwonenden wordt bedreigd door: te kleine afstand tot de boorput en onvoldoende beveiliging bij fracking. Getuige het ongeluk in augustus 2017. Stop fracken!

MbW Artikel 43

1. Rondom een mijnbouwinstallatie geldt een veiligheidszone van 500 meter.
Die veiligheidszone wordt niet gehaald:
Zie Google.nl/maps. Zie afdrukken van PC scherm

De afstand van mijn thuis [redacted] naar de gaswinning bedraagt hemelsbreed 325m.

Afstand van de boorlocatie Ruilverkavelingsweg, Loon op Zand naar de dichtstbijzijnde woning van woonwijk Molenwijk bedraagt hemelsbreed 200m.

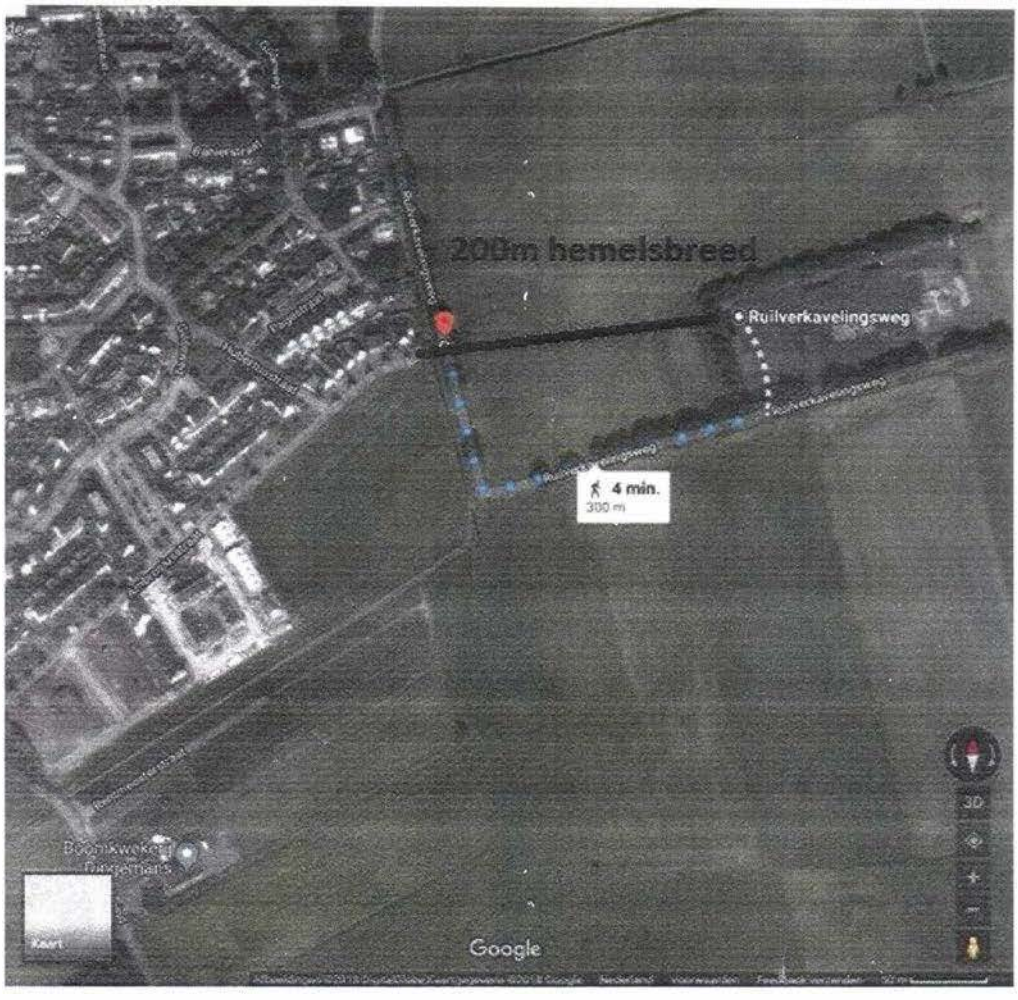

De afstand boorlocatie naar het huis op bedraagt 400m zie figuur hieronder.

***ZIENSWIJZE 2: Er is b*ebouwing, ruim binnen de door de wet bepaalde minimumafstand van 500m van de boorlocatie. Dat is in strijd is met de wetgeving.**

MbW § 4.1a.1.1. Rapport inzake grote gevaren voor een productie-installatie Artikel 45b

Artikelen 1 t/m 5 zijn niet nageleefd. Dit moet wel bij een productie-installatie volgens de wet. De bestaande velden LoZ en LoZZ zijn toch producerend? Er is in aug. 2017 een ongeluk met deze boorput geweest en er zou een procedure voor ongelukken zijn gemaakt. Volgens mijn navraag op de informatie-inwinnings bijeenkomst op 27 juni bij de SodM was dat in orde.

Graag hadden we dit rapport ingezien plus de documenten zoals opgegeven in **Artikel 45c:**

- **a.** bedrijfsbeleid inzake het voorkomen van zware ongevallen, bedoeld in artikel 45j;
- **b.** het veiligheids- en milieubeheerssysteem dat van toepassing is op de productie-installatie, bedoeld in artikel 45k;
- **c.** een beschrijving van de regeling voor onafhankelijke verificatie, bedoeld in artikel 45l.

Het is genoemd in het winningsplan in Hfdst. 8 op blz. 58 van het winningsplan; Overige Omgevingsaspecten maar het is volgens mij niet geconcretiseerd in het OI besluit.

ZIENSWIJZE 3: Zijn of worden er procedures gemaakt conform dit artikel? Zoja dan willen we die graag beoordelen.

B. BEZWAREN DIE VOORTKOMEN UIT DE GASWINNING UIT DE ZG. KLEINE GASVELDEN

Maatschappelijk is de gaswinning in Nederland een groot drama als we kijken naar Groningen en de andere gasgebieden de zg. restvelden. Onze bezwaren zijn hieronder genoemd.

1e Onze overheid is wankelmoedig

https://www.rtvnoord.nl/nieuws/196138/Debat-over-nieuwe-Mijnbouwwet-wordt-donderdag-vervolgd

De Tweede Kamer debatteert donderdag (5 juli 2018) verder over de wijzigingen in de Gaswet en de Mijnbouwwet. Daarmee wordt het marathondebat van vorige week voortgezet.

De reactie van het ministerie van Economische zaken is opvallend. Protesten tegen gaswinning waar al een rijksvergunning voor is, leiden zelden tot het afblazen van de winningplannen. Dat merkten onder meer de bewoners van Ameland en Terschelling en ook die van Assen.

De noodzaak om kleinere gasvelden aan te boren is groter geworden, nu de gasproductie in Groningen aan banden is gelegd.

Lees ook:

- Wiebes corrigeert zichzelf: regio draait toch niet op voor versterking
- Provincie: 'Wij leveren geen geld voor de versterking van woningen'
- Wiebes: Groningen moet meebetalen aan versterking woningen (update)

Mijn opmerking als Nederlands staatsburger op een afstand van

Verzet tegen grondstofwinning groeit ook buiten Groningen

05-02-2017, 15:49

AANGEPAST 05-02-2017, 22:07

https://nos.nl/artikel/2156637-verzet-tegen-grondstofwinning-groeit-ook-buiten-groningen.html

https://www.trouw.nl/groen/wie-krijgt-straks-de-rekening-van-het-klimaatakkoord-~a3112eef/

Ket klimaatakkoord is een feit. Minister Wiebes neemt het in ontvangst. 10 juli 2018

Vanuit verschillende invalshoeken, belangen en overtuigingen hebben de deelnemers gewerkt aan de gemeenschappelijke opdracht de hoofdlijnen te formuleren van een toekomstbestendig klimaatbeleid, dat de Nederlandse CO_2-uitstoot in 2030 fors terugdringt naar ten minste 49 procent ten opzichte van 1990. Hoe denkt de minister dat te realiseren als hij op 2 gedachten: geld en woonomgeving blijft hinken?

ZIENSWIJZE 4: Overheid spreekt zelden rechtlijnig in de gaswinningdossiers en dat geeft weinig vertrouwen. Beter is om de gaswinning te stoppen en alle Nederlanders over te laten gaan op CO2 vrije energie. We moeten er sowieso naar toe! voor 2030 naar 49% t.o.v. 1990. START NU MET STOPPEN MET GASWINNING UIT DE KLEINE VELDEN! Stop met fracken!

2e vraag, Vermilion een betrouwbare partij?

Zoekcode in Google: "aangifte tegen Vermilion"
Antwoord: Aantal 2 resultaten
https://www.**meppelercourant.nl**/nieuws/westerveld/528414/nieuwe-aangifte-tegen-vermilion-in-de-maak.html
In de brief schrijft Milieudefensie dat Vermilion zich in Drenthe opstelt als een onbetrouwbare partij en dat het bedrijf zich niet houdt aan wet- en regelgeving.
https://drimble.nl/regio/drenthe/meppel/49726374/nieuwe-aangifte-tegen-vermilion-in-de-maak.html
Bezorgdheid over toename gaswinning door Vermilion

http://www.lc.nl/friesland/Hoe-Joure-de-deur-sloot-voor-Vermilion-22519724.html
Geen helder antwoord
De Fryske Marren wilde zwart op wit hebben waar het bedrijf trillingen zou opwekken met explosieven. En vooral wat de eventuele gevolgen daarvan konden zijn voor de omgeving en omwonenden.
Toen Vermilion hierop geen helder antwoord kon geven, besloot de gemeente niet met het bedrijf verder te gaan. „Atst in oanfraach krijst, wolst witte wat der te gebeure sil. Wy hienen te summiere ynformaasje om in gedegen ôfwaging te meitsjen", legt Veltman uit.
ZIENSWIJZE 5: Het is VERMILION dat ook bovengenoemde 2 winningsplannen gemaakt heeft op een overeenkomend type gaswinning (kleine velden). Volgens deze artikelen lijkt een slim en groot Canadeese bedrijf de wet te kennen en tussen de regels te laveren. Het is als partner in dit type gaswinning geen goede keuze. Keur de gaswinning alsnog af!

3e zaken goed vastleggen

In andere gaswinningsgebieden o.a. Waalwijk is een nulmeting gevraagd. In vroegere gaswinning locaties was dat vooraf geëist en in veel gevallen toegestaan.
ZIENSWIJZE 6: We vragen U de in Artikel 3 op blz. 26 van het OI toegezegde nulmetingen inderdaad te doen en die ook openbaar maken aan de bewoners.

4e Risico Inventarisatie Hydraulische stimulatie

In bijlage 13 op blz. 66 van het Winningsplan zijn 11 bladzijden hieraan gewijd dit is 11/87= 12% van het plan gaat over perikelen omtrent deze methode van gaswinning, naast de in het verslag voorkomende teksten over fracking en schaliegas plus die in het OI bij de adviezen van de Gemeente Loon op Zand. Uw eindconclusie onderaan op blz. 76 "Het risico op grond- en/of drinkwatervervuiling met ... enz. " zegt mij als lezer: het is verdomd gevaarlijk maar we doen er alles aan om als er iets misgaat verdere schade te voorkomen door de volgende barrières:

- De gecementeerde behuizing
- Optimale mijnlocatie met een vloeistofkerende vloer
- Leidingen worden gecontroleerd door druk testen
- Actief oppervlakte grondwater monitoring programma

Informatie over de risico's bij hydraulische stimulatie
In de referenties op blz 77 zijn de berichten hierover duidelijk Niet fracken

1. In het jaarplan 2018 van de SodM wordt de controle en inspecties aangescherpt

Ook worden onze risico's en vragen onderschreven in de ondergenoemde 7 publicaties:
https://goedkopeenergieengas.nl/energie/fracking/ Risico's in het kort:

1. Er komen veel chemicaliën in de grond terecht, wat nog onbekende gevolgen heeft. Kunt u ons herin inzicht verschaffen hoeveel keren er gefrackt gaat worden en welke gevolgen dat heeft?
2. Er komt schadelijke methaan vrij. Wanner komt het vrij en in welke hoeveelheden?
3. Wat is het geluidsniveau bij afblazen en afvakkelen?
4. Het afvalwater kan radioactieve stoffen meenemen. Welke en wat zijn de consequenties?
5. Ook fracking kan kleine aardbevingen veroorzaken. Kunt u ons daarover meer vertellen?
6. Er is enorm veel water nodig, tot wel 1,3 miljoen liter per boorput. Waar komt dat water vandaan waarblijft het? Hoeveel transporten zijn dat maximaal per dag? Is de Ruilverkavelingsweg daar sterk genoeg voor en de omringende infrastructuur?

7. De hernieuwde activiteiten bij de boorputten zal invloed hebben op de agrarische en milieu omgeving. Kunt u een inschatting daarover maken.

Onrust bij ons blijkt ook uit de vragen gesteld door de kamer kenmerk 2018Z07539 over ontwerpinstemmingsbesluit winningsplan Pieterzijl Oost en Borgsweer (ingezonden 20 april 2018) https://www.stophetfracken.nl/fracken-in-pieterzijl-is-in-strijd-met-mijnbouwwet en bij zo'n 18 andere potentiéle gaswinningslocaties in Nederland www.nlog.nl. En zij delen dezelfde bezwaren als bij ons in Loon op Zand!
Is dit geen achterhaald station? Veel Nederlanders denken net zoals wij hetzelfde over!
ZIENSWIJZE 7: Wij vinden dat geen hydraulische stimulatie toegepast mag worden omdat de techniek omstreden is vanwege de risico's voor de woonomgeving en milieu. Wij onderschrijven de argumentatie in de adviezen van Provinciale staten en Gemeente Loon op Zand en de boven aangehaalde documentatie.

C. ONZE ZIENSWIJZE GETOETST AAN DE ADVIEZEN AAN DE MINISTER UITGEBRACHT VOLGENS DE MIJNWET

Adviezen aan de minister naar aanleiding van de definitieve Instemming. De Mijnraad geeft u één onafhankelijk advies, alle andere adviezen bestudeert hebbende, over opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte. De minister volgt die adviezen niet voor de 100%.

		Onze Zienswijze (ZNW) Is genoemd advies meegenomen in Ontwerp-Instemmingsbesluit(OI)?
Mijnraad geeft u advies over alle aspecten van een nieuwe gaswinning	De Tcbb adviseert het seismischnetwerk uit te breiden en zegt dat het ook meerwaarde heeft deze informatie periodiek te delen met de omgeving.	**ZNW 9.** Is toegezegd door de Minister in artikel 2 blz. 26. Er wordt een extra seismisch station geplaatst en aangesloten op het KNMI netwerk.

Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), met daarin opgenomen het **advies van TNO Adviesgroep Economische Zaken** (TNO-AGE) (28 september 2017 respectievelijk 18 september 2017)	**Planmatig gebruik**. Het Loon Op Zand Zuid Prospect ligt net onder de rand van de stad Tilburg. Er is momenteel geen geothermieproject in de directe omgeving van de gasvoorkomens en andere gebruiksmogelijkheden van de ondergrond, zoals gasopslag of zoutwinning, zijn momenteel niet voorzien.	**ZNW 11**. Er kan snel een geothermieproject aanpassing komen cq. veranderen zoals de Provincie N-B opmerkt in bijlage 1 Planmatig gebruik van de ondergrond. De ruimte hiervoor toegewezen ligt op dezelfde locatie! Gebied van de gaswinning LOZ Zuid en LoZ Prospect valt samen met gebied E39 op de landkaart "Aardwarmte in Nederland" vergunningensituatie op 1 januari 2018. 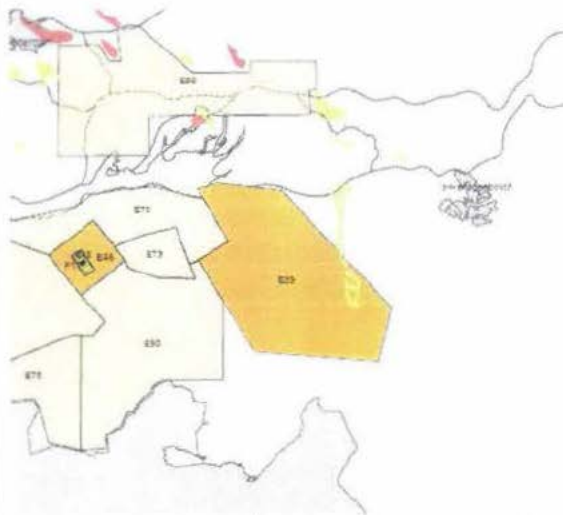 https://www.nlog.nl/geothermie-vergunningen

	Seismisch risico. TNO-AGE kan zich vinden in de indeling van de voorkomens in categorie I van de SRA (seismische Risico Analyse) richtlijn. In figuur 6-4 blz. 50 van het winningsplan wordt een maximale bodemdaling van 4 cm aangegeven. 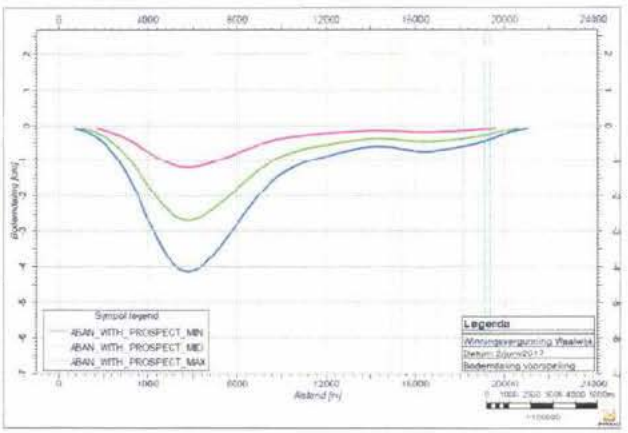 **Figuur 6-4 blz 50 winningsplan**	**ZNW 12**. Klopt dit wel? Gezien het winningsplan figuur 6-4 blz. 50 waar -4cm wordt aangegeven bij **blauwe lijn** aban_with_prospect_max met een afstand 4800m vanaf het 0 punt (de boringlocatie). De voorspelde bodemdaling boven de velden LoZ en LoZZ en het LoZProspect ligt tussen 0,2 en 0,8cm op het diepste punt van de dalingskolom. 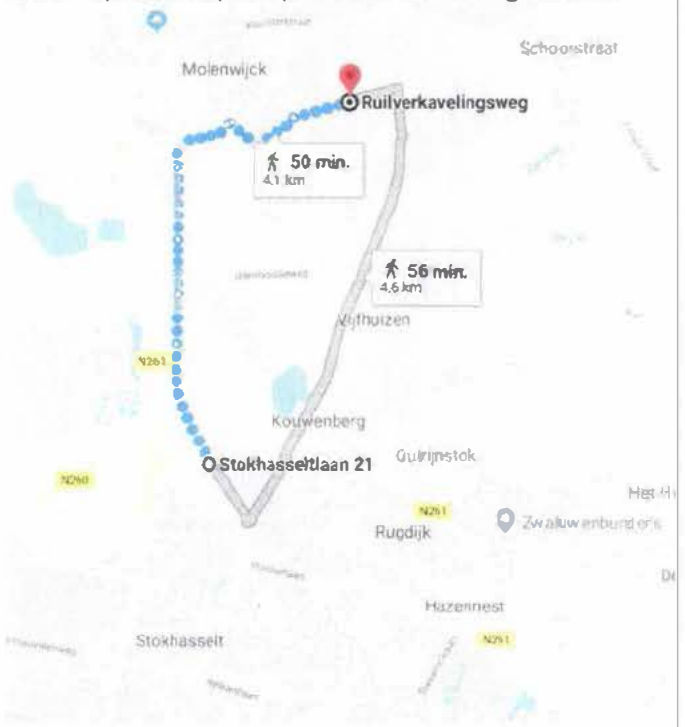 Vanuit de boorlocaties bekeken (rode speld): Op ca. 4800m liggen de kernen van de LoZZuid en LoZProspect. Dus als de gasput het midden is (0 punt in de figuur 6-4) van de boorlocaties LoZZ en LoZP kan in LoZ de daling 4 cm bedragen. Graag toelichting. We zijn hier niet mee akkoord!
De Technische commissie bodembeweging (Tcbb 10 november 2017)	**Bodemdaling.** De Tcbb heeft **geen** inzage in het huidige meetplan maar adviseert dat, indien het prospect gasvoerend is en in ontwikkeling wordt genomen, er een nulmeting over alle Loon op Zand voorkomens inclusief het nu nog prospect wordt uitgevoerd alvorens de productie uit het prospect op te starten.	**ZNW 13**. Advies Tcbb blz. 11 van OI. Wij ondersteunen van harte een nulmeting om latere schades te kunnen vaststellen.
	De Tcbb adviseert dat de **plaatsing van additionele seismische registratie apparatuur** zo snel mogelijk plaats vindt, maar in ieder geval voordat het prospect middels een boring gecompleteerd is. Dit ook mede gezien de mogelijke uitvoering van hydraulische stimulatie in een of meerdere voorkomens in de Waalwijk winningvergunning.	**ZNW 14**. Toegezegd door Minister in OI blz. 26 dat additionele seismische registratie apparatuur wordt geplaatst.

Provincie Noord-Brabant (14 november 2017)	1.streeft naar een energievoorziening die vrij is van C02-emissie.2. Daarnaast is hydraulische stimulatie (fracken) van het gasveld voorzien. Wij vinden dit niet wenselijk gezien de ligging van de winning in de directe nabijheid van het grondwaterbeschermingsgebied Loon op Zand. Wij adviseren u daarom om niet in te stemmen met de uitbreiding van de winning en de maatregelen die tot doel hebben om meer gas te winnen via de bestaande putten..	**ZNW 15.** Wij ondersteunen van harte onze gedeputeerden: stop de gasproductie. Geen gasverbruik meer, stopt CO2 emissie en de ongewenste opwarming van de aarde (zie klimaatakkoord)
Provincie Noord-Brabant (14 november 2017)	Als u toch het plan doorzet: 1. Eventuele nieuwe boringen te plaatsen buiten bestaande grond en grondwaterverontreinigingen; 2.Naast de monitoring van de bodemdaling ook de grondwaterstand en te monitoren en aan te tonen dat de grondwaterstanden niet dalen met name voor de natuur en aardkundige waarden; 3.Voorwaarden op te nemen om te voorkomen dat nieuwe incidenten optreden zoals het incident in augustus 20 17 met aardgascondensaat; Voorwaarden op te nemen ten aanzien van de wijze waarop de put wordt afgewerkt na beëindiging van de winning om te voorkomen dat het grondwater bestemd voor drinkwater ten noorden van de winning verontreinigd raakt. 4.Voorwaarden op te nemen om het risico op schade aan bebouwing, infrastructuur,natuur en milieu zoveel mogelijk te beperken en zorg te dragen voor een goede schaderegeling en schadeprocedure. 5.Niet in te stemmen met hydraulische stimulatie	**ZNW 16** Indien u toch de gaswinnining doorzet sluiten we onze argumentatie aan bij de door gedeputeerden, genoemde punten 1 t/m 5. Hiernaast opgenoemd.
Gemeente Tilburg (15 november 2017)	Wij adviseren u niet in te stemmen met het winningsplan en de gaswinning te laten beëindigen. Winnen van aardgas draagt niet bij aan de doelstelling van Tilburg om in 2045 klimaatneutraal en klimaatbestendig te zijn. Bovendien draagt de gaswinning niet bij aan de nationale en internationale afspraken op het gebied van CO2-reductie, zoals het energieakkoord en het klimaatakkoord van Parijs.	**ZNW 17**. Staan we volledig achter. Sla deze tussenoplossing over en ga direct naar een toekomstgerichte oplossing.
	Indien u toch doorzet: Ter voorkoming van schade moet de gaswinning worden beëindigd zodra zich onverhoopt bodemtrillingen voordoen of een snellere of grotere bodemdaling dan verwacht.	**ZNW 18.** Vermeld het stoppen bij calamiteiten in uw instemmingsbesluit.
	Het treffen van een schadevergoedingsregeling met een **omgekeerde bewijslast** (Zoals in Groningen) voor onverhoopte schade door bodemtrillingen, bodemdaling en dergelijke als gevolg van de gaswinning, waarbij de initiatiefnemer van de gaswinning maximaal 6 maanden de gelegenheid heeft het tegendeel aan te tonen.	**ZNW 19**. Staan we volledig achter.. We hadden voor huizen binnen een straal van 1 km graag een nulmeting om ev. schades aan hun bezittingen aan te tonen met omgekeerde bewijslast.

	Een communicatieplan, waarin wordt vastgelegd dat en op welke wijze Gemeente Tilburg en haar inwoners worden geïnformeerd bij calamiteiten of andere gebeurtenissen die van invloed (kunnen) zijn op de Gemeente Tilburg in een zou vroeg mogelijk stadium te betrekken bij overige procedures inzake MER {beoordeling) omgevingsvergunning milieu, Wet natuurbescherming en watervergunning. Een bijdrage te leveren aan CO2-compensatie door extra groenaanplant in het gebied.	**ZNW 20.** We vinden dat dit ook moet gebeuren voor de inwoners van Loon op Zand en Tilburg Vermeld dit s.v.p. ook in uw instemmingsbesluit.
Waterschap De Dommel (3n●vember 2017)	Effecten van hydraulische stimulatie ('fracken'): Op basis van de onderbouwing van Vermilion lijkt het aannemelijk dat er als gevolg van hydraulische stimulatie van winputten geen negatieve effecten zullen optreden. In de planvorming van een voorgenomen hydraulische stimulatie adviseert het waterschap om specifiek aandacht te schenken aan de effecten op de stabiliteit van de eerder genoemde kwetsbare rioolpersleidingen in wingebied Loon op Zand Zuid. Ook effecten op de rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg en Energiefabriek dienen beschouwd te worden..	**ZNW 21.** Als hydraulische stimulatie plaats vindt wilt u: specifiek aandacht te schenken aan de effecten op de stabiliteit van de eerder genoemde kwetsbare rioolpersleidingen in wingebied Loon op Zand Zuid. Ook effecten op de rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg en Energiefabriek dienen beschouwd te worden

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat 31 JUL 2018
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Betreft: Uitbreiding op onze Zienswijze op uw Ontwerp-Instemmingsbesluit(OI) aangaande de actualisatie van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid en het Winningsplan versie 1.3 van 24 augustus 2017 van Vermilion Energy.

Loon op Zand, 30 juli 2017,

Excellentie,

Na bestudering van de kleine gasvelden blijkt dat ik mij en mijn medeondertekenaars het recht voor houdt om de reeds ingediende zienswijze op 27 juli 2018 aan te vullen cq te wijzigen.

Inleiding
Uitbreiding op de reeds ingediende onze zienswijze van 27 juni 2018 handelend over:
"Na kennisname van uw Ontwerp-Instemmingsbesluit met Ons kenmerk DGETM-EO /18108414 en Uw kenmerk 088/ST/2017 willen de personen vermeld in de lijst van personen hierboven de betreffende gaswinning stoppen vanwege de hieronder genoemde zienswijze. "

We hebben het over het stoppen van de gaswinning in Loon op Zand.

Hoogachtend,

Loon op Zand, 3 september 2018

Aan:
Vermilion Energy Netherlands B.V.
Hoofdkantoor - Harlingen
Zuidwalweg 2, 8861 NV Harlingen

T.a.v. Productie

Kopie:
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

04 SEP 2018

Betreft:
Aanvraag juiste kaart voor meer persoonlijk inzicht in gasvelden onder Tilburg-Noord.
Winningsplan versie 1.3 van 24 augustus 2017 van Vermilion Energy Netherlands B.V. Actualisatie Loon op Zand en Loon op Zand Zuid .

Geachte productieleider,

Is het mogelijk mij een goede kaart te verschaffen voor de bodemdaling? De gebruikte figuur is volgens mij, verkeerd gebruikt in uw gaswinningplan van Loon op Zand en Loon op Zand Zuid van 24 augustus 2017. De figuur is gekopieerd van het winningsplan van Waalwijk-Noord van 24 augustus 2017 en is m.i. niet voor het doel; aangeven bodemdaling in Loon op Zand toepasbaar.

Ik heb voor dit project een zienswijze ingediend en de afbeelding; fig. 6-3 op blz. op blz. 49 van Loon op Zand is foutief gebruikt als voorlichting. Zoals ik begrepen heb moet in deze hoogtetekeningen het startpunt beginnen bij de grootste bodemdaling die is boven het gasveld en daar moet aangegeven worden wat het diepste punt gaat worden en dan verder met de prognose van de bodemdaling daaromheen.

Het kan toch niet zo zijn dat een gasveld 15 km verder, een bodemdaling zou kunnen veroorzaken op 0 km afgeleid van de hoogtekaart van dat ver verwijderde gasveld.

In de bijlage verduidelijk ik mijn idee.

In afwachting van uw reactie verblijf ik,

Hoogachtend,

Bijlage:
Kaart Bodemdaling Waalwijk Noord en Loon op Zand prospect

Afstand mijnbouwlocatie Waalwijk Noord en Loon op Zand Prospect (kern Prospect bij Sibeliusstraat 689, Tilburg. De kaart laat de hoogtelijnen zien vanaf de bovenkant van het gasveld. De afstand tot de bovenkant van het Prospect is hemelsbreed 15 km.

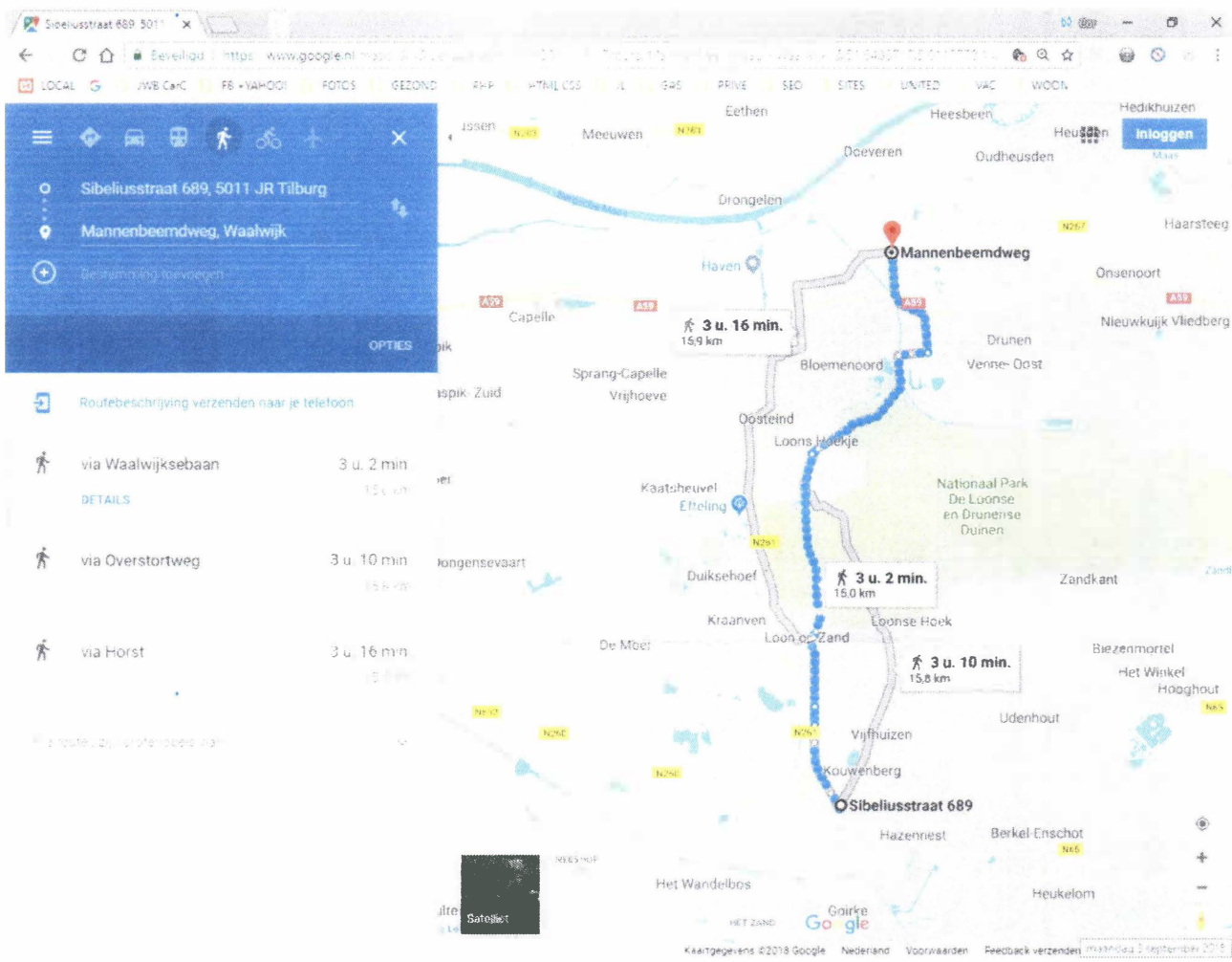

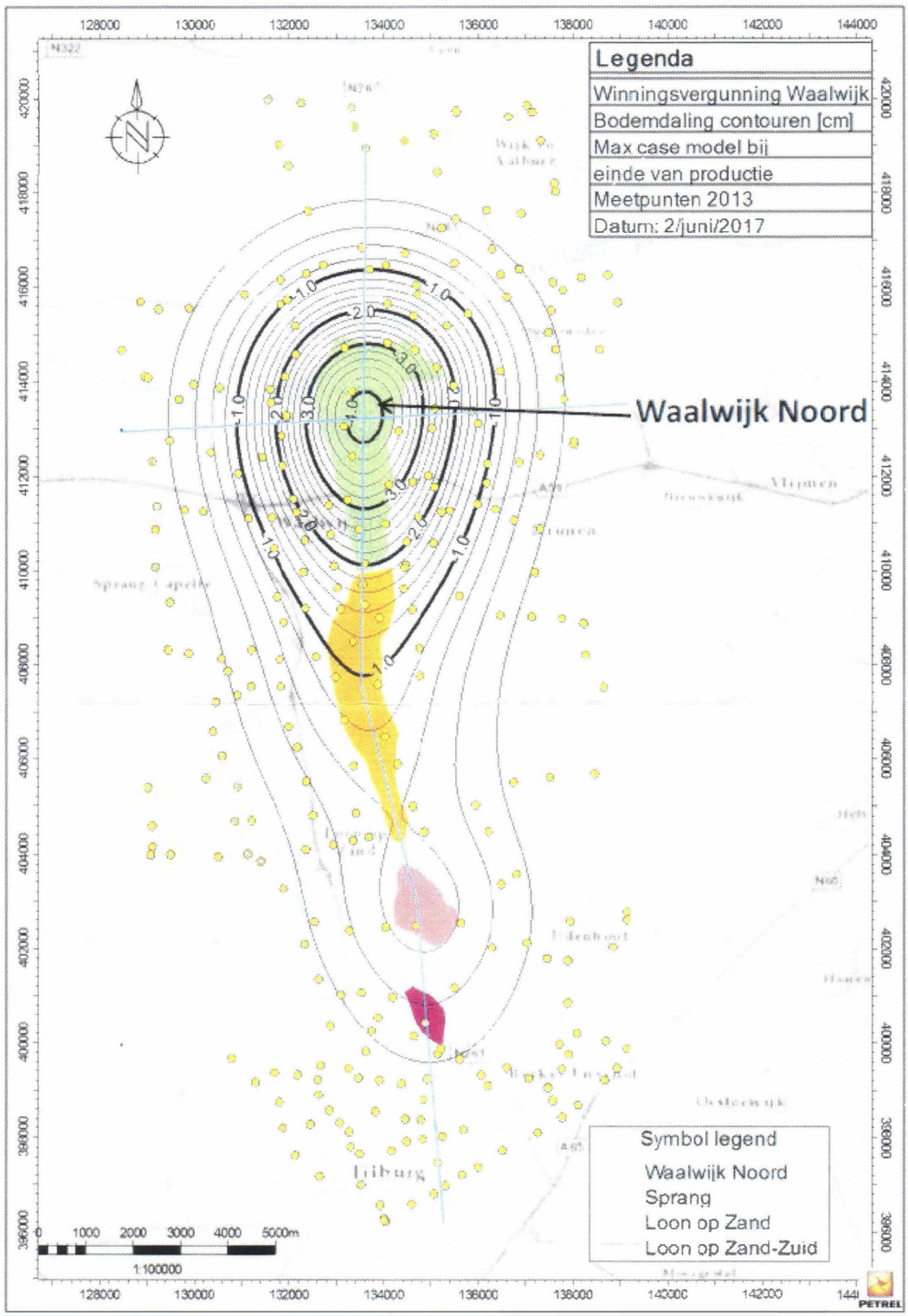

Figuur 6-3: Kaart winningsvergunning Waalwijk met de gasvoorkomens; de paarse lijnen van doorsnede worden in de volgende figuren getoond.
De gele stippen geven de meetpunten aan van het meetnet in 2013. De contouren geven de maximale bodemdaling, bij maximale productie, aan bij het einde van de levensduur van de gasvoorkomens. Op de kaart is te zien dat de maximale bodemdaling boven het voorkomen Waalwijk-Noord 4 cm bedr agt.

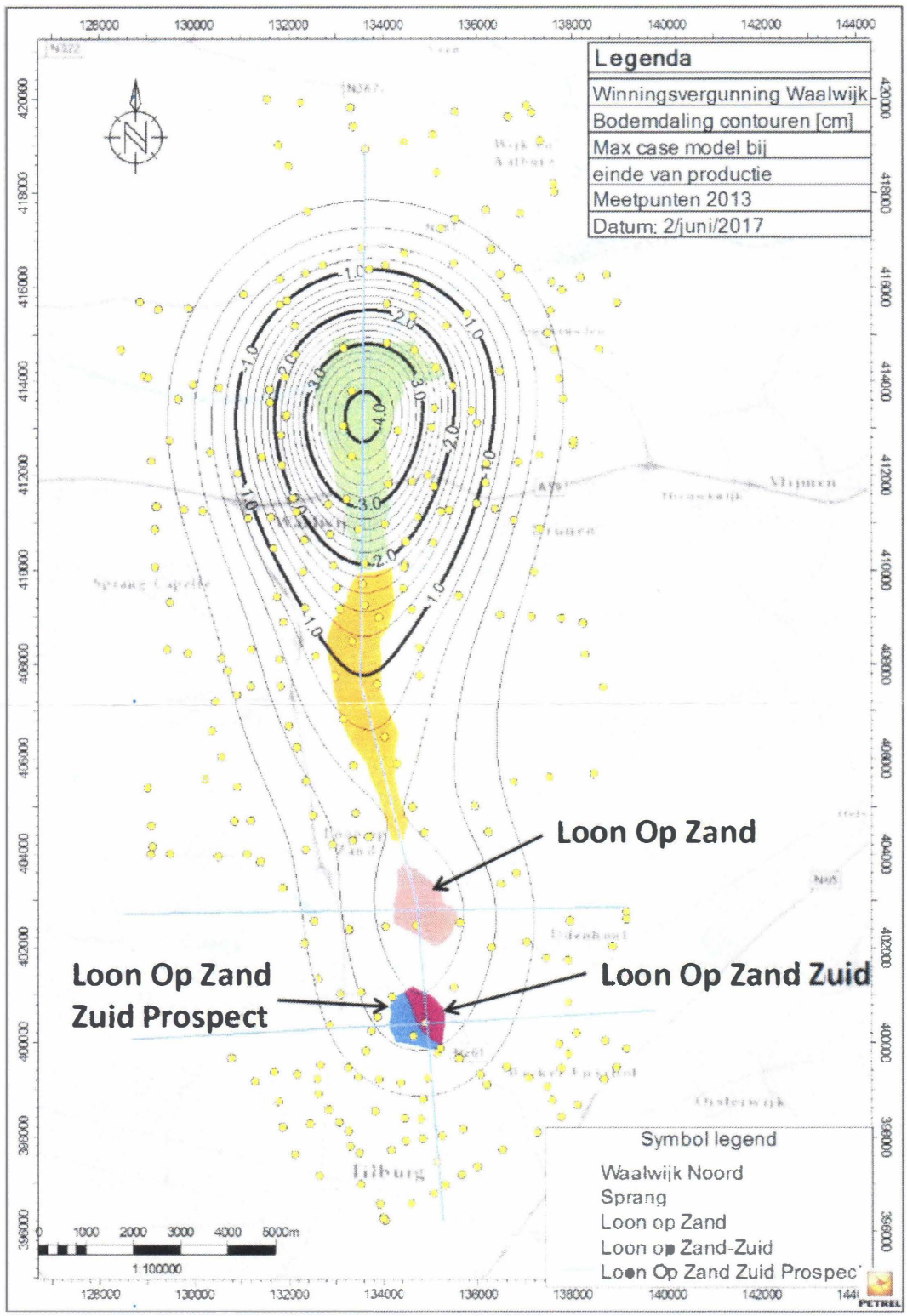

Figuur 6-3: Kaart winningsvergunning Waalwijk met de gasvoorkomens; de paarse lijnen van doorsnede worden in de volgende figuren getoond.
De gele stippen geven de meetpunten aan van het meetnet in 2013. De contouren geven de maximale bodemdaling aan bij het einde van de levensduur van de gasvoorkomens. Op de kaart is te zien dat de maximale bodemdaling, bij maximale productie, boven het Loon Op Zand minder dan 1 cm bedraagt en voor Loon Op Zand Zuid en Loon Op Zand Zuid Prospect eveneens minder dan 1 cm.

Aangetekend

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

31 JUL 2018

Betreft: zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid

Hooggeachte minister,

Op 21 juni 2018 heeft u via de terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid kenbaar gemaakt in te willen stemmen met voortzetting van de gaswinning op de locaties Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid (met inbegrip van het gasveld "Loon op Zand prospect") door het bedrijf Vermilion Energy Netherlands B.V. Via deze zienswijze geeft de Stichting Schaliegasvrij Nederland (SSN) aan het met dit besluit oneens te zijn en verzoeken wij u, uw voorgenomen besluit te herzien.

Klimaat

Voor een bestendige en klimaatneutrale energievoorziening moeten we ons volledig richten op de inzet op de inzet van duurzame energie die vrij is van CO2- en methaanemissie.

Nederland zit midden in een energietransitie. In mondiaal verband is tijdens de COP21 in Parijs afgesproken de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden. De Nederlandse regering heeft zichzelf ten doel gesteld de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49% en in 2050 met minimaal 95% te hebben teruggebracht. Deze doelstellingen zijn terug te lezen in de ontwerp-Klimaatwet die naar verwachting later dit jaar door de Kamer aangenomen zal worden. In dat licht is het een onbegrijpelijk signaal dat Vermilion nu toestemming krijgt om tot 2027 op drie locaties (Loon op Zand, Loon op Zand Noord en Loon op Zand Prospect) in totaal nog 447 miljoen m^3 gas (goed voor circa 14 petajoule) op te pompen. Er moet juist geïnvesteerd worden in de transitie naar hernieuwbare energie. Het is tijd om vol in te zetten op de transitie naar duurzame energie en afscheid te nemen van gas.

Boren brengt risico's op aardschokken

Op de locaties waar Vermilion wil boren komen diverse breuken in de ondergrond bij elkaar. Voor de winning moet ook door een aantal niet doorlatende klei- en kalklagen worden geboord. Om het gas vrij te laten komen, zal overgegaan worden tot 'fracking'. Vanwege de aanwezigheid en mogelijke doorsnijding van breuken geeft dit verhoogde risico's op aardschokken en -bevingen. Ook zal de bodem nog verder dalen met tenminste 4 cm. In combinatie met schokken kan dit schade toebrengen voor woonhuizen, bedrijven, infrastructurele kunstwerken en waterkeringen. Het aardbevingsrisico geldt niet alleen voor het grote gasveld van Slochteren, maar ook voor kleine zoals het zich onlangs heeft voorgedaan bij Middelie, Noord-Holland. Ook was daar reeds eerder een beving in december 1989 in het nabijgelegen Kwadijk. Met overige bevingsgebieden in Drenthe en Friesland is het inmiddels duidelijk dat de Nederlandse bodem zich gedraagt als "een pudding", die in beweging komt bij drukverlaging door olie- en gaswinning. Daarom is het belangrijk om voor de energietransitie uit te gaan van bovengrondse bronnen en de sedimentaire bodem van Nederland zoveel mogelijk met rust te laten.

Vermilion is onbetrouwbare partij

Met gaswinning zijn veiligheidsrisico's gemoeid. In augustus 2017 vond op de door Vermilion geëxploiteerde winning in Loon op Zand een incident plaats. Als gevolg van een lek ontsnapte een nevel van gascondensaat, dat onder meer de kankerverwekkende stoffen Benzeen, Tolueen, Ethyl-benzeen en Xyleen bevatte. Uit voorzorg zijn toen landbouwgewassen verwijderd. De communicatie bij dit incident schoot ernstig tekort. Zo bleken de provincie Noord-Brabant en andere overheden niet door Vermilion op de hoogte te zijn gesteld van bovengenoemd incident. Ook is de provincie niet op de hoogte gebracht van de

achterliggende oorzaak, getuige het advies dd 14-11-2018 dat deze provincie aan uw ministerie heeft uitgebracht met betrekking tot het voorliggende winningsplan.

Het Openbaar Ministerie heeft inmiddels een strafrechtelijk onderzoek geopend naar dit incident. Ook in 2017 liep er een strafrechtelijk onderzoek naar Vermilion omdat het bedrijf daar fors meer gas uit de grond haalde dan in de vergunning was toegestaan. Het is onbegrijpelijk dat een dergelijke partij opnieuw de mogelijkheid wordt geboden nieuwe boringen te doen.

De drinkwatervoorraad kan vervuilen

De gaswinninglocatie ligt nabij de drinkwaterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden Loon op Zand/ Tilburg. Door de winning lopen de grondwatervoorraden voor de drinkwatervoorziening en de waterkwaliteit door gebruik van chemicaliën gevaar. In de aanvraag beperkt Vermilion zich tot een algemene risico-inventarisatie, zonder deze in dit stadium per put te specificeren. Het is voor ons dus ook niet te beoordelen welke samenstelling van chemicaliën voor de winning gebruikt gaan worden en welke risico's dit met zich meebrengt. Wel is duidelijk dat uitbreiding van de gaswinning ook extra risico's voor verontreiniging van de drinkwatervoorziening met zich meebrengt waarvan schade onomkeerbaar is. Tevens is het in strijd met de Mijnbouwwet om "vreemde stoffen"in de ondergrond te brengen.

Gaswinning heeft negatieve effecten op het milieu

Om de productiesnelheid op peil te houden, worden putbehandelingen uitgevoerd, waaronder zuurbehandelingen. Hierbij kunnen zuren in de natuur terechtkomen. De exploitatie en het vervoer van het gas leidt tevens tot extra stikstofdepositie, met negatieve gevolgen voor de nabijgelegen Natura 2000-gebieden de Langstraat, de Loonse en Drunense Duinen, de Brand en de Leemkuilen.

Gaswinning kan leiden tot verdroging

Tevens komt bij de gaswinning diep grondwater vrij. Als de reservoirdruk zakt, stijgt de waterproductie. Dit heeft een potentieel negatief effect op de grondwaterstand, met onaanvaardbare verdroging van de nabijgelegen natuurgebieden als gevolg. Het winningsgebied ligt nabij een cultuurhistorisch waardevol natuurgebied (uitloper van De Brand) en een inzijggebied voor N2000-gebied De Brand. Het is onduidelijk of er in het kader van de Wet natuurbescherming onderzoek (voortoets) is gedaan naar mogelijk significante effecten op de N2000-gebieden Langstraat en/of Loonse en Drunense Duinen en De Brand. Het winningsgebied zal grotendeels verhard worden, waardoor de inzijgingsmogelijkheid van hemelwater verloren gaat, hetgeen verdroging van de natuur en ook de landbouwgronden tot effect heeft. Voor Klimaatadaptatie is infiltratie van regenwater en het vasthouden van water juist van groot belang.

Er is geen draagvlak meer voor boringen

De gaswinning kan in de omgeving op geen enkel draagvlak rekenen. De provincie Noord-Brabant en de gemeenten Tilburg en Loon op Zand staan uitgesproken negatief tegenover de voorgenomen gaswinning. Ook zij adviseren expliciet niet in te stemmen met de uitbreiding van de winning en de maatregelen die tot doel hebben meer gas te winnen via de bestaande putten. Wij verwijzen in dit verband naar de adviezen van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant .d.d.14 november 2017, Burgemeester en wethouders van Tilburg d.d. 15 november 2017 en Burgemeester en wethouders van Loon op Zand d.d. 7 september 2017.

Investeren in Duurzame Energie

Er zal veel geïnvesteerd moeten worden in het overgaan naar bovengrondse zonne- en windenergie met waterstof voor opslag van energie. Daarom moeten we zo snel mogelijk van het gas af en mag er geen extra overheidsgeld meer worden uitgegeven aan gaswinning, maar moet er zoveel mogelijk worden geïnvesteerd in het onafhankelijk worden van fossiele brandstoffen. Daarom vindt de Stichting

Schaliegaswinning Nederland dat ten onrechte vanuit Energiebeheer Nederland (EBN) belastinggeld respectievelijk gemeenschapsgeld zal worden ingezet voor fracking en nieuwe boringen naar gas.

Gezien het bovenstaande en de cumulatieve effecten van de diverse nabijgelegen winningen, waaronder de locaties Andel, Waalwijk-Zuid, Waalwijk- Noord, Loon op Zand en Loon op Zand Zuid, verzoekt de Stichting Schaliegas Nederland (SSN) om het besluit te herzien en niet in te stemmen met het winningsplan van Vermilion Energy Netherlands B.V.

Namens Stichting Schaliegasvrij Nederland

31 JUL 2018

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en
Loon op Zand-Zuid,
Postbus 248,
2250 AE VOORSCHOTEN.

Tilburg, 27-07-2018

PRO FORMA
Betreft: Zienswijze van de eigenaren van het pand met betrekking tot de kennisgeving Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Geachte mevrouw/mijnheer,

Ten aanzien van vorengenoemde zijn bij ons de nodige vragen gerezen.

In eerste instantie vragen wij ons af wat in zijn algemeenheid het nut en/of de noodzaak is van een (voorlopige) derde verlenging van het onderhavig winningsplan, sterker daarnaast het nut en de noodzaak van een uitbreiding van deze winning. Uit uw kennisgeving kunnen wij geenszins opmaken het waarom en kunnen dan ook niet anders concluderen dat het gaat om het gewin van degenen die deze winning bekostigen en exploiteren.

Er is de laatste tijd veel te doen rond de energietransitie. Ook het huidige kabinet en de politiek in zijn algemeenheid zeggen zich hiervoor sterk te maken. In dit licht zal het huidige kabinet en de gehele politiek zich ongeloofwaardig maken met het verlengen van deze vergunning. Daarnaast niet alleen ongeloofwaardig, maar ook belachelijk als toestemming wordt verleend voor de uitbreiding onder een woonwijk met het toestaan van gebruik making van "fracking".

In tweede instantie zijn er wat ons betreft veel te veel positieve aannames gedaan met betrekking tot de winning. Bijvoorbeeld de daling en trillingen van de bodem worden zodanig ingeschat dat geen of weinig risico voor alle bewoners en andere levende wezens (flora, fauna e.d.) wordt verwacht. Van degenen die deze winning bekostigen en exploiteren is ook niet anders te verwachten. De huidige (overheids)instanties zijn kennelijk niet in staat dit goed te beoordelen anders zou het echec in Groningen nooit ontstaan zijn. Er moet dus eerst naar nieuwe onafhankelijke organen/instanties gezocht worden om de risicoafweging geloofwaardig te maken.

Daarnaast wordt uitvoerig stilgestaan bij het continu monitoren van alle handelingen bij de winning. Het monitoren wordt verricht door de exploitant en de huidige (overheids)instanties houden hier toezicht op. Hiervoor geldt de zelfde scepsis als in de vorige alinea beschreven.

In derde instantie hopen wij dat het ministerie haar lesje ten aanzien van schade afhandeling na Groningen geleerd zal hebben en voortaan deze afhandeling geheel buiten de exploitant om regelt.

Schadeafhandeling via de exploitant zal namelijk leiden tot jarenlange procedures en bij een niet acceptabele oplossing is een gang naar de rechter de volgende stap. Voor de meeste burgers zal dit vaak een (te) dure en zenuwslopende gang zijn, waarbij het gelijk en een voldoende vergoeding krijgen een grote vraag is. Immers de exploitant beschikt over een goed geroutineerde en geoutilleerde juridische afdeling terwijl de burger het in sommige gevallen met een pro-Deoadvocaat moet doen. Wat ons betreft zou het omkeren van de bewijslast in dit verband verlichting brengen.

Kortom, gezien de gebeurtenissen en verloop van zaken in het verleden met betrekking tot o.a. winning van gas en gezien de meningen van vele instanties ten aanzien van het ontwikkelen en gebruik van nieuwe/andere energiebronnen in de toekomst, staan wij niet positief tegenover het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid. En zeker niet tegenover de uitbreiding onder een woonwijk.

Deze zienswijze is getekend op 27-07-2018 door de eigenaren van het pand
te , te weten

ZLTO

3 1 JUL 2018

Datum
27 juli 2018
Onderwerp
Zienswijze ZLTO Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-zuid
Contact
Secretariaat ZLTO Dongen- Loon op Zand
Postadres:
Vaartweg 48, 5109 RD, 'sGRAVENMOER
E-mail: zltodongen-loonopzand@zlto.nl
Kenmerk
Zienswijze ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Loz en Loz-z

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Geachte minister,

Met dit schrijven maken wij namens onze leden onze zienswijze kenbaar op het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-zuid van het ministerie van Economische Zaken van 19 juni 2018.

In de gebieden Loon op Zand en Loon op Zand-zuid gaat het om een bestaande winning. Het plan voorziet in extra gaswinning ten opzichte van het huidige winningsplan. Daarnaast is hydraulische stimulatie (fracken) van de gasvelden voorzien. Ook is Vermilion voornemens om het gasveld Loon op Zand-Zuid prospect aan te boren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie Loon op Zand-zuid. Wij vinden dit onwenselijk en niet duurzaam gezien de volgende punten:

- Wij zijn niet overtuigd van de noodzaak tot verdere gaswinning en uitbreiding daarvan. In geen van de stukken wordt nut en noodzaak van de winning toegelicht. Voor ons is het onbegrijpelijk met het oog op maatschappelijke- en politieke aandacht voor duurzaamheid en klimaat dat een dergelijk besluit wordt genomen. Het ministerie geeft met het instemmen met het winningsplan een verkeerd signaal af.
- Zoals het IPPC heeft aangetoond heeft gaswinning een indirect (na het benutten van het gas) effect op het klimaat. Hiermee is de gaswinning een potentieel risico voor natuur en milieu. Bij hydraulische stimulatie worden chemicaliën ingezet. We hebben vernomen dat welke chemicaliën precies gebruikt worden bij hydraulische stimulatie vaak geheim is vanwege de concurrentiepositie van uitvoerende partijen. Daarbij hebben we vernomen dat een deel van de chemicaliën in de bodem achter blijft en dat de overige schadelijke stoffen terug naar boven komen. Op deze wijze kunnen deze onbekende chemicaliën in het drinkwater en milieu terecht komen.
- Bij gaswinning zakt de reservoirdruk. Daarmee stijgt de waterproductie. Er komt in diepere lagen grondwater vrij. Dit heeft potentieel een negatief effect op de grondwaterstand met verdroging van landbouwgronden en daarmee een daling van de gewasopbrengst tot gevolg. Dit heeft grote financiële gevolgen voor onze leden. Daarnaast ontstaat er onaanvaardbare verdroging van de nabijgelegen natuurgebieden.
- Begin augustus 2017 is bij een van de gaswinningen van Vermilion in Loon op Zand aardgasconcentraat vrij gekomen en in het milieu terecht gekomen. Er was sprake van een lekkage bij de gasinstallatie en daardoor is het condensaat, dat onder meer

benzeen bevat, ontsnapt. Aardgascondensaat is brandbaar en explosief. Inademen kan leiden tot irritatie, overgeven, duizeligheid en hoofdpijn. Het condensaat is terechtgekomen op onder meer landbouwgewassen en gebouwen in de nabije omgeving. Vermilion heeft een verontreinigde strook maïs weggehaald en vernietigd. Directe en indirecte risico's voor de volksgezondheid en vervuiling van landbouwpercelen van onze leden zijn onacceptabel. Schade aan mens en milieu moet op voorhand voorkomen worden en niet achteraf worden vastgesteld en vergoed.
Wij dringen er op aan dat er aanvullende voorwaarden op genomen worden voor de winning om een dergelijk nieuw incident te voorkomen.

- De winning ligt dicht bij het grondwaterwinningsgebied in Loon op Zand. Energie is op meerdere andere manieren te winnen. Voor drinkwater geldt dit niet. We vragen u daarom om zorgvuldig om te gaan met de winning en risico's voor het grondwaterwinningsgebied te voorkomen.
- Zoals bekend kan gaswinning leiden tot aardbevingen. In het nieuwe winningsplan en uit het advies van Staatstoezicht op de Mijnen blijkt dat het risico op aardbevingen en de hoeveelheid bodemdaling in het gebied van Loon op Zand en Loon op Zand-zuid als zeer laag wordt ingeschat. Dit wil niet zeggen dat er geen bevingen op kunnen treden of dat de bodemdaling niet groter is dan verwacht. De zijbreuken zijn niet gekarteerd. Er is naast het risico rond de put daarom ook risico langs de breuklijnen. We willen dat de risico's beter inzichtelijk gemaakt worden, niet enkel gebaseerd op de omgeving van de putten. Graag zien wij daarom dat in het winningsplan een terugvalscenario wordt opgenomen. In het terugvalscenario staat beschreven hoe omgegaan gaat worden met schadeclaims als er onverhoopt toch schade is als gevolg van een beving, bodemdaling of andere effecten die ontstaan zijn door gaswinning.

We zijn tegen het winningsplan. We vragen u daarom dringend niet in te stemmen met het winningsplan. Dit vanwege de effecten op natuur en milieu en de risico's voor de volksgezondheid als gevolg van het benutten van gas dat op basis van het winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid gewonnen wordt. Daarnaast vanwege het toepassen van hydraulische stimulatie (fracken). Als u toch besluit geheel of gedeeltelijk in te stemmen met het winningsplan dan adviseren wij u het volgende mee te nemen bij besluitvorming:

- **Risico's benoemen**

In een later stadium wordt het werkplan gespecificeerd. Dan pas kunnen de risico's benoemd worden. Op dat moment is het niet meer mogelijk een zienswijze in te dienen voor ons en andere partijen. We verzoeken u aan Vermilion een werkplan te vragen en vervolgens aan de hand van het werkplan de risico's te beoordelen en een besluit te nemen en vervolgens het besluit ter inzage te leggen voor zienswijzen. Alleen op deze wijze kan een weloverwogen verantwoord besluit genomen worden.

- **Schade meldingen**

In het winningsplan is aan gegeven dat eventuele schade gemeld kan worden bij Vermilion of het Landelijke Loket Mijnbouwschade. Daarnaast is aan gegeven dat de schade door

Vermilion zal worden vergoed conform de regels van het Burgerlijk Wetboek. De ervaringen met schade als gevolg van gaswinning in Groningen laten zien dat een goede schaderegeling van groot belang is. Wij verwachten van u dat u zorg draagt voor een goede schaderegeling zodat als sprake is van schade als gevolg van de gaswinning deze via een transparante regeling wordt behandeld en binnen een acceptabele termijn (max. 3 maanden) tot uitkering van de vergoeding leidt.

Graag zien wij daarom dat in het winningsplan een terugvalscenario wordt opgenomen. In het terugvalscenario staat beschreven hoe omgegaan gaat worden met schadeclaims als er onverhoopt toch schade is als gevolg van een beving of bodemdaling die ontstaan is door gaswinning.

- **Communicatie bij calamiteiten**

Bij de voorgenoemde lekkage in augustus 2017 in Loon op Zand kwam de communicatie over het incident laat op gang. Bij het winningsplan is geen calamiteitenplan uitgewerkt. Er moet een calamiteitenplan met bijbehorende communicatiestrategie uitgewerkt worden voor het geval van calamiteiten om zo veel mogelijk schade te voorkomen.

Samenvattend

Wij vragen u dringend niet in te stemmen met extra gaswinning ten opzichte van het huidige winningsplan, het aanboren van prospect Loon op Zand-Zuid en de inzet van hydraulische stimulatie (fracken) bij de gaswinning.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Uiteraard zijn wij altijd bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

ZLTO Dongen- Loon op Zand

Ondertekend namens dez

ZLTO Hart van Brabant

Ondertekend namens dezen,

Kennedy Van der Laan

AANTEKENEN
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en
Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

01 AUG 2018

uw ref.

tel direct (secr.)

onze ref.
61197

fax direct

datum
31 juli 2018

e-mail

inzake: Zienswijze CCEP op ontwerpinstemmingsbesluit gaswinning Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid

Excellentie,

Namens Coca-Cola European Partners Nederland B.V. (hierna: 'CCEP'), gevestigd te Watermanweg 30, (3067 GG) te Rotterdam bericht ik u het volgende.

1. Inleiding

Op 9 juni 2017 heeft de toenmalige minister van Economische Zaken een aanvraag ontvangen van Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: 'Vermilion') tot instemming met het winningsplan 'Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid'. Een geactualiseerde versie van het winningsplan is op 24 augustus 2017 ingediend. Het winningsplan betreft de gasvoorkomens Loon op Zand, Loon op Zand Zuid en Loon op Zand Prospect.

In het ontwerpinstemmingsbesluit van 19 juni 2018 (Staatscourant 2018, nr. 34472, 20 juni 2018; hierna: 'ontwerpinstemmingsbesluit') hebt u kenbaar gemaakt voornemens te zijn de gevraagde instemming te geven voor de realisatie van het maximale productievolume van:

Haarlemmerweg 333, 1051 LH Amsterdam
Postbus 58188, 1040 HD Amsterdam
t. +31 (0)20 5506 666, f. +31 (0)20 5506 777
e. info@kvdl.nl, www.kennedyvanderlaan.nl

- 492 miljoen Nm^3 voor het voorkomen Loon op Zand waarvan nog te produceren 35 miljoen Nm^3;
- 261 miljoen Nm^3 waarvan nog te produceren 148 miljoen Nm^3 voor het voorkomen Loon op Zand Zuid;
- 264 miljoen Nm^3 voor het voorkomen Loon op Zand Zuid Prospect.

In het ontwerpinstemmingsbesluit zijn voorschriften en beperkingen opgenomen met betrekking tot hydraulische stimulatie (artikel 2) en een opname van de bouwkundige staat van voor bodembeweging gevoelige bouwwerken (artikel 3).

Het ontwerpinstemmingsbesluit ligt van 21 juni 2018 tot en met 1 augustus 2018 ter inzage.

Hierbij, derhalve tijdig, maakt CCEP gebruik van de gelegenheid om een zienswijze naar voren te brengen op uw voornemen van 19 juni 2018.

De opzet van deze zienswijze is als volgt. Hieronder (2) zet CCEP eerst de relevante feiten uiteen. In paragraaf 3 brengt CCEP haar zienswijze naar voren. Er wordt afgesloten met een conclusie in paragraaf 4.

2. Feiten

Het geactualiseerde winningsplan van 24 augustus 2017 (hierna: 'winningsplan') heeft betrekking op de gasvelden Loon op Zand, Loon op Zand Zuid en het Loon op Zand prospect, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Waalwijk. Het winningsplan is een actualisering van het vigerende winningsplan voor deze gaswinning. De redenen hiervoor zijn dat de productie met bestaande putten langer zal doorgaan dan verwacht, Vermilion mogelijkheden ziet om de gasproductie van het voorkomen te verhogen door middel van wijzigingen in de bestaande put en stimulatiewerkzaamheden ("fracken") en Vermilion voornemens is om het gasveld Loon op Zand-Zuid prospect aan te boren vanaf de bestaande mijnbouwlocatie Loon op Zand-Zuid.

CCEP houdt zich vanuit een fabriek gevestigd aan de Eindsestraat 137-139 te (5105 NA) Dongen bezig met het bottelen van water en frisdrank in verschillende verpakkingen. Deze locatie bevindt zich op ongeveer 10 km afstand van het winningsgebied. Hierbij wordt grondwater opgepompt uit vijf beschikbare bronnen in de omgeving. Het grondwater dient als grondstof voor de water- en frisdrankproductie. Ook wordt grondwater toegepast in het productieproces, met name bij het schoonmaken van flesjes die worden teruggebracht voor hergebruik. Gelet op deze activiteiten is het voor CCEP van essentieel belang dat de kwaliteit van het grondwater geborgd wordt. Achteruitgang van de kwaliteit van het grondwater zal tot gevolg hebben dat CCEP moet investeren in grootschalige additionele zuiveringsinstallaties. Dit zou grote financiële consequenties hebben. Vergaande achteruitgang van de kwaliteit van het grondwater kan zelfs het voortbestaan van de fabriek op deze locatie in gevaar brengen.

Naar aanleiding van het verzoek tot instemming van 9 juni 2017 hebt u advies ingewonnen bij diverse adviseurs en overheidsinstanties.

In het advies van 14 november 2017 van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant (hierna: 'GS') geven zij aan dat zij het ongewenst achten dat als gevolg van bodemdaling ook een verlaging van de grondwaterstand optreedt. De gaswinning bevindt zich in de directe nabijheid van het grondwaterbeschermingsgebied Loon op Zand. Gelet op die ligging vinden GS het onwenselijk dat er fracking zal plaatsvinden. Ook in de publieke opinie ligt fracking zeer gevoelig. Verder vinden GS het een verkeerd signaal dat ingestemd wordt met een winningsplan dat voorziet in extra gaswinning ten opzichte van het huidige winningsplan, terwijl in het nieuwe regeerakkoord is opgenomen dat het verbruik van gas sterk moet worden verminderd. GS wijzen erop dat gaswinning een potentieel gevaar is voor natuur en milieu. GS adviseren u dan ook niet in te stemmen met het winningsplan.

Voor het geval dat u ondanks het bovengenoemde advies van GS zou besluiten in te stemmen met het winningsplan, adviseren GS u een aantal aspecten mee te nemen in de besluitvorming:

- GS achten het onwenselijk dat er in het aardkundige waardevolle gebied in de omgeving van de werkzaamheden een grondwaterstandsdaling optreedt. GS adviseren u om Vermilion te verplichten bij de monitoring van de bodemdaling ook de grondwaterstanden te laten monitoren en aan te tonen dat deze niet dalen;
- GS adviseren u te bepalen dat de boringen worden geplaatst buiten de bestaande verontreinigingscontouren in Loon op Zand, om te voorkomen dat als gevolg van de boringen verontreiniging naar diepere bodemlagen kan verspreiden;
- vanwege de nabijheid van het grondwaterbeschermingsgebied adviseren GS u rekening te houden bij de afdichting en afwerking van de put om te voorkomen dat grondwater bestemd voor drinkwater verontreinigd raakt;
- de mogelijke risico's op schade aan provinciale infrastructuur door ongelijkmatige daling van de bodem zoveel mogelijk te beperken;
- voorwaarden op te nemen om te voorkomen dat nieuwe incidenten optreden zoals het incident in augustus 2017 met aardgascondensaat;
- zorgdragen voor een goede schaderegeling.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Loon op Zand (hierna: 'college van Loon op Zand') acht het onwenselijk dat fracking wordt toegepast, gelet op de risico's voor de bodemopbouw en watervoorziening. Ook acht het college van Loon op Zand het in het kader van de energietransitie onwenselijk dat ingestemd wordt met een verhoging van de gaswinning. Verder wijst het college van Loon op Zand erop dat het verhogen van de gaswinning niet mag leiden tot een verhoging van de maximale druk in de gasleiding. Een verhoging van die druk kan leiden tot belemmeringen voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tilburg (hierna: "college van Tilburg") adviseert u ook niet in te stemmen met het winningsplan. Het college van Tilburg wijst erop dat het winnen van aardgas niet bijdraagt aan de doelstelling van de gemeente om in 2045 klimaatneutraal en klimaatbestendig te zijn. Bovendien draagt de gaswinning volgens het college van Tilburg niet bij aan de nationale en internationale afspraken op het gebied van CO2-reductie, zoals het energieakkoord en het klimaatakkoord van Parijs.

De Mijnraad wijst er onder meer op dat het winningsplan het fracken slechts in algemene zin beschrijft. Het is volgens de Mijnraad niet toegestaan de specifieke uitwerking van de werkzaamheden te vermelden in het werkplan. Het werkplan wordt slechts door Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: 'SodM') beoordeeld. In tegenstelling tot het instemmingsbesluit voor het winningsplan, doorloopt het werkplan niet een openbare voorbereidingsprocedure.

3. Zienswijze CCEP

Het ontwerpinstemmingsbesluit geeft bij CCEP, mede gelet op bovengenoemde adviezen, aanleiding tot verschillende zorgen. Dit wordt hieronder toegelicht.

3.1 Juridisch kader

Artikel 34 lid 1 Mijnbouwwet (hierna: 'Mbw') bepaalt dat het winnen van delfstoffen vanuit een voorkomen overeenkomstig een winningsplan moet plaatsvinden. Volgens lid 3 van deze bepaling behoeft het winningsplan uw instemming.

Artikel 35 lid 1 Mbw bepaalt welke gegevens het winningsplan in ieder geval moet bevatten. Volgens onderdeel c moet het winningsplan de wijze van winning bevatten, alsmede de daarmee verband houdende activiteiten.

In artikel 36 lid 1 Mbw staan de weigeringsgronden voor de instemming met het opgestelde winningsplan:

"*a. indien het in het winningsplan aangeduide gebied door Onze Minister niet geschikt wordt geacht voor de in het winningsplan vermelde activiteit om reden van het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;*

b. in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen;

c. indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan, of

d. indien nadelige gevolgen voor de natuur worden veroorzaakt."

3.2 Ontwerpinstemmingsbesluit verdraagt zich niet met energietransitie

CCEP is van mening dat u zich van instemming dient te onthouden op grond van artikel 36 lid 1 onder b, c en d Mbw omdat de verhoging van de gasproductie van de betreffende voorkomens niet duurzaam is. De verhoging van de gasproductie past niet binnen het Akkoord van Parijs, onderdeel van het Klimaatverdrag. Eén van de onderwerpen van het akkoord is dat het gebruik van fossiele brandstoffen zoals aardgas beëindigd moet worden. Het Nederlandse kabinet heeft aangegeven[1] grote ambities te hebben met betrekking tot de transitie naar duurzame energie en de broeikasgasuitstoot sterk te willen reduceren. CCEP wijst ook op het initiatiefwetsvoorstel 34 534, de Klimaatwet, waarin de Nederlandse doelstellingen verankerd worden. In de Klimaatwet wordt vastgelegd dat de uitstoot van broeikasgassen uiterlijk in 2050 met ten minste 95% gereduceerd dient te zijn ten opzichte van 1990, om zo een klimaatneutrale samenleving binnen handbereik te brengen.[2] Ook wijst CCEP op het rapport 'Tijd voor transitie'[3] van de Nederlandse Bank waarin wordt gesteld dat Nederland sterk afhankelijk is van fossiele brandstoffen en achter loopt bij het bereiken van de Europees bepaalde doelen voor hernieuwbare energie.

In het licht van deze ontwikkelingen en beleidsdoelen valt het niet te begrijpen dat u voornemens bent de gevraagde instemming te geven. De verhoging van de gasproductie levert immers een verhoging van de broeikasgasuitstoot op en gaat lijnrecht in tegen het Nederlandse en internationale energie- en klimaatbeleid. In het ontwerpinstemmingsbesluit wordt hier ten onrechte geen aandacht aan besteed en wordt niet gemotiveerd waarom niet op een alternatieve, duurzame wijze in de energiebehoefte kan worden voorzien.

3.3 Risico's van fracken

CCEP is voorts zeer bezorgd om de risico's die het fracken met zich brengt. In dit verband wijst CCEP erop dat in strijd met artikel 35 lid 1 onderdeel c Mbw in het winningsplan de hydraulische stimulering slechts in algemene zin is beschreven. Het volume en de samenstelling van de simulatievloeistof en de hoeveelheid frackingen zijn bijvoorbeeld niet uitgewerkt. Dit wordt nader uitgewerkt in een nog op te stellen werkplan. Het werkplan is echter niet instemmingsplichtig en kent geen (formele) inspraakmogelijkheden, zodat CCEP haar zorgen en bezwaren tegen de nadere uitwerkingen niet in een juridische procedure kan adresseren.

Nu de concrete uitwerking van de hydraulische stimulering ontbreekt, kan onmogelijk beoordeeld worden wat de gevolgen ervan zijn voor het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen (weigeringsgrond b van artikel 36

---

[1] Kamerbrief 'Aanpak Klimaatwet en Klimaat- en Energieakkoord', d.d. 8 december 2017, kenmerk DGETM-E2020 / 17182979.
[2] *Kamerstukken II*, 34 534, 2015/16, nr. 3, p. 1.
[3] De Nederlandse Bank, Occasional Studies Vol. 14 – 2, *Tijd voor Transitie, een verkenning van de overgang naar een klimaatneutrale economie*, p. 45.

lid 1 Mbw). Evenmin kan worden beoordeeld of sprake is van nadelige gevolgen voor het milieu de natuur (weigeringsgronden c en d van artikel 36 lid 1 Mbw).

Gelet op het bovenstaande acht CCEP het onbegrijpelijk dat in het ontwerpinstemmingsbesluit (p. 10) wordt gesteld dat "Vermilion de risico's en beheersmaatregelen van de stimulatieactiviteit in het winningsplan voldoende adresseert" en dat de risico's aanvaardbaar worden geacht. Ook is het onbegrijpelijk dat wordt gesteld dat fracking geen omstreden methode zou zijn. Nu er nog geen enkel inzicht bestaat in de aard en omvang van de fracking kunnen daar in dit stadium geen uitspraken over worden gedaan. Dat het werkplan SodM wordt beoordeeld, maakt dit niet anders. Artikel 35 lid 1 onderdeel c Mbw bepaalt immers dat het winningsplan de wijze van winning moet omvatten. Nu essentiële informatie hierover ontbreekt, wordt niet aan deze eis voldaan. Dergelijke belangrijke gegevens mogen niet worden doorgeschoven naar een niet-appellabel werkplan.

Het bovenstaande brengt met zich dat niet kan worden vastgesteld of aan de instemmingsvoorwaarden is voldaan. CCEP vreest voor schade en veiligheidsrisico's door aardbevingen ten gevolge van het fracken en voor een verslechtering van de kwaliteit van het grondwater als gevolg van migratieroutes naar het grondwater of het lekken van stoffen naar het grondwater via of langs het boorgat.

Met De Efteling B.V. (hierna: "De Efteling"), die bij brief van 24 juli 2018 een zienswijze op het ontwerpinstemmingsbesluit naar voren heeft gebracht, wijst CCEP ook op de aanwezigheid van natuurlijke seismiciteit in de zone van de voorkomens. CCEP deelt de zorgen van de Efteling over de diverse breuken in de ondergrond die bij elkaar komen, terwijl bovendien door een aantal niet doorlatende klein- en kalklager moet worden geboord. In het ontwerpinstemmingsbesluit wordt ten onrechte geen aandacht besteed aan de risico's die dit met zich brengt.

3.4 Grondwater

CCEP maakt zich in het bijzonder grote zorgen om de effecten van de uitvoering van het winningsplan voor de kwaliteit van het grondwater. Zoals beschreven in paragraaf 2 is de fabriek in Dongen in belangrijke mate afhankelijk van de beschikbaarheid van kwalitatief goed grondwater. CCEP heeft er dan ook groot belang bij dat deze kwaliteit niet in gevaar wordt gebracht.

Zoals in het advies van GS ook wordt aangegeven (p. 3) ligt de winning nabij Nature 2000-gebied dat grotendeels overlapt met de aardkundige waardevolle gebieden. Voor dit gebied is het ongewenst dat er een grondwaterdaling optreedt. Voor CCEP kan een grondwaterdaling ook zeer nadelig zijn omdat dit tot gevolg kan hebben dat de bestaande bronnen niet meer (de huidige hoeveelheid) water kunnen leveren. Op basis van het ingediende winningsplan is niet duidelijk of de verwachtte bodemdaling ook leidt tot een daling van de grondwaterstand. Ook is onduidelijk

of met de uitvoering van het winningsplan de thans aanwezige bodem- en grondwaterverontreinigingen naar diepere bodem kunnen verspreiden.

Hierdoor kan niet worden vastgesteld wat de gevolgen zijn voor het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen (weigeringsgrond b van artikel 36 lid 1 Mbw). Evenmin kan worden beoordeeld of sprake is van nadelige gevolgen voor het milieu de natuur (weigeringsgronden c en d van artikel 36 lid 1 Mbw). De verzochte instemming kan ook op deze grond niet gegeven worden.

3.5 Bodemdaling

In het ontwerpinstemmingsbesluit (p. 12) wordt gesteld dat het opleggen van nadere voorwaarden ten aanzien van de bodemdaling niet nodig is om die onder de 1 cm zal blijven. Voorts wordt gesteld: "Indien blijkt dat de bodemdaling ten gevolge van de gaswinning groter is, moet Vermilion een gewijzigd winningsplan indienen dat de instemming van de minister behoeft." CCEP heeft bezwaren tegen deze werkwijze omdat het kwaad in dat geval al is geschied. Volgens CCEP bestaat er in dit stadium nog onvoldoende inzicht in de risico's van bodemdaling omdat concrete informatie over de aard en omvang van het fracken ontbreekt.

4. Conclusie

Op grond van het bovenstaande verzoekt CCEP u om terug te komen van het ontwerpinstemmingsbesluit en de gevraagde instemming te weigeren op grond van artikel 36 Mbw.

Hoogachtend,

Brabantse Milieufederatie

Tilburg, 31 juli 2018

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

01 AUG 2018

Kenmerk: Lz 07-1528-hg
Betreft: zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid

Hooggeachte minister,

Op 21 juni 2018 heeft u via de terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid kenbaar gemaakt in te willen stemmen met voortzetting van de gaswinning op de locaties Loon op Zand en Loon op Zand-Zuid (met inbegrip van het gasveld "Loon op Zand prospect") door het bedrijf Vermilion Energy Netherlands B.V. Via deze zienswijze geven ondertekenaars aan het met dit besluit oneens te zijn en verzoeken wij u, uw voorgenomen besluit te herzien.

We moeten af van fossiel
Nederland zit midden in een energietransitie. In mondiaal verband is tijdens de COP21 in Parijs afgesproken de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden. De Nederlandse regering heeft zichzelf ten doel gesteld de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49% en in 2050 met minimaal 95% te hebben teruggebracht. Deze doelstellingen zijn terug te lezen in de ontwerp-Klimaatwet die naar verwachting later dit jaar door de Kamer aangenomen zal worden. In dat licht is het een onbegrijpelijk signaal dat Vermilion nu toestemming krijgt om tot 2027 op drie locaties (Loon op Zand, Loon op Zand Noord en Loon op Zand Prospect) in totaal nog 447 miljoen m^3 gas (goed voor circa 14 petajoule) op te pompen. Er moet juist geïnvesteerd worden in de transitie naar hernieuwbare energie. In Brabant zijn al vijf locaties in beeld waar succesvol aardwarmte gewonnen kan worden. Samen hebben deze projecten een energiepotentie van 1,5 petajoule *per jaar*. Ruim voldoende om de fossiele energie die Vermillion in Loon op Zand wil winnen, te kunnen compenseren. Kortom, het is tijd vol in te zetten op de transitie naar duurzame energie en afscheid te nemen van gas.

Boren brengt risico's op aardschokken
Op de locaties waar Vermilion wil boren komen diverse breuken in de ondergrond bij elkaar. Voor de winning moet ook door een aantal niet doorlatende klei- en kalklagen worden geboord. Om het gas vrij te laten komen, zal overgegaan worden tot 'fracking'. Vanwege de aanwezigheid en mogelijke doorsnijding van breuken geeft dit verhoogde risico's op aardschokken en -bevingen. Ook zal de bodem nog verder dalen tot maximaal 4 cm. In combinatie met schokken kan dit schade toebrengen voor woonhuizen, bedrijven, infrastructurele kunstwerken en waterkeringen.

Post- en bezoekadres: Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg
tel. (013) 535 62 25 * e-mail: bmf@brabantsemilieufederatie.nl * website: www.brabantsemilieufederatie.nl
* Kamer van Koophandel: 41095498 * Triodosbank: NL22 TRIO 0212.4972.51

CBF ERKEND GOED DOEL

Er gebeurden eerder ongelukken bij Vermilion
Met gaswinning zijn veiligheidsrisico's gemoeid. In augustus 2017 vond op de door Vermilion geëxploiteerde winning in Loon op Zand een incident plaats. Als gevolg van een lek ontsnapte een nevel van gascondensaat, dat onder meer de kankerverwekkende stoffen Benzeen, Tolueen, Ethylbenzeen en Xyleen bevatte. Uit voorzorg zijn toen landbouwgewassen verwijderd. De communicatie bij dit incident schoot ernstig tekort. Zo bleken de provincie Noord-Brabant en andere overheden niet door Vermilion op de hoogte te zijn gesteld van bovengenoemd incident. Ook is de provincie niet op de hoogte gebracht van de achterliggende oorzaak, getuige het advies dd 14-11-2018 dat deze provincie aan uw ministerie heeft uitgebracht met betrekking tot het voorliggende winningsplan.

Vermilion is in beeld bij het OM
Het Openbaar Ministerie heeft inmiddels een strafrechtelijk onderzoek geopend naar dit incident. Ook in 2017 liep er een strafrechtelijk onderzoek naar Vermilion omdat het bedrijf daar fors meer gas uit de grond haalde dan in de vergunning was toegestaan. Het is onbegrijpelijk dat een dergelijke partij opnieuw de mogelijkheid wordt geboden nieuwe boringen te doen.

Fracken kan de drinkwatervoorraad vervuilen
De gaswinninglocatie ligt nabij de drinkwaterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden Waalwijk/Loon op Zand. Door de winning lopen de grondwatervoorraden voor de drinkwatervoorziening en de waterkwaliteit door gebruik van chemicaliën gevaar. In de aanvraag beperkt Vermilion zich tot een algemene risico-inventarisatie, zonder deze in dit stadium per put te specificeren. Het is voor ons dus ook niet te beoordelen welke samenstelling van chemicaliën voor de winning gebruikt gaat worden en welke risico's dit met zich meebrengt. Wel is duidelijk dat uitbreiding van de gaswinning ook extra risico's voor de drinkwatervoorziening met zich meebrengt.

Gaswinning heeft negatieve effecten op het milieu
Om de productiesnelheid op peil te houden, worden putbehandelingen uitgevoerd, waaronder zuurbehandelingen. Hierbij kunnen zuren in de natuur terechtkomen. De exploitatie en het vervoer van het gas leidt tevens tot extra stikstofdepositie, met negatieve gevolgen voor de nabijgelegen Natura 2000-gebieden de Langstraat, de Loonse en Drunense Duinen, de Brand en de Leemkuilen.

Gaswinning kan leiden tot verdroging
Tevens komt bij de gaswinning diep grondwater vrij. Als de reservoirdruk zakt, stijgt de waterproductie. Dit heeft een potentieel negatief effect op de grondwaterstand, met onaanvaardbare verdroging van de nabijgelegen natuurgebieden als gevolg. Het winningsgebied ligt nabij een cultuurhistorisch waardevol natuurgebied (uitloper van De Brand) en een inzijggebied voor N2000-gebied De Brand. Het is onduidelijk of er in het kader van de Wet natuurbescherming onderzoek (voortoets) is gedaan naar mogelijk significante effecten op de N2000-gebieden Langstraat en/of Loonse en Drunense Duinen en De Brand. Het winningsgebied zal grotendeels verhard worden, waardoor de inzijgingsmogelijkheid van hemelwater verloren gaat, hetgeen verdroging van de natuur en ook de landbouwgronden tot effect heeft. Voor Klimaatadaptatie is infiltratie van regenwater en het vasthouden van water juist van groot belang. Wij zijn van mening dat de activiteit ook vergunningplichtig is ingevolge de Wet natuurbescherming.

Post- en bezoekadres: Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg
tel. (013) 535 62 25 * e-mail: bmf@brabantsemilieufederatie.nl * website: www.brabantsemilieufederatie.nl
* Kamer van Koophandel: 41095498 * Triodosbank: NL22 TRIO 0212.4972.51

CBF ERKEND GOED DOEL

Er is helemaal geen draagvlak voor nog meer boringen
De gaswinning kan in de omgeving op geen enkel draagvlak rekenen. De provincie Noord-Brabant en de gemeenten Tilburg en Loon op Zand staan uitgesproken negatief tegenover de voorgenomen gaswinning. Ook zij adviseren expliciet niet in te stemmen met de uitbreiding van de winning en de maatregelen die tot doel hebben meer gas te winnen via de bestaande putten. Wij verwijzen in dit verband naar de adviezen van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant .d.d.14 november 2017, Burgemeester en wethouders van Tilburg d.d. 15 november 2017 en Burgemeester en wethouders van Loon op Zand d.d. 7 september 2017.

Kortom: no fracking way
Gezien het bovenstaande, alsmede de cumulatieve effecten van de diverse nabijgelegen winningen, waaronder de locaties Andel, Waalwijk-Zuid, Waalwijk- Noord, Loon op Zand en Loon op Zand Zuid, verzoeken de Brabantse Milieufederatie, Natuurmonumenten en overige ondertekenaars u uw besluit te herzien en niet in te stemmen met het winningsplan van Vermilion Energy Netherlands B.V.

Met hartelijke groet,

Brabantse Milieufederatie
Spoorlaan 434
5038 CH Tilburg

Natuurmonumenten
Postbus 9955
1243 ZS 's Graveland

Tilburg
Tilburg
Tilburg
Tilburg
Tilburg
Tilburg
Breda
Tilburg

Eindhoven
Snt-Michielsgestel
Tilburg
Tilburg
Tilburg
Tilburg
Tilburg
Berkel-Enschot
Udenhout
Tilburg
Tilburg
Eindhoven
Eindhoven
Waalre
Berkel-Enschot
Berkel-Enschot
Oss
Loon op Zand
Boxtel
Udenhout
Sprang-Capelle
Loon op Zand
Loon op Zand
Kaatsheuvel
Waalwijk
Waalwijk
Tilburg
Breda
Waalwijk
Tilburg
Tilburg
Kaatsheuvel
Kaatsheuvel
Loon op Zand
Zwolle
Tilburg
Tilburg
Kaatsheuvel
Waalwijk
Galder
Tilburg
Tilburg
Waalwijk
Kaatsheuvel
Berkel-Enschot
Loon op Zand
Loon op Zand
Tilburg
Tilburg
Tilburg
Waalwijk
Waalwijk
Tilburg

Post- en bezoekadres: Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg
tel. (013) 535 62 25 * e-mail: bmf@brabantsemilieufederatie.nl * website: www.brabantsemilieufederatie.nl
* Kamer van Koophandel: 41095492 * Triodosbank: NL22 TRIO 0212 4972 51

CBF ERKEND GOED DOEL

Kaatsheuvel
Kaatsheuvel
Kaatsheuvel
Breda

Kaatsheuvel
Kaatsheuvel
Loon op Zand
Amsterdam
Loon op Zand
Den Haag
Amsterdam
's Gravenmoer
's Gravenmoer
Waalwijk
Waalwijk
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Amsterdam
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Drunen
Loon op Zand
Loon op Zand
Tilburg
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Tilburg
Boxtel
Tilburg
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Tilburg
Loon op Zand
Loon op Zand
Oirschot
Berkel-enschot
Waalwijk
Waalwijk
Loon op Zand
Loon op Zand

Post- en bezoekadres: Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg
tel. (013) 535 62 25 * e-mail: bmf@brabantsemilieufederatie.nl * website: www.brabantsemilieufederatie.nl
* Kamer van Koophandel: 41095498 * Triodosbank: NL22 TRIO 0212.4972.51

CBF ERKEND
GOED DOEL

Loon op Zand
Loon op Zand
Waalwijk
Berkel-Enschot
Loon op Zand
Tilburg
Tilburg
Oisterwijk
Tilburg
Loon op Zand
Loon op Zand
Loon op Zand
Tilburg
Loon op Zand
Hooge Mierden
Tilburg
Tilburg
Halsteren
Tilburg
Drunen
Rosmalen
Handel
Oss
Eindhoven
's-Hertogenbosch
Zeeland
Son
Helvoirt
Boekel
Den Bosch
Someren
Asten
Sprang-Capelle
's-Hertogenbosch
Liempde
Den Bosch
Rosmalen
Tilburg
Rosmalen
Drunen
Loon op Zand
Woensdrecht
Hooge Zwaluwe
Hooge Zwaluwe
Eindhoven
Eindhoven
Tilburg
Waalwijk
Waalwijk
Grave
Grave
Tilburg
Tilburg

Deurne
Tilburg
Tilburg
Utrecht
Tilburg
Tilburg
Utrecht
Den Bosch
Tilburg
Den Bosch
Tilburg
Goirle
Tilburg
Tilburg
Amsterdam
Oisterwijk
Eindhoven

Post- en bezoekadres: Spoorlaan 434, 5038 CH Tilburg
tel. (013) 535 62 25 * e-mail: bmf@brabantsemilieufederatie.nl * website: www.brabantsemilieufederatie.nl
* Kamer van Koophandel: 41095498 * Triodosbank: NL22 TRIO 0212.4972.51

CBF ERKEND GOED DOEL

Natuurmonumenten

Noordereinde 60
Postbus 9955
1243 ZS 's-Graveland

T (035) 655 98 33
F (035) 656 31 74
www.natuurmonumenten.nl

IBAN NL 58 INGB 0666 0285 24
BIC INGBNL2A

KvK nr. 40516730

Ministerie van economische zaken en klimaat
Postbus 248
2250 VE Voorschoten

02 AUG 2018

Datum 1 augustus 2018
Behandeld door
Telefoonnummer
Ons kenmerk 748/CP70/002
Natuurgebied Midden Brabant
Onderwerp Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand/Prospect

Geachte I.s.,

Hierbij maken wij graag gebruik van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze op het winningsplan gas in de putten Loon op Zand, Loon op Zand Zuid, en LoZ-Prospect.
Als eigenaar/beheerder van de N2000 gebied De Loonse en Drunense Duinen en het natuurgebied Huis ter Heide beschouwt Natuurmonumenten zich als belanghebbend in deze.

Algemeen
In het licht van het klimaatakkoord van Parijs en het regeringsbesluit om in de energietransitie het gebruik van fossiele brandstoffen waaronder het aardgas de komen decennia af te bouwen komt dit plan ons nogal contraproductief voor. Wij zijn dan ook van mening dat de Overheid omwille van het zoveel mogelijk beperken van de klimaatopwarming geen nieuwe gaswinningen of uitbreiding van bestaande gaswinningen moet toestaan.

Risico's en onzekerheden.
Op diverse plaatse geeft het winningsplan aan dat er veel onzekerheden bestaan omdat de modelgegevens gebouwd worden met de boorstaten van slecht eens handvol boorprofielen, en ook de factoren als exacte voorkomens van breuken en scheuren, de compressibiliteit en porositeit van verschillende lagen niet in detail per locatie bekend zijn. Ons lijkt het ook niet ondenkbaar dat de mate van bodemzetting in het verleden toen alle putten slechts 1x gefrackt zijn misschien beperkter is , dan wanneer men in de komende jaren wat intensiever in korte tijd zoveel mogelijk gas wil winnen in kleinere blokken waar de breuk ook wat dichter bijliggen?
Wij twijfelen niet aan zorgvuldigheid, en professionele deskundigheid van Vermillion, toezichthouders en adviseurs, maar de realiteit leert ons dat nogal wat MER-studies en risicoanalyses achteraf toch veel ongunstiger bleken uit te pakken dan ons aanvankelijk was voorgespiegeld.

Wij zijn dan ook niet direct gerustgesteld als beweert wordt dat de risico's op beïnvloeding van grondwater, trilling als 'laag" beoordeeld worden en de maximale bodemdaling op max. 1 cm worden gemodelleerd.

Deze aanvraag en risico's.
Wij lezen in de vergelijking van geproduceerde hoeveelheden en de te verwachte productie voor de komende jaren 2018-2026 dat de voorgenomen winningen in een veel kortere tijd toch een maximale bronproductie zouden moeten gaan halen. Wij vermoeden dat dit gebaseerd is op het versnelling van de gasproductie door middel van het vaker toepassen van fracking, nieuwe boringen of aftakkingen.
Ons komt voor dat hiermee de risico's toch wat groter kunnen uitpakken t.o.v. de oude gelijkmatiger winning met minder fracking die over langere periode plaatsvond en vragen U of de risico's hier niet te optimistisch worden voorgesteld?
Het gasveld Waalwijk zuid loopt onder de gehele westkant van de N2000/Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen.
Wij vragen u om alle mogelijke voorzorgen te nemen om te voorkomen dat er onverhoopt door tegenvallende onvoorziene geologische reacties dan wel bij de bovengrondse gasbehandeling effecten kunnen ontstaan m.b.t. onverhoopte toename van vrijkomende depositie van verzurende en vermestende stoffen, schadelijke stoffen, grondwaterstandsdalingen, grondwaterkwaliteitsveranderingen, bodemdaling die direct of indirect het gevolg zijn van de gaswinningsactiviteiten in de 4 of meer gaswinputten.

Seismische Monitoring
Wij willen Min van EZ verzoeken om het vooraf inrichten van een extra seismisch meetstation als harde randvoorwaarde op te nemen in vergunningsvoorwaarde dus voordat de vergunning in gebruik genomen mag worden.

8.3. NOx en SO2 vrijkomend als bij-/restproducten
Wij missen een kwantitatieve benadering van de geschatte hoeveelheden aan NOx en SO2 die jaarlijks vrijkomen en als verzurende en vermestende stoffen als depositie bijdragen aan de hiervoor gevoelige habitats van de Loonse en Drunense Duinen en Huis ter Heide.
Mogen wij ervan uitgaan dat voor deze nieuwe activiteiten (uitbreiding van een bestaande activiteit) een passende beoordeling en Aerius depositie berekening nodig zijn en in de mer-rapportage op realistische wijze worden ingeschat en gepresenteerd?
Hetzelfde geld voor risico's op grondwaterstandsdaling, bodem, lucht en oppervlaktewater beïnvloeding zowel tijdens normaal functionerende exploitatie als bij onvoorziene situaties in de ondergrond en bij calamiteiten tijdens de productie.

p.23. Het is nu dus niet mogelijk om een goed beeld te vormen van omvang, aard en eventuele bijkomende risico's op extra bodemdaling, trillingen, grondwater beïnvloeding via breuken en deklaagscheuring als gevolg van het nog op te stellen operationeel werkplan voor hydraulische stimulaties.
Graag hadden wij voordat de vergunning verleend wordt dergelijke risico's die het gevolg kunnen zijn van dergelijke intensievere uitgewerkte putbehandelingen gekend. Komen

dergelijke plannen nog ter visie te liggen en worden wij als belanghebbende hier actief over geïnformeerd?

Namens Vereniging Natuurmonumenten,

Met vriendelijke groet,
(gebiedsmanager Midden-Brabant)
(Gezien en goedgekeurd door landsdeelmanager Zuid)

b.a. plaatsvervangend
Coördinator natuurbeheer

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt Winningsplan Loon op Zand en Loon op Zand Zuid/Prospect

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

02 AUG 2018

Tilburg 30-7-2018.

Namens eigenaren en bewoners Centraal Wonen De Meenthe,

Hierbij maken wij gebruik van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze op het winningsplan gas in de putten Loon op Zand, Loon op Zand Zuid, en LoZ-Prospect.

Belanghebbend,

Ondertekenden zijn als bewoners van het centraal wonenproject in Tilburg Noord belanghebbend.

Het gas wordt onder onze huizen gewonnen. De scheidingbreuk tussen het veld LoZZuid en LoZZ-prospect waar zich eventuele trilling, verzakkingen resp. bodemdaling a.g.v. de gaswinning zouden kunnen resp. gaan voordoen loopt diagonaal exact onder ons wooncomplex.

Algemeen

In het licht van het klimaatakkoord van Parijs en het regeringsbesluit om in de energietransitie het gebruik van fossiele brandstoffen waaronder het aardgas de komen decennia af te bouwen komt dit plan ons nogal contraproductief voor. De overheid zegt A, maar doet B.

Wij zijn dan ook van mening dat de Overheid geen nieuwe gaswinningen of uitbreiding van bestaande gaswinningen moet toestaan. Zelf hebben wij op meerdere woningen zonnepanelen geplaatst en is op het hele complex maximale woningisolatie toegepast om bij te dragen aan de CO_2-reductiedoelstellingen en hebben wij de dakisolatie gesubsidieerd gekregen van de Gemeentelijke overheid, en nu blijkt dat de Rijksoverheid onder onze voeten gewoon de uitbreiding van fossiele brandstof toestaat.

Groningse gaswinning moet versnelt sluiten vanwege de aardbevingsrisico's, dat kost de overheid veel inkomsten en het heeft er alle schijn van dat zij om die derving aan inkomsten- en verminderde gaswinning te compenseren, elders in het land de gaswinning in alle kleine gasveldjes, voor het "niet meer mag' laat maximaliseren met alle beschikbare technieken om zo de laatste beetjes gas in de komen 7-10 jaar uit de grond te fracken, waar we tot voor kort zo'n 20-25 jaar over deden.

De lijst met actuele bekendmakingen van winningsplannen lijkt deze strategie te bevestigen.

Risico's en onzekerheden.

Op diverse geeft het winningsplan aan dat er veel onzekerheden bestaan omdat de modelgegevens gebouwd worden met de boorstaten van slecht eens handvol boorprofielen. Ook de factoren als exacte voorkomens van breuken en scheuren, de compressibiliteit en porositeit van verschillende lagen niet in detail per locatie bekend zijn. De risico's en omvang van trilling en bodemzetting gebaseerd op relatief rustige minder geforceerde productiemethoden (1995-2004 resp. 2013) in wat grotere gasvelden (meer afstand tot breukvlakken).

Maar er wordt gerekend op basis van worst case scenario's, er worden minimale afstanden tot breuken gehanteerd en er wordt gemonitord.

Wij twijfelen niet aan zorgvuldigheid, en professionele deskundigheid van Vermillion, toezichthouders en adviseurs, maar de realiteit leert ons dat, ondanks dergelijke veiligheidsnormen, risicostudies, modelberekeningen dat bijvoorbeeld de Groningse bodems veel meer trilt, beeft, daalt en schade heeft veroorzaakt dan in het verleden verwacht en gemodelleerd werd. Ongetwijfeld lag ook daar een stapel geruststellende winningsplannen gebaseerd op veiligheidsmarges, risicoanalyses en modelberekeningen die aangaven dat het allemaal veilig en verantwoord was.

Dichter bij huis in Tilburg West- Reeshof berekende een adviesbureau i.o.v. rijkswaterstaat dat het verwijderen van Sluis 2 in het Wilhelminakanaal weliswaar een peildaling van 2,5 meter geeft, maar in de grondwaterstandsdaling berekende het model op < 2 km afstand slechts 5 cm daling. Een oplettend burger (hydroloog/modelleur) rekende dit "onwaarschijnlijk gering effect", toch maar eens zelf na en kwam op 75-25 cm daling en hij kreeg van Deltares gelijk.

De mer-rapporten voor grote projecten laten steevast veel te optimistische, voor het betreffende project gunstige waarden zien als het gaat om aantasting, risico's, vervuiling, verstoring. Bijvoorbeeld de recent in opspraak geraakte veel te positief voorgestelde onjuiste geluidsoverlast berekeningen voor Schiphol en vliegveld Lelystad.

Hier vlakbij in Tilburg Noord de aanvraag voor logistiek bedrijventerrein Zwaluwenbunders met veel te lage stikstofemissie naar N2000 Loonse en Drunense Duinen.

De sjoemeldiesel software en de naar nu blijkt heel wat minder onschuldige neveneffecten van door overheidswege toegelaten gewasbeschermingsmiddelen als Glyfosaat en Neonicotioniden, de hydro-ecologische effecten van grondwaterwinningen blijken groter dan voorspeld, maar werden in het verleden allemaal goedgekeurd op basis van stapels vertrouwenwekkende normen en wetenschappelijke rapporten. Allemaal keurig binnen wetten, normen, standaards uitgevoerd en gemodelleerd.

Ergo daar waar grote financiële en/of maatschappelijke belangen gemoeid zijn, worden bedrijven en adviesbureaus vaak 'erg creatief' in het veel te rooskleurig modeleren (manipuleren met het modelinput) en het marginaliseren van negatieve effecten, minimaliseren van risico's, maximaliseren van opbrengst verwachtingen.

Kortom de praktijk leert ons dat niet zelden de regel is dat "wie betaalt; bepaald!" en de hele trucendoos opengaat om de vergunning toch maar te krijgen waarbij met de waarheid wordt nogal eens een loopje genomen.

Tsja hoe moeten wij burgers en belanghebbende dan vertrouwen hebben in deze nieuwe stapel modeluitkomsten die ook allemaal aan alle normen en voorschriften voldoen en alle risico's als "laag" inschatten (zolang er zich geen onvoorziene omstandigheden voordoen zoals in Groningen!)?

Deze aanvraag en risico's.

Wij constateren dat deze voorgenomen winningen in de resterende beperkte tijdspanne van ongeveer 2018-2027 jaar tijd met toepassing van herhaalde fracking ongeveer net zo veel gas moeten produceren als de initiële winningen in 20-25 jaar deden. De tijd dringt want het gasgebruik wordt na 2025-2030 gestopt.

In hoeverre worden met het geforceerder sneller winnen in dit kleinere prospectblok dicht bij diverse breukvlakken niet toch extra risico's genomen!?

De winningsblokken LoZ Zuid en LoZZ-Prospect zijn klein, dus de breuken liggen dicht bij elkaar en dicht bij het punt waar gefrackt zal worden. Wij verwachten dat gezien de tijdsdruk, fracking zo vaak als nodig is toegepast zal gaan worden om in het korte resterende tijdsbestek het maximale eruit te persen. Wij zijn niet gerust op de minimale afstand van 25+50 meter onzekerheidsmarge tussen frackingplaats en breukvlakken zeker nu we zien dat de breuk tussen het blok LoZ-zuid en de Loz-Zuid Prospect diagonaal ZO-NW centraal onder ons woonterrein loopt.

Seismische Monitoring

In de aanvraag wordt gesteld dat Vermillion "van plan is en er bij het knmi voor te willen pleiten dat er een extra seismisch meetstation kan komen wat in de buurt van de winningen ligt. Wij willen Min.van EZ verzoeken om dit niet bij een voornemen te laten, maar dit vooraf als een harde vergunningsvoorwaarde op te nemen dat er eerst een extra seismisch meetpunt wordt ingericht voordat de vergunning in gebruik genomen wordt.

Tevens zouden wij graag op kosten van Vermillion een nulmeting van de huidige bouwkundige staat van onze (destijds goedkoop en niet al te solide gebouwde woningen) zien, voordat de winningen starten. Zodat als er onverhoopt toch schade door zetting, trilling, verzakking mocht ontstaan, wij hier geen 'juridische Groningse toeren' hoeven uit te halen om de schade aantoonbaar en uitgekeerd te krijgen.

Eventuele schade en vervolgschade die wij ondervinden als gevolg van de gaswinning dient snel proactief (binnen 6 maanden) en coulant afgehandeld gerepareerd en/of gecompenseerd te worden, bewoners dienen daarbij eerder het voordeel dan het nadeel van de twijfel te krijgen en niet via jarenlange bouwkundige en juridische aansprakelijkheidstouwtrekkerij aan het lijntje gehouden te worden. Een bouwkundige nulmeting kan veel van dergelijke discussies achteraf voorkomen.

Welke maatregelen treft het ministerie van EZ om te voorkomen dat er bij onverhoopte schade aan onze woningen als gevolg van de gaswinning er een herhaling van 'Groningse toestanden' zal ontstaan?

Kan het Ministerie van EZ ervoor zorgen dat voor wie dit wil er dergelijke bouwkundige nulmetingen kosteloos komen?

8.3. NOx en SO2 vrijkomend als bij-/restproducten

Wij missen een kwantitatieve benadering van de geschatte hoeveelheden aan NOx en SO2 die jaarlijks vrijkomen en als verzurende en vermestende stoffen als depositie bijdragen aan de hiervoor gevoelige habitats van de Loonse en Drunense Duinen en Huis ter Heide. Mogen wij ervan uitgaan

dat voor deze nieuwe activiteiten (uitbreiding van een bestaande activiteit) een passende beoordeling en Aerius depositie berekening nodig zijn en in de mer-rapportage op realistische wijze worden ingeschat en gepresenteerd.

Hetzelfde geld voor risico's op grondwaterstandsdaling, bodem, lucht en oppervlaktewater beïnvloeding zowel tijdens normaal functionerende exploitatie als bij onvoorziene situaties in de ondergrond en bij calamiteiten tijdens de productie.

p.23. Pas als de vergunning verkregen is zullen de detailwerkplannen m.b.t. fracking en de receptuur van additieven en werkwijze opgesteld en voorgelegd worden aan Sodm. Het is nu dus ongewis om mee te beoordelen in hoeverre hier extra risico's voor trilling, grondwater beïnvloeding via breuken en deklaagscheuring door veroorzaakt kan gaan worden. Graag hadden wij voordat de vergunning verleend wordt dergelijke risico's die het gevolg kunnen zijn van dergelijke intensievere uitgewerkte putbehandelingen gekend. Komen dergelijke plannen nog ter visie te liggen en worden wij als bewoners hier actief over geïnformeerd?

Namens de huiseigenaren/bewoners van Tilburg:

huisnummer en naam bewoners/eigenaren: